KIZ HİKÂYELERİ

Ramize Erer

BAYAN YANI

CADDE
Hones

Cadde Yayınları: 74
Bayan Yanı Serisi 3

© Ramize Erer ve BD Basın Yayın
Matbaa, Reklam Turizm ve Sanayii Ltd. Şti.

Birinci Basım: Kasım 2013 - 3000 Adet

Renklendirme: Fikret Özdemir

Tasarım: Cebrail Okcu

ISBN: 978-605-66030-2-0

Baskı: Ezgi Matbaası (0212) 452 23 02

Cadde Yayınları bir BD Basın Yayın Matbaa,
Reklam Turizm Sanayii ve Ltd. Şti. kuruluşudur.

Adres: Firuzağa Mahallesi Defterdar Yokuşu
No:19/1A Cihangir Beyoğlu/İstanbul
Tel: (0212) 292 94 50
Faks: (0212) 258 57 54

Nebiye

Selo Konçe

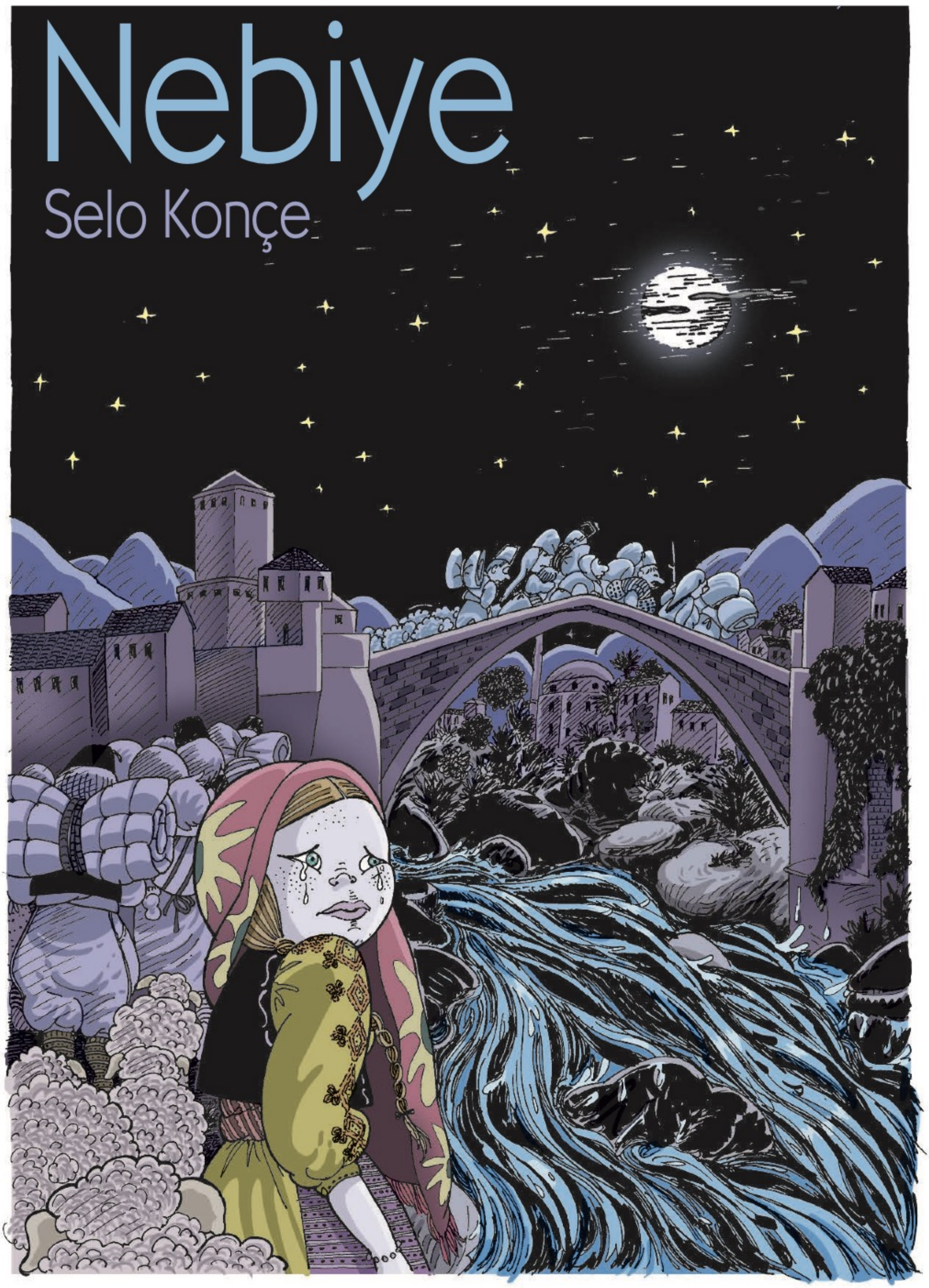

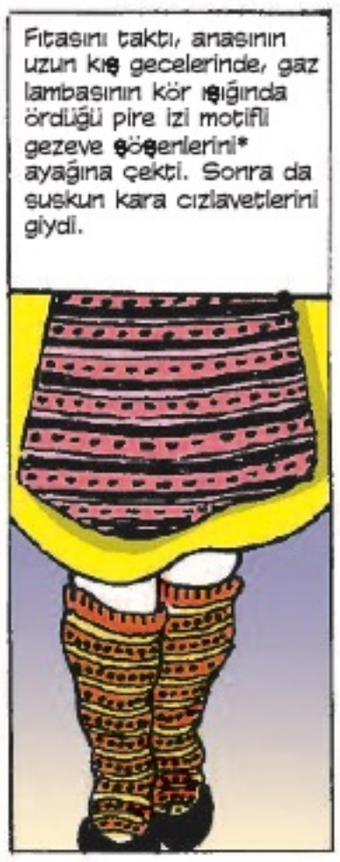

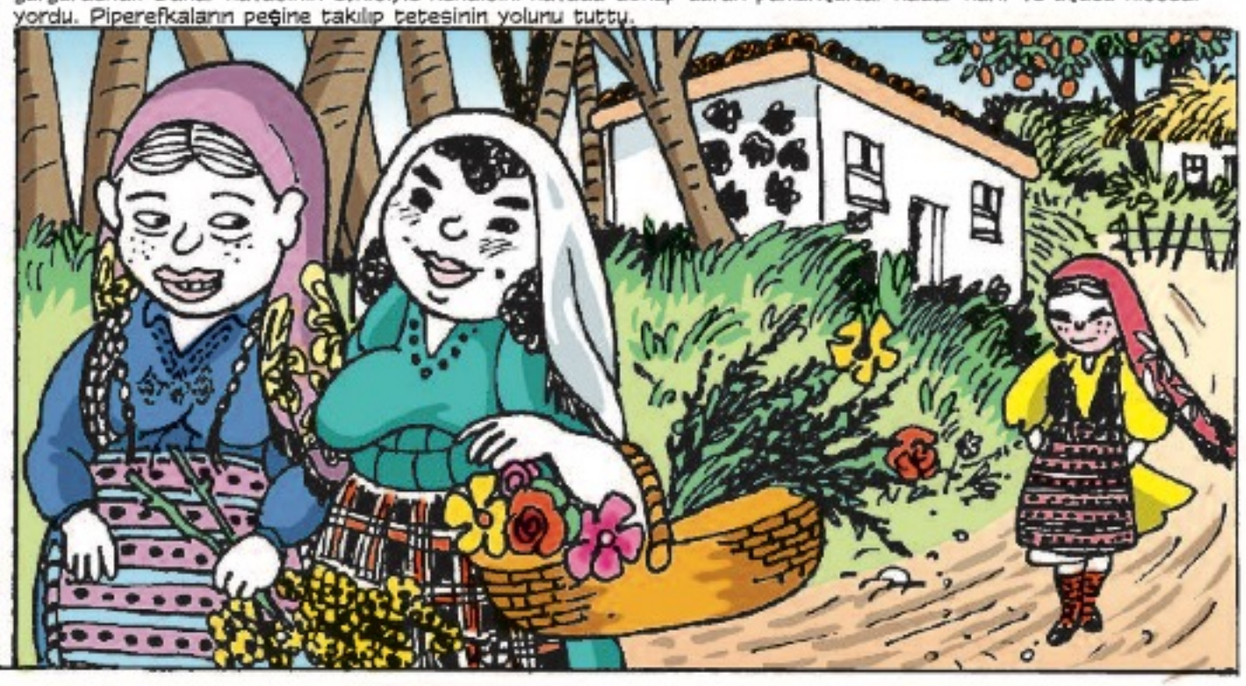

Her zamanki gibi köprüden değilde, şöşenlerini çıkartıp dereden geçti. Ayaklarıyla oynaşan serin sulardan baharın tazeliği bütün vücuduna yayıldı.

Çataktan geçerken ürperdi. Gavur çatağı derlerdi buraya. Hakkında korkunç hikayeler anlatılırdı. Korkusunu dağıtmak için evine gittiği tetesini düşündü.

Tete ana yarısıdır derdi anası. Tetesi anasına baktığı gibi bakardı, Nebiye'ye. Sevgiyle...

Alçesi ve Nanası ise Nebiye'ye anasına baktığı gibi bakarlardı. Anasında bulmaya çalıştıkları kusuru, Nebiye'de yakalamaya çalışır gibi tenkitçi...

Karanfil, gül, sümbül kokularıyla birlikte klombos kokusu geldi burnuna bahçeden. Manca yapmak için domata, piparka, kornik toplayan Klombos yemeği kokulu alçesini gördü. Nebiye, banisaları alçesi gibi iştahla götürürken, "aman kızım benzeme alçene" derdi anası. Aslında benzemesini istemediği, Değirmen taşına benzettiği alçesinin koca kıçıydı.

Tetesi laubu çıkıkçı olan kaynatasına yardım ederdi. Bacağı, kolu kırılan soluğu bu evde alırdı. O gün tetesinin başı kalabalıktı, Nebiye'nin sırçesini dinleyemedi.

Tete: Teyze - **Klombos:** Lahana yemeği - **Manca:** Yemek - **Domata:** Domates - **Piparka:** Biber - **Kornik:** Soğan - **Banisa:** Börek - **Laub:** Lakap - **Kiti:** Çiçek - **Mintan:** Gömlek - **Kaçamak:** Mısır unlu pomak yemeği - **Fıta:** Elbise üstüne takılan önlük - **Şöşen:** El örgüsü uzun yün çorap - **Cızlavet:** Kara lastik - **Vrata:** Kapı - **Jena:** Kadın - **Gürgürden:** Hıdırellez - **Alça:** Hala - **Nana:** Yenge

Tetesinin ne diyeceğini bilirdi. Sırçesini yorumlayışına göre ya yüzü aydınlanacak, ya da Nebiye'nin göremediği bulutlar tarafından gölgelenecekti. Sonunda "Kıçın açıkta kalmış" deyip, abası için ayırdığı taze yaysaları Nebiye'nin eline tutuşturacaktı.

Peşine takılan kuçelerden habersiz, havada uçuşan pamukçukların peşine takılıp evinin yolunu tuttu.

Kuçelerin ortasında kalan Nebiye o kadar hazırlıksızdı ki bu kuşatmaya, sadece korkudan düşüp bayılmak yerine, dizleri titreyerek ayakta kalmayı becerebildi.

Aslında bahar havasının baş döndürücü kokusuyla sarhoş olmuş bu kuçelerin ayıkken parçalayabilecekleri Nebiye'ye, salyalı, hırıltılı bir diş gösterisi..

... bir iki hıçkırıklı kuru havlama
HAUV

... Yalpayarak yapılmış bir ısırma teşebbüsü

... ve Nebiye'nin nerden geldiğini anlayamadığı bir taşın darbesiyle

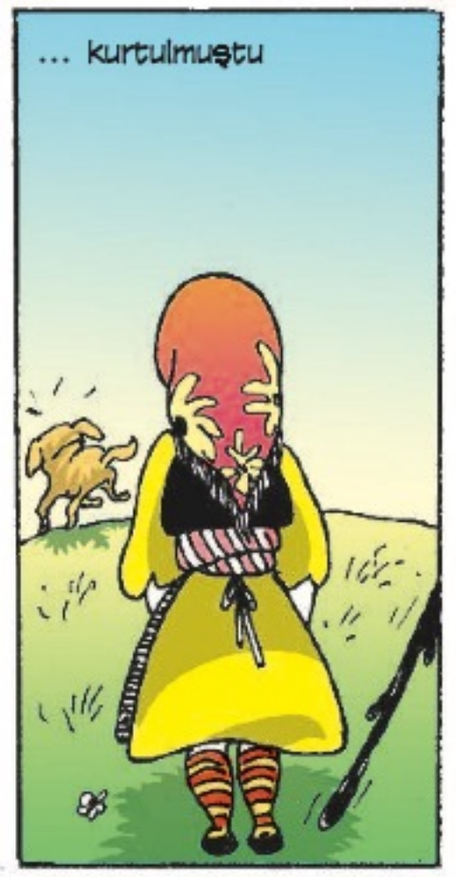
... kurtulmuştu

Nebiye taşın geldiği tarafa dönünce, kurtarıcısını, Hüseyin'i gördü.

Onun uzunluğunu, çok sevdiği kavak ağaçlarına benzetti. Utanıp gözlerini kaçırmak isterken, gözlerine bakmaktan kendini alamadı.

Hüseyin Nebiye'ye, Nebiye'nin aynada kendine baktığı gibi baktı ve onu saçlarına karanfil takmış yeni açmış bir papatyaya benzetti.

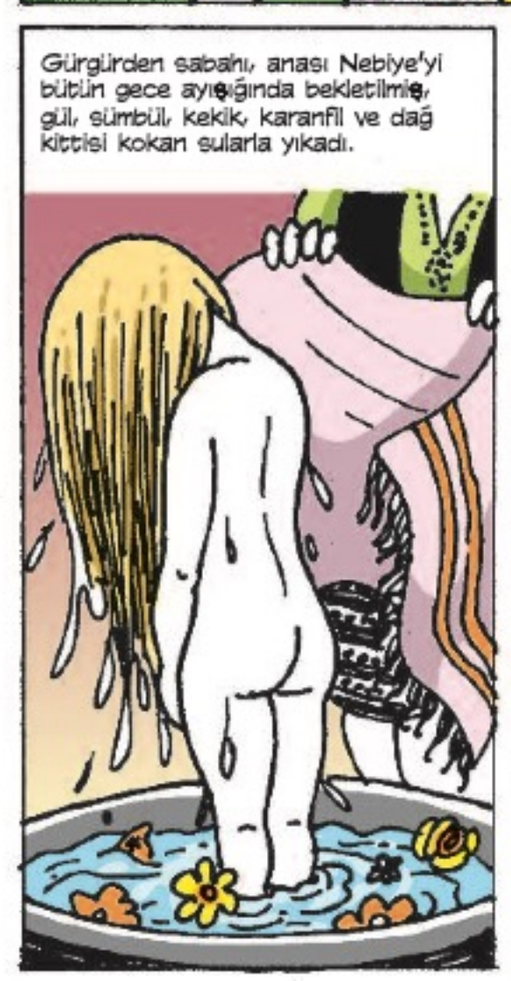
Gürgürden sabahı, anası Nebiye'yi bütün gece ayağında bekletilmiş, gül, sümbül, kekik, karanfil ve dağ kittisi kokan sularla yıkadı.

Nebiye'nin başını sıkıca göğsüne yaslayıp, saçlarındaki düğümleri maneler söylerek açtı.
Mane mane mantufar
benden yara çok selam
incinmesin küsmesin
ben de varım bir zaman

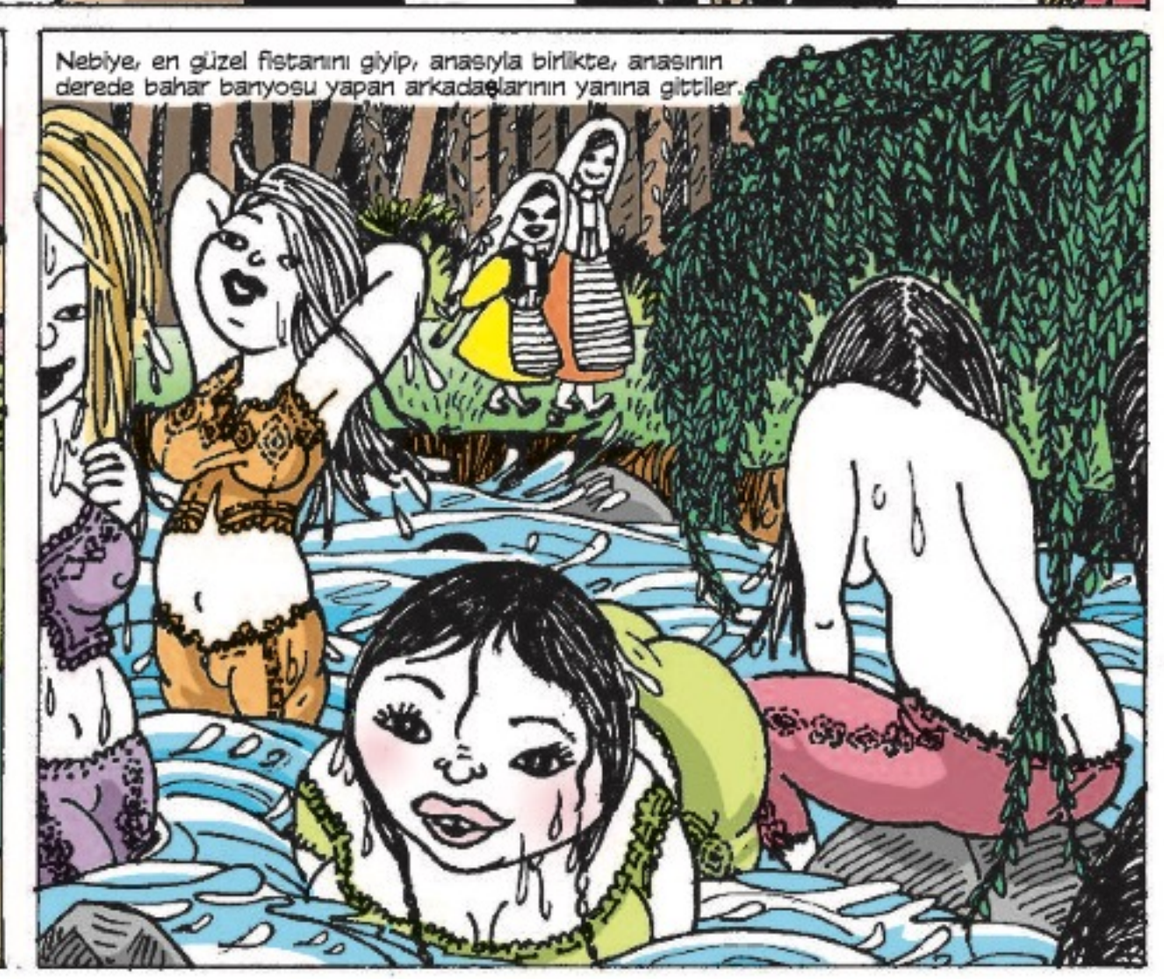
Nebiye, en güzel fistanını giyip, anasıyla birlikte, anasının derede bahar banyosu yapan arkadaşlarının yanına gittiler.

Anası ve arkadaşları derenin berrak sularıyla vücutlarını kutsadılar. Nebiye onları izlerken kadınlardaki neşenin bahardan mı, yoksa söyledikleri manelerden mi geldiğini anlayamadı..

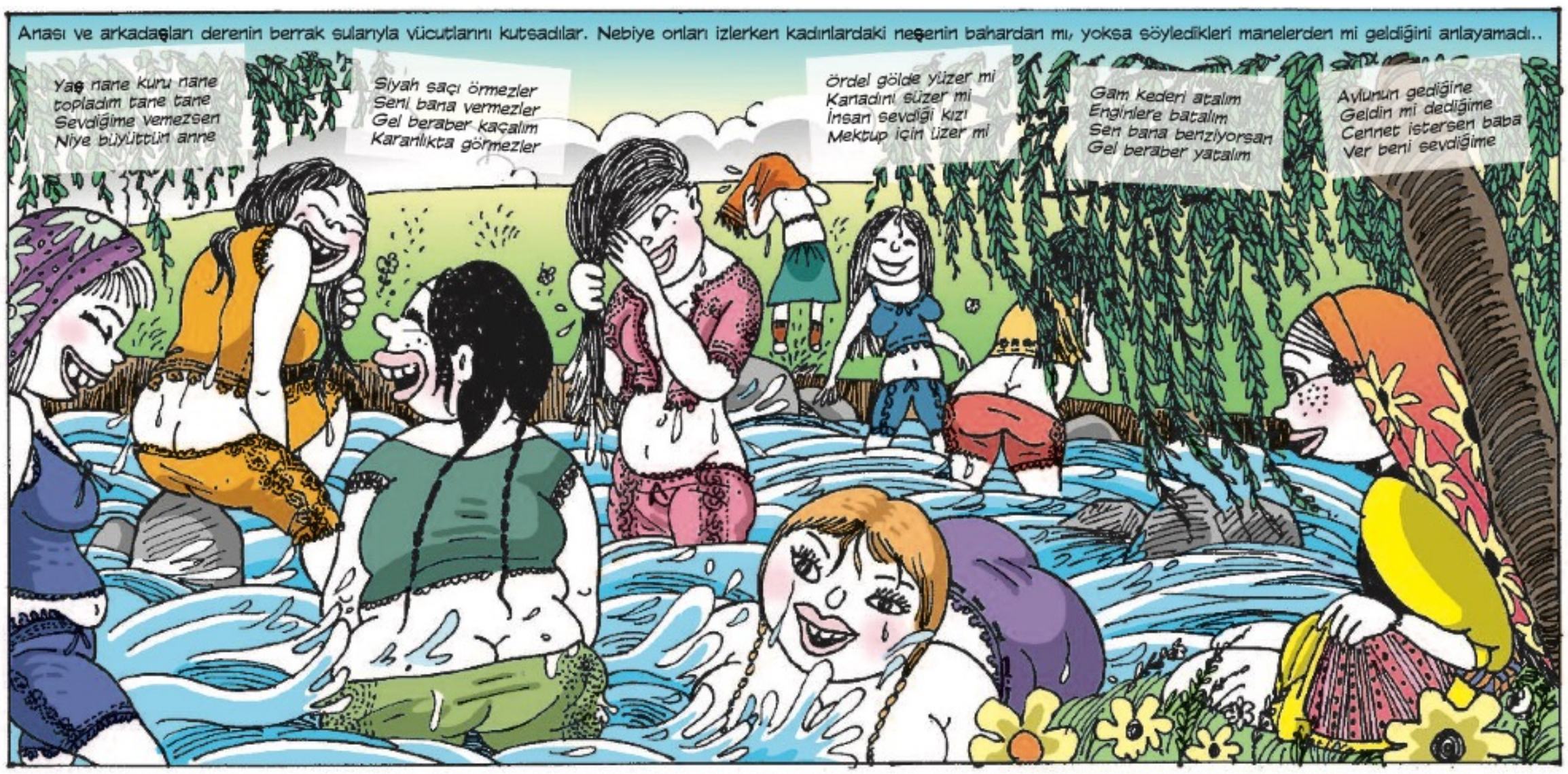

Artık devoyka değildi Nebiye. Büyümüştü. Anası onu salıncaklara götürdü. Konçe köyünün çoşkaları aşklarını itiraf ettikleri bu günü iple çekerlerdi. Sevdalı oldukları kızları, salıncakta sallarlardı.

Nebiye gürgürden akşamı, gül diplerindeki dilek çömleğine mavi boncuklu bileziğini atmıştı. Sabah maneci kadın, çömlekten çıkan her bir ziynet eşyası için maneler okumuştu kızlara. Nebiye'ye çıkan mane şöyleydi.

Bahçede yeşil çınar
Boyu boyuma uyar
biz bir çift kumruyuz
ayırmaya kim kıyar.

Bu çınar Hüseyin'di. Nebiye'yi, kumrular gibi bulutlara uçurdu salıncakta o gün.

Bazen kızlar önde kıkırdaştılar, bazen kızlar çoşkalar hep birlikte şakalaştılar. Bazen de çoşkalar önde, kızlar arkada maneler söylediler. Birbirlerini izleyerek pembe beyaz çiçekleri yüzlerinde açmış gülücükler gibi duran mutlu kiraz ağaçlarının altından geçerek köye döndüler.

Devoyka: Küçük kız - **Çoşka:** Genç çocuk

O gece evlerden hasırlar, odunlar getirildi ve köy meydanında büyük bir ateş yakıldı. Yetmişlik neneler son bir gayretle çocuklarına, çocuklar neşeyle annelerinin kollarına, Nebiye'yle Hüseyin ise birlikte yeni bir hayata atlar gibi atladılar ateşin üzerinden sırayla. Hepsi ateşin üzerinden atlarken kışın pirelerinden, bitlerinden kurtulduklarını düşünüp, kendilerini yenilenmiş, temizlenmiş hissettiler.

Bahar gibi çarpmıştı Nebiye'yi, Hüseyin. Nebiye mutlu bir yorgunlukla yatağına yattı. Rüyasında Hüseyin'le birlikte ateş üstünden neşeyle atlamaya devam etmek istedi ama o kadar yorgundu ki deliksiz bir uykuya daldı.

Uykusunun en derin yerinde, Anası korkudan açılmış gözlerle uyandırdı Nebiye'yi. Kötü bir şeyler olduğunu anladı Nebiye. Anasının gözleri, sadece Nebiye için korktuğunda bu kadar açılırdı.

Nebiye'yi çeyiz sandığına sakladı anası hiç ses etmemesini ve hiç çıkmamasını tembihledi kızına. Anasının korkusu, babasının çaresizliği şimdi Nebiye'ye geçmişti.

Nebiye kaldığı karanlıkta, bir tekmeyle kırılan kapılarının gürültülü sesini duydu önce, sonra bağırıp çağıran emirler veren hoyrat adam seslerini...

Anasına kızının nerde olduğunu sorduklarını duydu Nebiye, sonra annesinin inatçı sessizliğini, babasının hıçkırık sesiyle duydu.

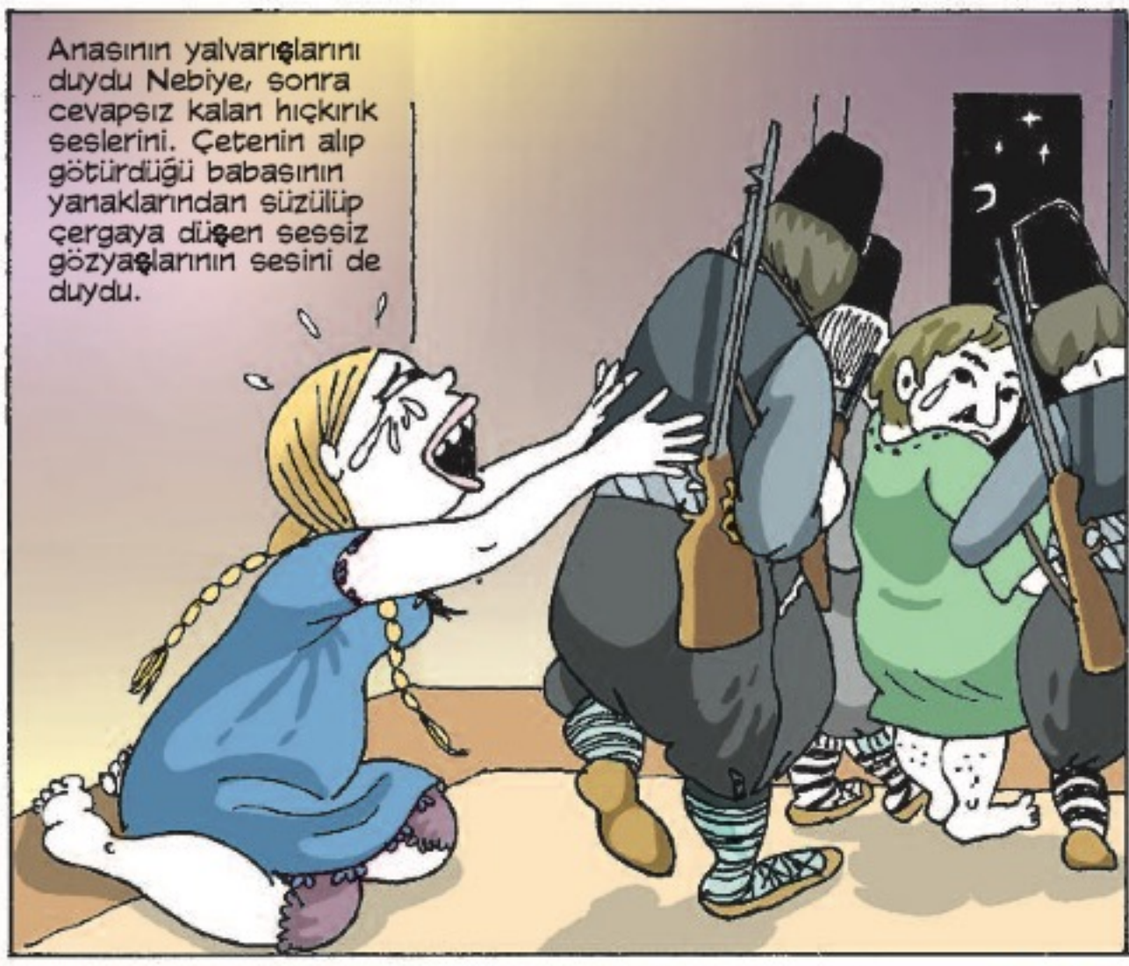

Çerga: Kilim - **Selo Konçe:** Konçe köyü - **Çipele:** Ayakkabı - **Koza:** Koyun - **Pösteki:** Koyun postu - **Kitti:** Çiçek

Elvida Alse, Piperefka Nene, Kokoşka Atike, Karabacak Fayık, Kelemeciler, Uçaliler, Nebiye ve Hüseyin uzun ve meşakatli yolculuklarından sonra yeni hayatlarını kuracakları Kırk Kilise şehrine geldiler.

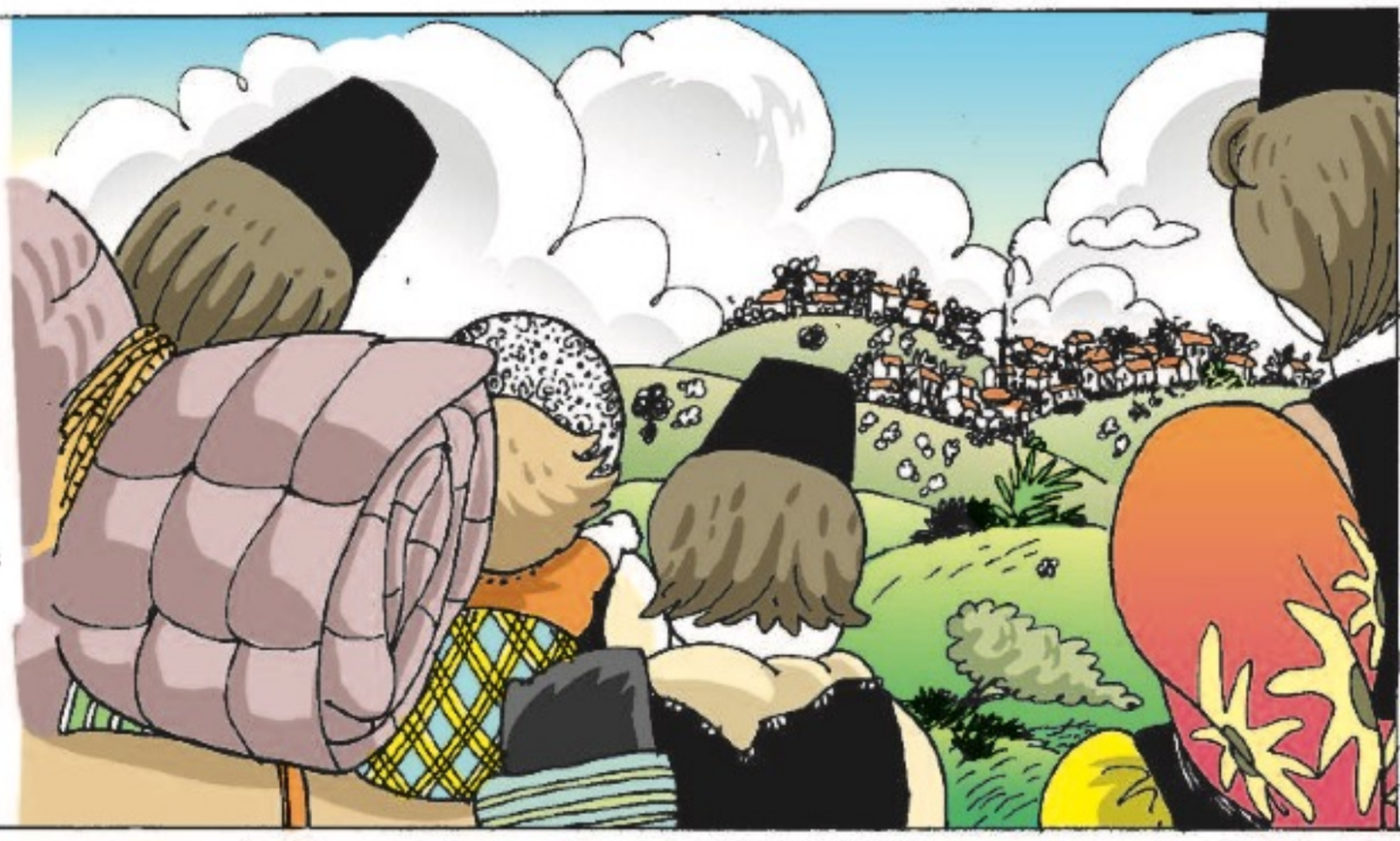

Nebiye ve Hüseyin evlendiler. Nebiye telli, duvaklı güzel bir nevesto oldu.

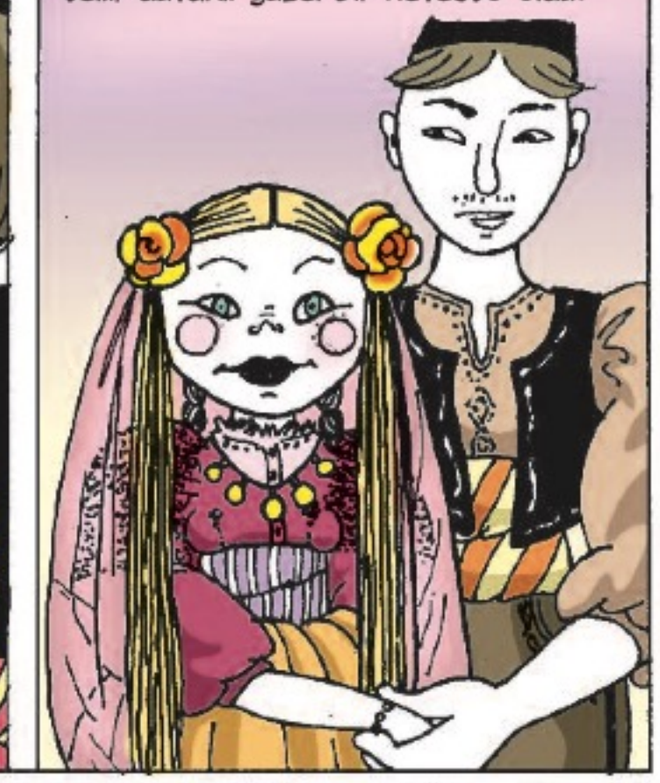

Nebiye her gece tütünden dönen Hüseyin'i maneler söylerek karşıladı.

Hasat zamanı Nebiye, hamarat elleriyle yaptığı tereyağlı, ulaşıklı banisaları, balkabaklı gole pidelerini, bakır safalarla içtikleri buz gibi ayranları, hardaliyeleri Hüseyin'e taşıdı. Birlikte kırçma yaptılar.

Hüseyin çalışkanlığı ile kısa sürede tütün tarlasına gündöndü, buğday tarlalarına tubenisa, dinya ektikleri bostanı, kuruşka, yabuka ağaçları olan meyva bahçesini de kattı.

Bir gün köyün kusur bulucu, laup takıcı iki kadını Kara Ava ve Dobracı Fatime, Nebiye'yi ziyaret ettiler. Nebiye'nin lezzetli banisalarını afiyetle yiyen Kara Ava, Nebiye'nin meşe küllü sularla yumuşattığı, çamaşır sodalarıyla açtığı, kendi sakız gibi beyaz patiskalarına benzettiği beyazlığını kıskanıp dikkati hamaratlığına çekmek istedi. Hamarat Nebiye dedi ona ama Nebiye'nin insanı bir kır gezintisine davet eden, çimen yeşili gözlerine hayır diyemeyen Dobracı Fatime, bütün dobracılığıyla son noktayı koydu. Güzel Nebiye...

Köyün erkekleri, Hüseyin'in uzun boyuna, çalışkanlığına, tütüncülük yapmasına, dilindeki anlaşılmaz kelimelere bakıp ona çoktan Pomak laubunu takmışlardı bile. O artık Pomak Hüseyin'di.

Nebiye'nin iştahı açılmıştı. Kendinden geçerek tereyağlı banisalar yiyor. Banisaları yerken pekmezli kaçamakları, kiseleçli salataları hayal ediyordu. Kornik kokusunu ise midesi kaldırmıyordu. Hüseyin gece yarıları komşunun bahçesine dalıp karısının canının çektiği yeşil siliyaları topluyordu.

Dokuz ayın sonunda Güzel Nebiye ile Pomak Hüseyin'in Nebiye'nin aş erdiği siliyalar gibi yemyeşil gözlü bir kızları oldu. Ona Bahar adını koydular. O kız benim annemdi.

Bu hikayeyi çizerken benim de canım Nebiye gibi tereyağlı peynirli banisaları, balkabaklı gole pidelerini, rasol turşularını istedi. En büyük mutluluğu bu yemekleri yapıp bana göndermek olan uzaktaki annemi çok özlediğimi farkedip üzüldüm.

Abartmıyorum annem televizyondan gelen "Balkanlardan gelen soğuk hava dalgası, yurdumuzu etkisi altına alacak" anonsuyla çocuk gibi sevinirdi. Ben de Balkanlar'dan gelen çok sevdiğimiz bir akrabayı bekler gibi sevinçle beklerdim soğukların gelmesini.

Anneme telefonda nenemin, dedeme söylediği maneyi sordum. O da sizin için söyledi.

ramize.erer@leman.com.tr

Nevesto: Gelin - **Kırçma:** Hasat sonu yemeği - **Kiseleç:** Kuzu kulağı otu - **Siliva:** Erik - **Rasol:** Lahana - **Kuruşka:** Armut - **Yabuka:** Elma

Elvida

Dizideki bütün karakterleri ne çok severdi. Lara, Karolin, Çarls, Doktor Baker, Bayan Olesen, kızı Nancy, Miss Eva, bağırırken ağzından tükürükler saçan öğretmeni kaynana Sebahatten, daha fazla severdi zarif Miss Eva'yı. Öğretmeneliği onunla sevmişti mesela.

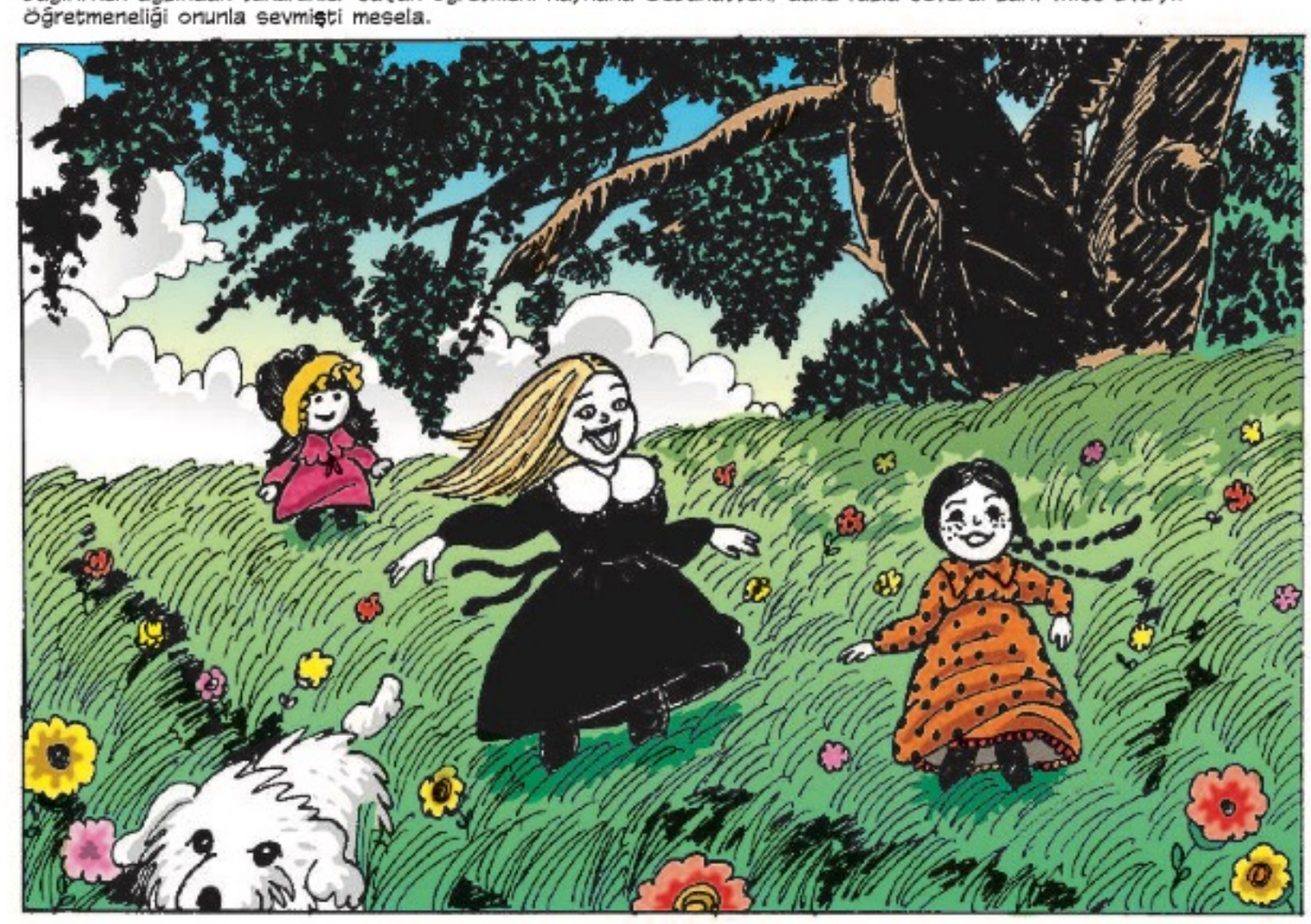

Okuldan çıkar çıkmaz Meri'nin jenerikte koştuğu gibi koşarak eve gelir çantasını fırlatıp attığı gibi soluğu televizyonun önünde alırdı. Hepsini çok özlemiş olurdu her yeni dizide. Kötü kalpli Neli'yi bile.

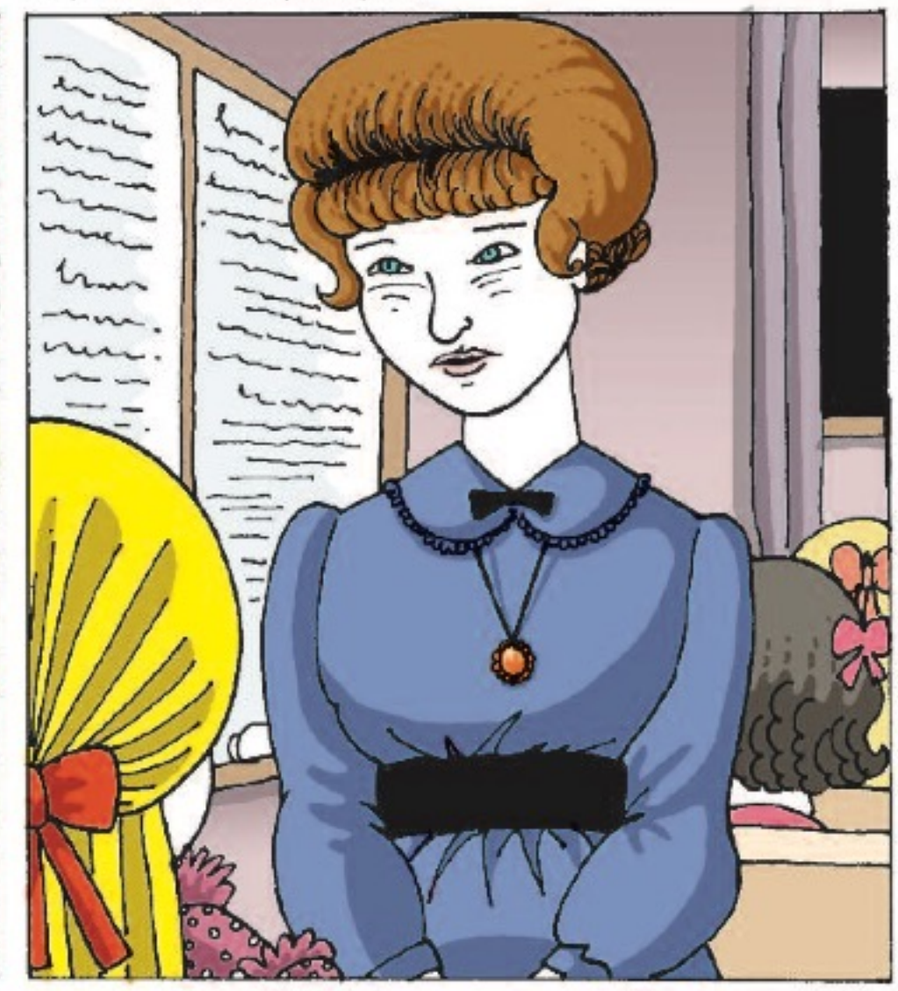

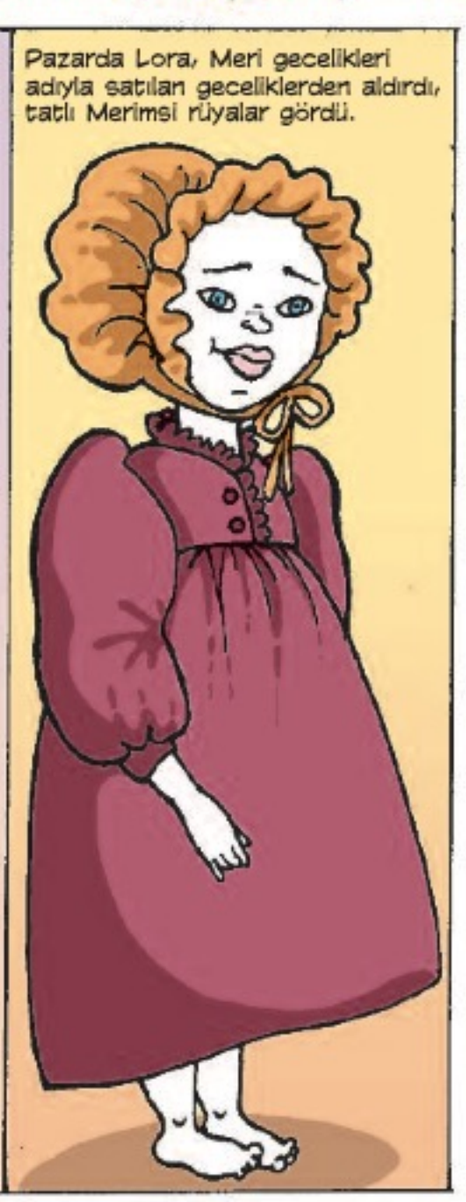

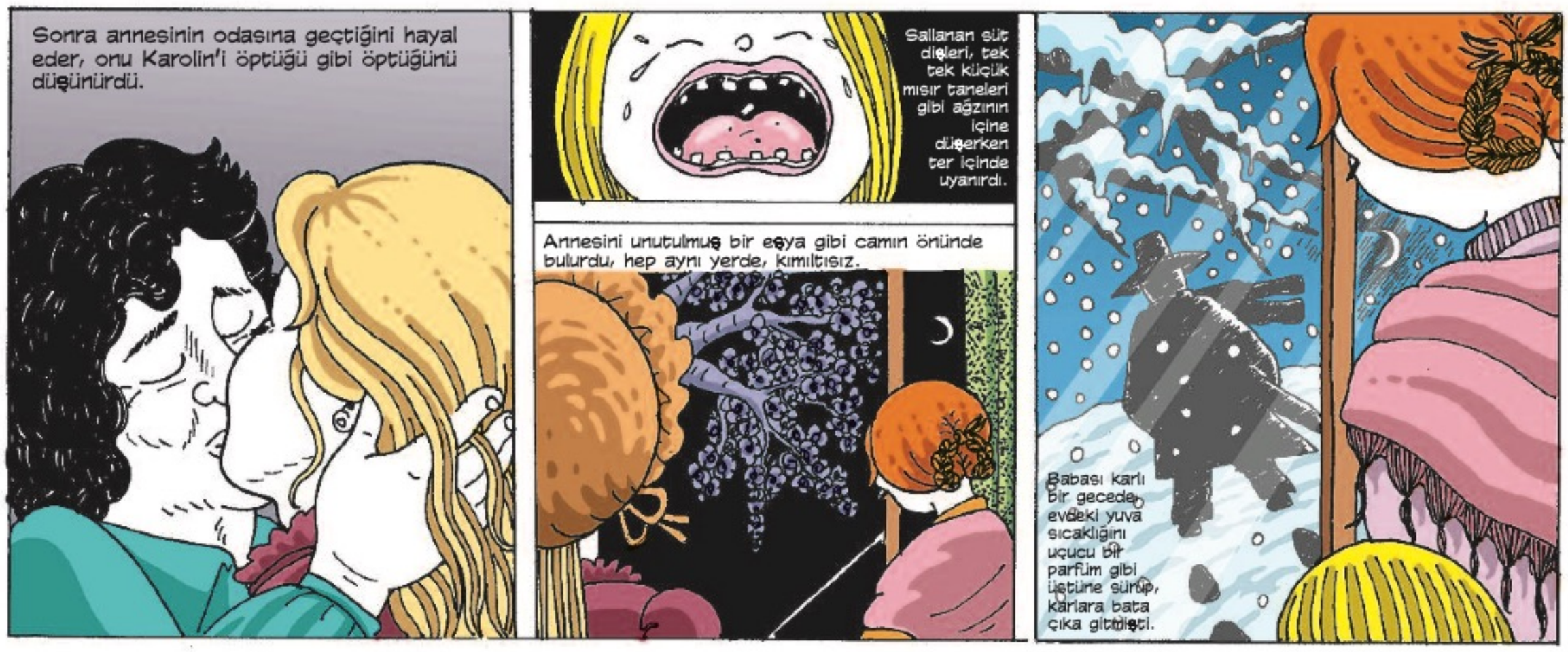
Sonra annesinin odasına geçtiğini hayal eder, onu Karolin'i öptüğü gibi öptüğünü düşünürdü.
Sallanan süt dişleri, tek tek küçük mısır taneleri gibi ağzının içine düşerken ter içinde uyanırdı.
Annesini unutulmuş bir eşya gibi camın önünde bulurdu, hep aynı yerde, kımıltısız.
Babası karlı bir gecede, evdeki yuva sıcaklığını uçucu bir parfüm gibi üstüne sürüp, karlara batarak çıka gitmişti.

Annesi ve Elvida üşüyerek izlemişlerdi bu gidişi. Kardaki ayak izlerini, babasının dökülen gözyaşları olarak hayal etmiş, bu hayalle ferahlamıştı.

O karlı geceden sonra hep üşümüştü Elvida. En yakıcı güneşte dormuştu. Mor yün hırkasını bir daha hiç çıkartmadı.
AA... ÇIKARTSANA ŞU HIRKAYI KIZ YANACAKSIN BU HAVADA!.
Babası, kocasının Almanya'dan gönderdiği schiesser marka naylon kilotları mahallenin kadınlarına satan Sevinç abla için terketmişti onları. Bu olaydan sonra kadının işleri açılmış, o güne kadar gözü dışarda olan kocalarını yaptırttıkları büyülerle eve bağlamaya çalışan kadınlar bu terkediş sevinç ablanın kendisinin de giydiği naylon kilotlara yormuş, o güne kadar giydikleri kiraz desenli pamuklu, paçalı donlarını fırlatmışlar, markasını doğru telaffuz edemedikleri kilotları çifter, çifter kapışmışlardı.

Bunu aralık kapıdan içeriye soğuk hava gibi girip oturmuş olan halalarından öğrenmişlerdi. En önden tiyatro seyreder gibi seyretmişlerdi. Annesinden rol çalıp, ayılıp bayılmalarını.

O sırada küçük halası kocasının göçmen misafir kampında kalan, pamuklu donlar giyen Adja'ya dadandığını, onun omuzlarını çıtır, çıtır boşnak böreklerini ısırır gibi iştahla ısırdığını bilmiyordu.

öğrendiğinde burnundan soluyarak, tehditler savurarak. Adja ile Arif enişteninin aşk çadırını basmış, onları karşısında yarı çıplak bulunca ilk defa gerçekten küt diye bayılmıştı.

Kalkmayan otobüs, zamanında kalkıp gitmeyen bir misafir gibi canını sıkmıştı.

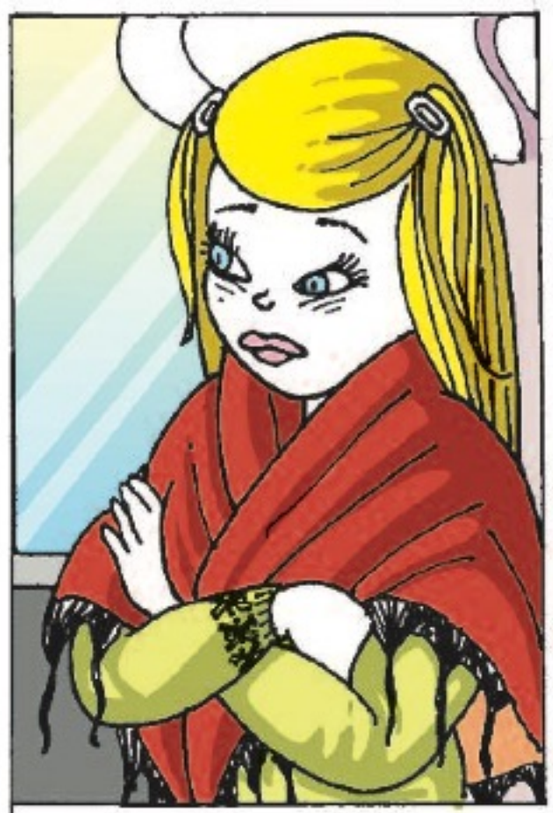

Çantasından çıkartıp, sevdiği birinin fotoğrafına bakar gibi uzun uzun baktığı mektubu tekrar okudu. "Sen de bizim kızımız saylırsın" cümlesi ile saçları görünmez bir el tarafından okşandı.

Kamındaki bebek tekmelerken, televizyona bakar gibi dışarıya baktı.

Annesi o doktordan hoşlanıyordu, bunu onunla birlikte küçük ev dizisini izlemeye başlamasından, dizideki doktor Baker'e doktor Murat'a bakar gibi bakmasından anlamıştı.

Doktorun da ona karşı ilgisiz olmadığını, sırdaşı olan Gülsen Abla'ya anlatmalarından biliyordu.

Göznuru akıtarak diktiği Fransız dantelli tuvaletin yarı parasını alamayınca müşterisinin evinden çıkmıştı. İşte o zaman girişteki zilin etiketindeki doktor ismini farketmişti...

Aslında doktordan çok o anda onu anlayacak birine ihtiyacı olduğu için zili çalıp içeri girmişti. Doktor Murat'ın güven veren mesafeli doktor sesiyle sorduğu "Neden ağlıyorsunuz?" sorusu onu daha çok ağlatmıştı.

Sonra da birden "Nerelisiniz siz?" diye sormuştu. Bu soruyla annesinin ağlamasını, sözünü keser gibi kesmişti.

İltifat gibi gelen "Nerelisiniz?" sorusuyla, beyaz şeffaf teninin, buğulu yeşil gözlerinin, sarı saçlarının Doktor tarafından farkedildiğini düşünen annesi mutlu olmuştu. "Nedir bu Pomak gibi" demiş, gülmüştü doktor Murat. Muayenenin sonunda bütün ağrılarının sinirsel olduğunu söylemiş, yazdığı reçeteyi rahatlatıcı ilaçlarla doldurmuştu.

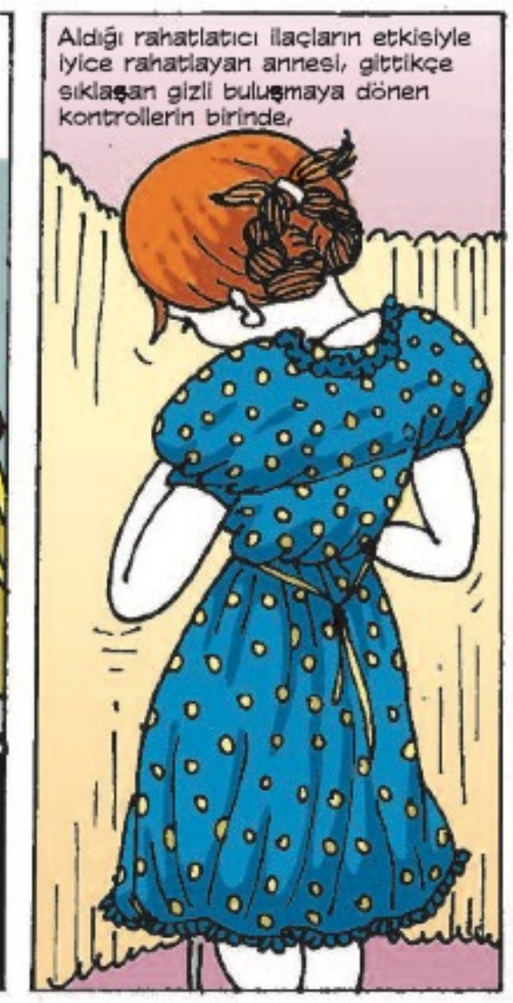

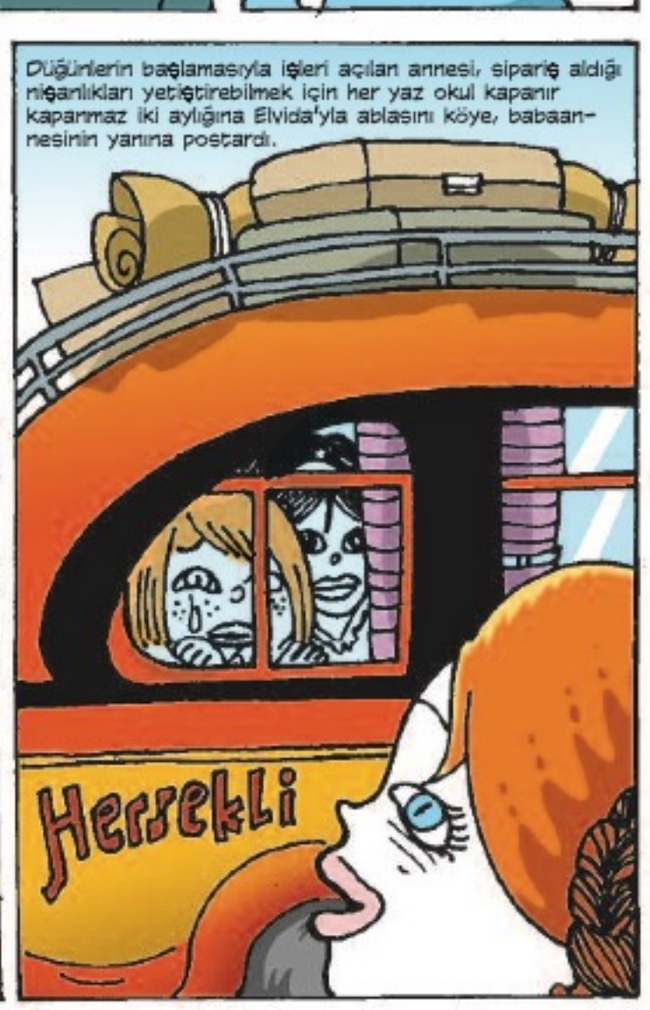

Annesinin onları emanet ettiği muavin onları gökyüzüne açılan toprak bir yolda indirirdi. Pürgülü nenesini onlara yaklaştıkça büyüyen kara bir noktaya benzetirdi Elvida.

Nenesi onları alıp evine götürüren, Elvida'nın içini, bütün gece başını radyoya dayayıp kısa dalgadan, ince sesli kadınların söylediği hüzünlü şarkıları dinleyen amcası, erkek çocuk yapma umuduyla yedi kız çocuk sahibi olmuş, erkek çocuktan çoktan ümedini kesip sırf bebek kokusu bağımlısı olduğu için karısını sekizinciye hamile bırakan dayısını ama en çokta sümbül tetesini görme heyecanı kaplardı.

Nenesi onlara, Elvida'nın babasının gözlerini hatırlatan mavi çapkın bakışlı gözleriyle sevgiyle bakar, şakayla cevaplarından başka manalar içeren bilmeceler... Sorardı.

Elvida ve ablası akıllarından geçeni söylemezler, sıkıntıyla nenesinin bilmecesinin cevabını söylemesini beklerlerdi.

Bazen hüzünlenir, onları doğdukları toprakları terketmek zorunda bıraktıran politikacılara beddualar eder, komşularıyla ne kadar iyi geçindiklerini anlatırdı.

Bunun ispatı olarakta Elvida'nın dedesinin papaz arkadaşından gelen, papaz cübbesinin karalığında bir mürekkeple yazılmış, özenle sakladığı sararmış bir mektubu gösterirdi.

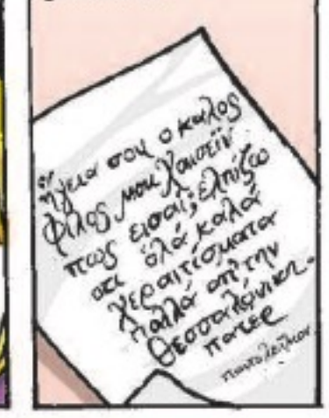

Güneşin bile esnediği, bu sıcak ikindi vakitlerinde nenesi kıvrılarak daldığı uykularında gördüğü rüyalarda, hala tadı damağında olan siyah üzümleri, elleriyle ona yediren ayrılmak zorunda kaldığı yavuklusuyla her zamanki buluşma yerlerine gölgeli asma altına giderdi.

Köydeki bütün yaşlılar gibi, iki büklüm olmuş zamanın bile uykuya dalıp, kendi geçmişine gittiği bu ikindi vakitlerinde sadece çocuklar ayakta olurdu. Elvida'da Rabiye nenesini asma altında yavuklusuyla başbaşa bırakıp köydeki tek arkadaşı olan kirpikleri orlondan kesip yapıştırılmış gibi duran Fatime ile evcilik oynamaya giderdi.

Sadece annelerinin ikizi zannetmediği, Fatime'yle ikizi kadar benzeyen erkek kardeşinden, kuduz Şaban'dan hiç hoşlanmazdı.

Bunu hisseden Şaban iyice kudurdu.

Elvida bu muhacir köyünde hayalet gibi dolaşan hüznün,neşenin geçmiş zaman hali olduğunu, en çokta neşeli insanlarda bulunduğunu, yaklaştıkça uzaklaşan bulutlarla kaplı sonsuz gökyüzünün en güzel, rüzgarda hışırdayarak dalgalanan buğday tarlalarından göründüğünü keşfeder gibi kavradı...

ELVİDA'NIN ÇOCUKLUĞU NEŞEYLE, HÜZÜN ARASINDA GİDİP GELEN BİR SALINCAKTA GEÇMİŞTİ.

CANI SIKILDIĞINDA SALLANIR..

YA DA ŞEKERLİ EKMEĞİNİ YİYEREK, KÖYÜN TOZLU YOLLARINDA KAYBOLARAK DOLAŞIRDI.

TETESİ ANNESİNİN İKİZİYDİ. YUMUŞAKLIKLARI, İNATÇILIKLARI, DOĞURGANLIKLARIYLA AYNIYDILAR, AMA HERKES TETESİNİ KISIR BİLİRDİ. KOCASININ KUSURUNU ÜSTLENMESİ, AZEM ENİŞTENİN KARISINA OLAN AŞKINI ÖLÜMSÜZLEŞTİRMİŞTİ. KARISINI EL ÜSTÜNDE TUTARDI. VOSVOS MİNÜBÜSLERİYLE ELVİDA'YI ALIP KÖYÜN DIŞINDAKİ EVLERİNE GÖTÜRÜRLERDİ.

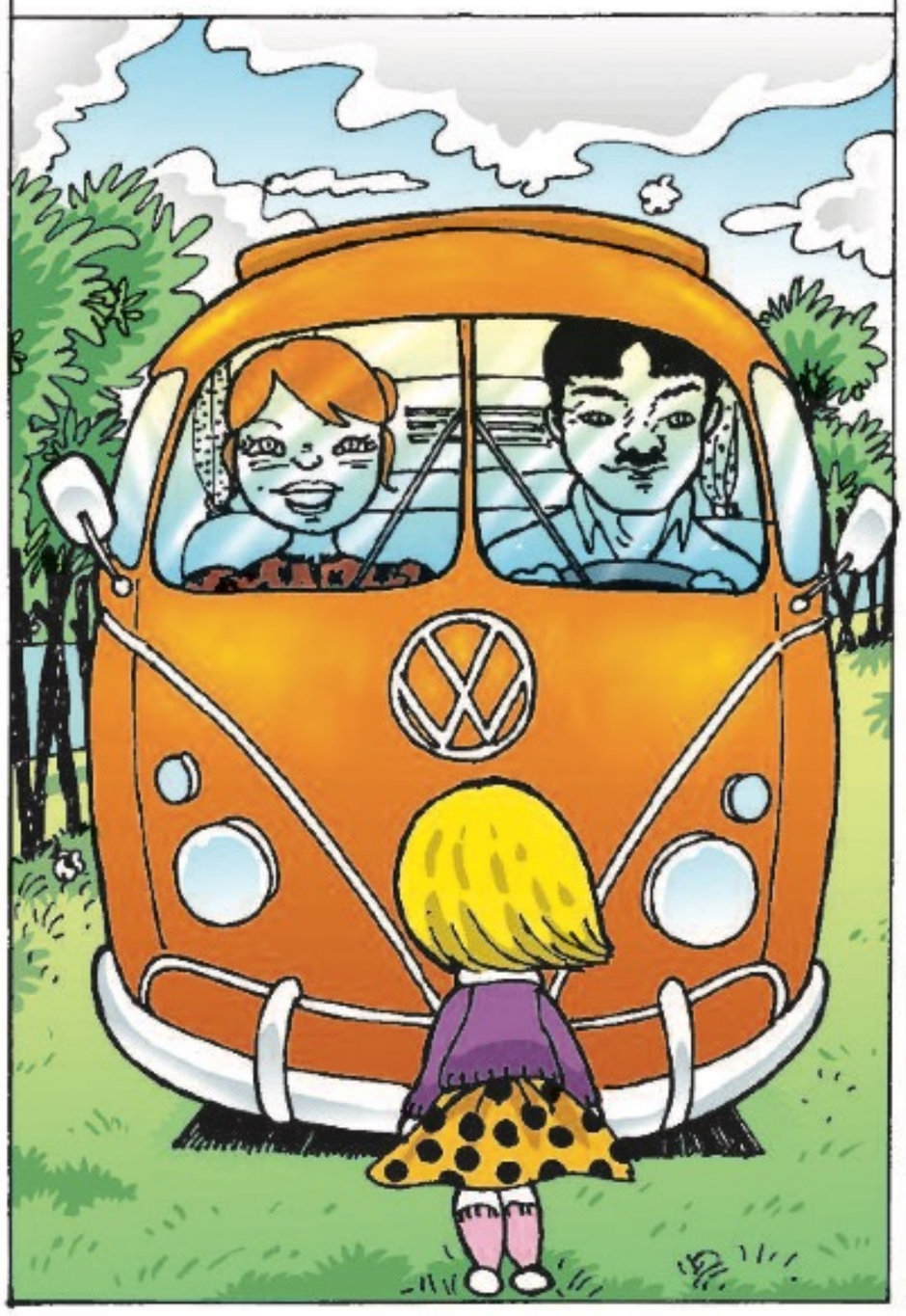

TETESİ VE ENİŞTESİ ŞEYTAN DERESİNE GİDİP PİKNİK YAPMIŞLAR, BÜTÜN BİR GÜN ÇİÇEKLERE, BULUTLARA BAKARAK DOĞACAK OLAN ELVİDA'YA İSİM DÜŞÜNMÜŞLERDİ. ELVİDA, ENİŞTENİN ANNESİNİN İSMİYDİ.

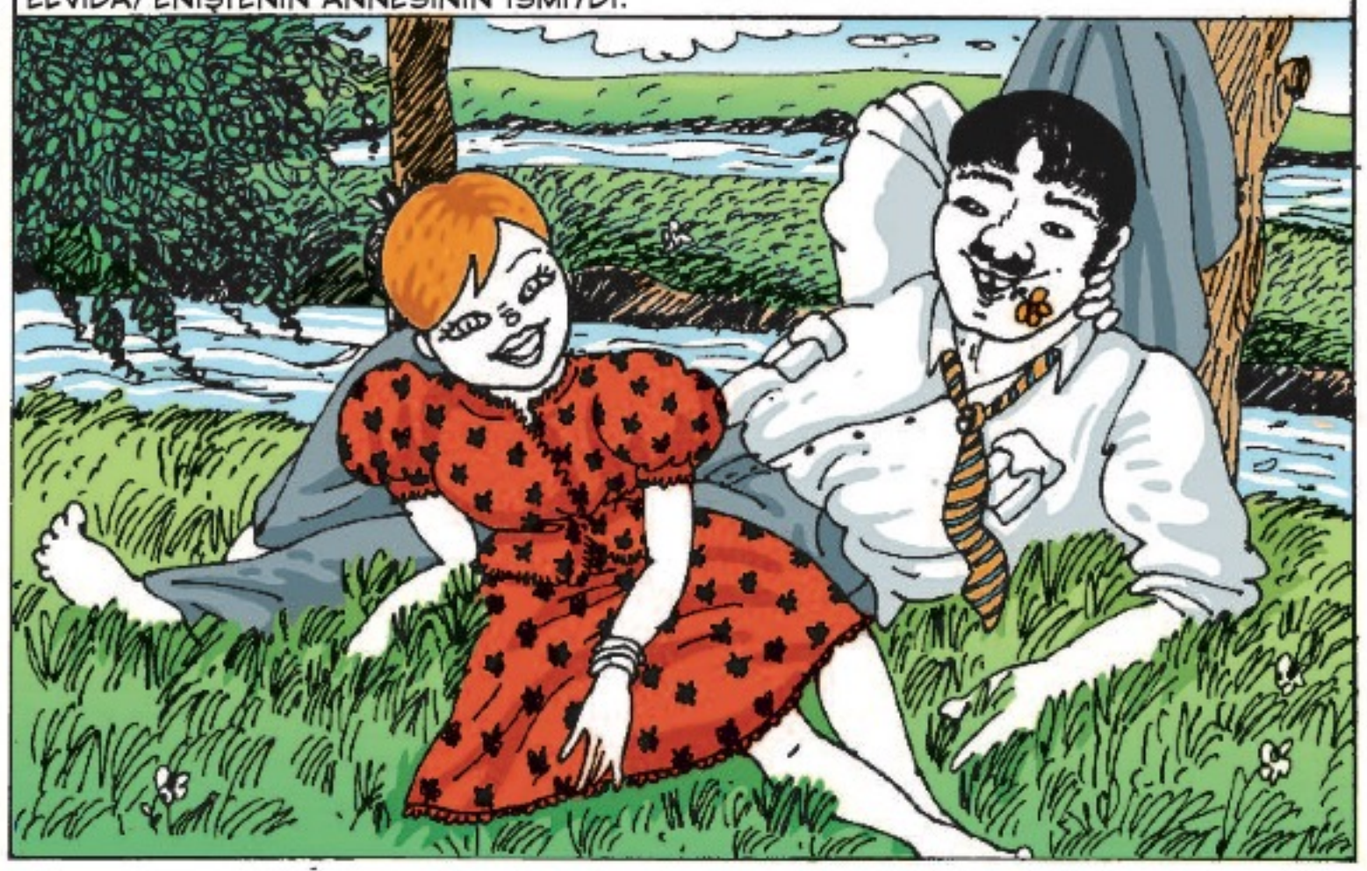

ELVİDA'NIN DOĞUMUNDA BABASI EVDE UYURKEN, ENİŞTESİ DOĞUMHANENİN KAPISINDA SİGARA ÜSTÜNE SİGARA YAKMIŞ, BABA OLMANIN HEYECANIYLA YERİNDE DURAMAMIŞTI.

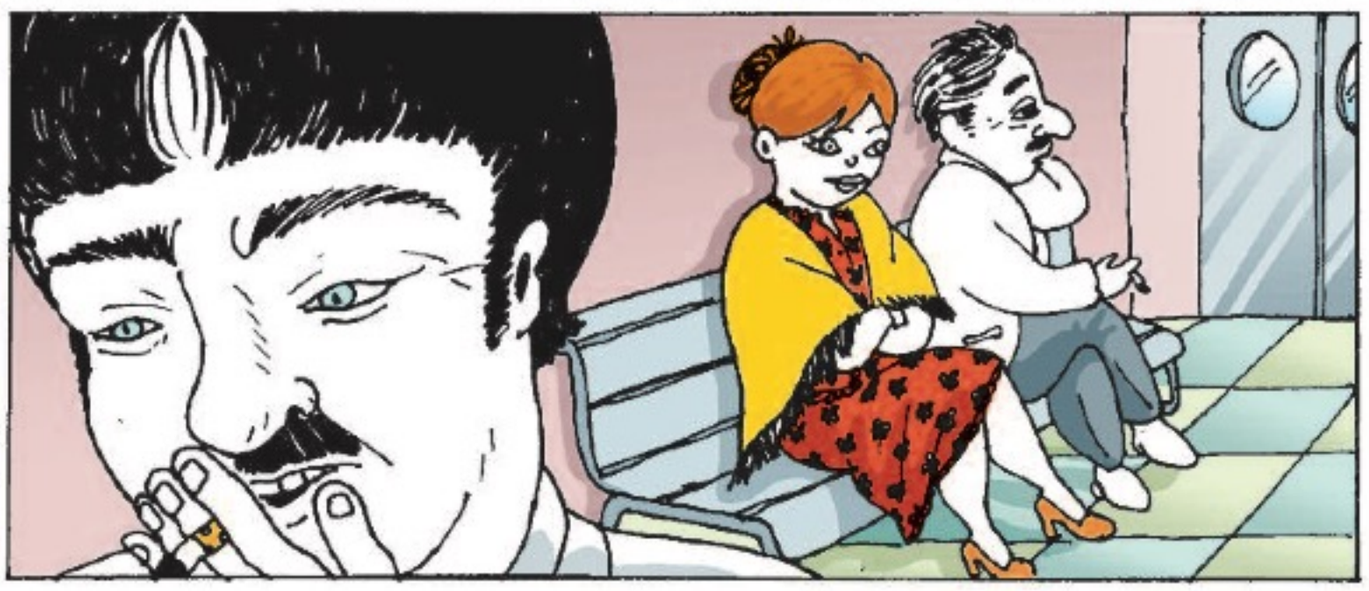

ANNESİ BEBEK ÖZLEMİYLE YANIP TUTUŞAN KARDEŞİNE SÖZ VERMİŞTİ. İKİNCİSİ DE KIZ OLURSA ONA VERECEKTİ. AMA ELVİDA'YI KUCAĞINA ALIP, ÖPÜP KOKLAYINCA BUNU YAPAMAYACAĞINI ANLAMIŞTI. AĞLAYARAK "BANA ONU HİÇ GÖSTERMEYECEKTİNİZ" DEMİŞTİ...

BÜTÜN HAYALLERİ YIKILAN AZEM ENİŞTE AĞLAYARAK DIŞARI KAÇMIŞTI. AYLARCA SUSKUN KALMIŞTI.

ANİ BİR FRENLE OTOBÜS DURDU.

YOL ASKERLER TARAFINDAN KESİLMİŞTİ. HERKES ÜSTLERİ ARANMAK ÜZERE OTOBÜSTEN İNDİRİLDİ. ASKERLER TEKÖRİST AVINA ÇIKMIŞLARDI.

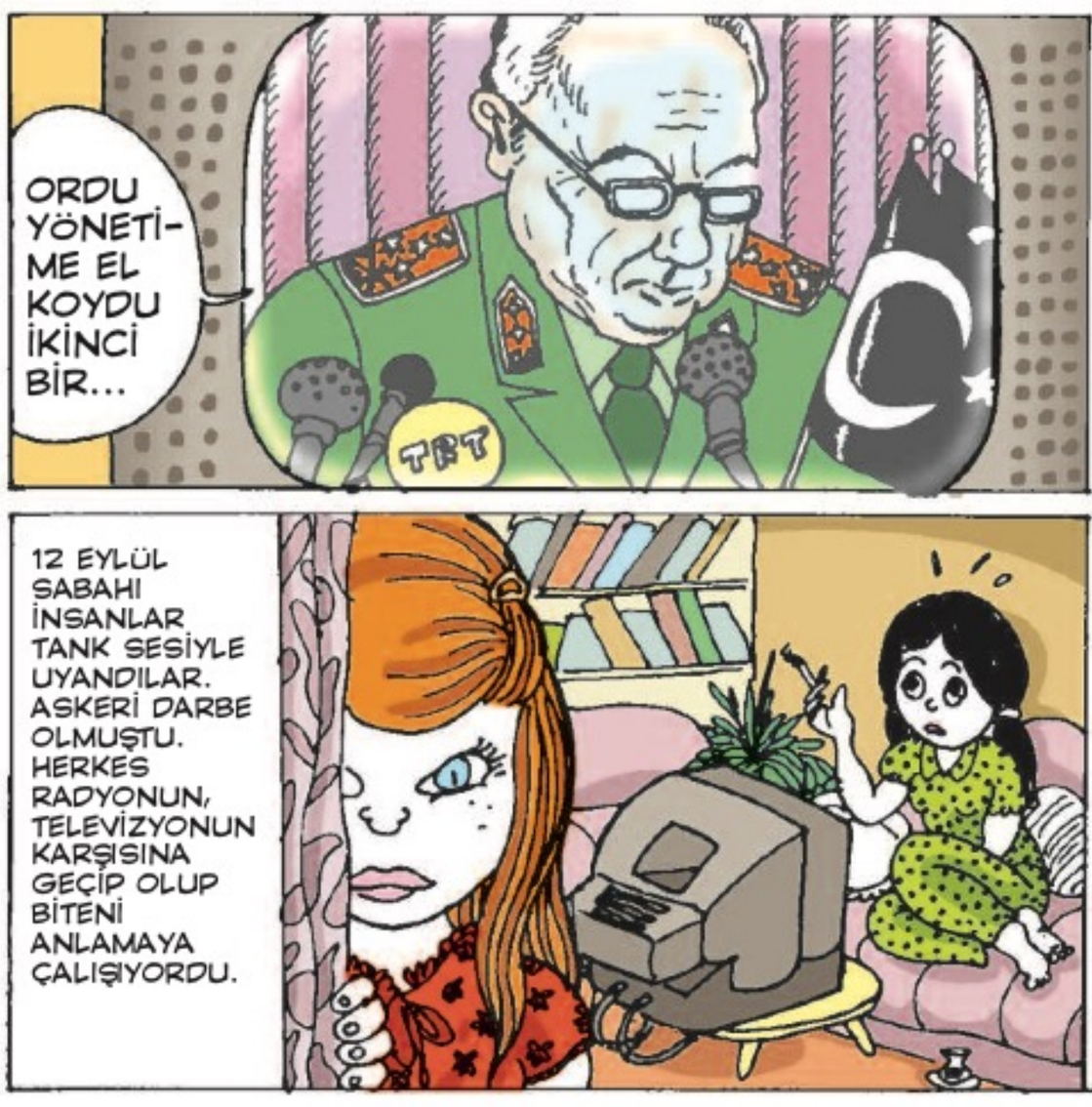

SOKAĞA ÇIKMA YASAĞI KONMUŞTU. SOKAKLAR BOMBOŞ VE SESSİZDİ. ÜLKEDE HAYAT DURMUŞTU. EVLERE BASKINLAR DÜZENLENİYORDU.

BİR GECEDE BİR ÜLKE KOCAMAN BİR KIŞLAYA DÖNMÜŞTÜ. HERKES ŞÜPHELİYDİ, HERKES ARANIYORDU.

KİMSE KİMSEYLE GÖRÜŞMÜYOR, KONUŞMUYORDU.

GAZETELERİN BASIMI DURDURULMUŞTU.

ELVİDA SADECE BAKKALA ÇIKIYORDU. HERKES BİRBİRİNDEN KORKUYORDU.

YAPILAN İHBARLARLA BASILAN EVLERDEN, SOKAKLARDAN TOPLANAN BİNLERCE GENÇ YOK EDİLMEK ÜZERE HAPSE ATILDI. CEZAEVLERİNDE, KARAKOLLARDA YAKINLARINI ARAYAN İNSANLARA "YOK ÖYLE BİRİ" DENDİ, BİLGİ VERİLMEDİ.

ELVİDA GÜNLERCE HAPİSHANE ÖNLERİNDE ÇARESİZCE SEVGİLİSİ ŞEHMUZ'U ARADI.

BİNLERCE GENÇ İŞLEMEDİKLERİ SUÇLARLA SUÇLANDILAR, YA DA GÖRDÜKLERİ İŞKENCELERLE SUÇLARI ÜSTLENMEK ZORUNDA BIRAKILDILAR. ÇOĞUNDAN HİÇ HABER ALINAMADI...

OĞULLAR, KOCALAR, BABALAR CEZAEVİNDE; KADINLAR CEZAEVLERİNİN KAPILARINDAYDILAR. HERKES BİR YAKININI ARIYORDU.

ELVİDA!

BU NECLA ABLAYDI. KOCASI ŞEHMUZ'LA AYNI ÖRGÜTTENDİ. İLK DEFA KONUŞABİLECEĞİ BİRİYLE KARŞILAŞIYORDU.

NECLA ABLA BİTKİNDİ. EVLERİ BASILMIŞ KOCASIYLA BİRLİKTE ONU DA İÇERİ ATMIŞLARDI. GÜNLERCE TUTUKLU KALMIŞTI CEZAEVİNDE.

GÖZLERİ BAĞLI SORGULANMIŞTI...

SOLCU VE DE KADIN OLDUKLARI İÇİN HAKARET EDİLMİŞ, AŞAĞILANMIŞLARDI. ON, ON BEŞ TUTUKLU KADIN BEŞ METRE KARELİK HÜCRELERDE TUTULMUŞTU.

GENÇ KADINLARA TECAVÜZ EDİLMİŞTİ. BUNU SADECE KENDİLERİ BİLMİŞ UTANÇLA HERKESTEN SAKLAMIŞLARDI. ANLATANLAR KOCALARI, NİŞANLILARI TARAFINDAN TERKEDİLMİŞTİ.

ELVİDA DUYDUKLARINDAN ÇOK ETKİLENMİŞTİ. ŞEHMUZ'U SORDU.

SEN BİLMİYOR MUSUN?

NECLA ABLANIN DEĞİŞEN İFADESİNDEN KÖTÜ BİR ŞEYLER OLDUĞUNU ANLAMIŞTI.

NEYİ?

NECLA ABLA'DAN ŞEHMUZ'UN İDAMLA YARGILANDIĞINI ÖĞRENDİ. YIKILMIŞTI...
GÜNLERCE KENDİNE GELEMEDİ. NECLA ABLA ELVİDA'NIN HAMİLELİĞİNİ ÖĞRENİNCE ONA SAHİP ÇIKTI, EVİNE ALDI. BİR MEKTUPLA ŞEHMUZ'UN AİLESİNE HER ŞEYİ ANLATTI.
ŞEHMUZ HIZLA YARGILANDI VE İDAM EDİLDİ.
ELVİDA'NIN TEK İSTEĞİ, KARNINDAKİ BEBEKLE ŞEHMUZ'UN YAKININDA OLMAKTI. BU YÜZDEN ONUN AİLESİNİN YANINA, YOKSUL GÜNEYDOĞU KASABASINA GİDİYORDU.
ONU ŞEHMUZ'UN KARDEŞİ ALİ VE YEĞENLERİ KARŞILADI.
LA
R
GL

ORADA YIKILMIŞ, ACILI BİR ANNE VE ANNELERİNE DESTEK OLMAYA ÇALIŞAN PERİŞAN KIZKARDEŞLER İLE KARŞILAŞTI. KALABALIK OLAN BU YOKSUL AİLEDE, KENDİNİ HİÇ FAZLALIK HİSSETMEYECEKTİ ELVİDA.

BÜTÜN GECE ŞEHMUZ'UN, ELVİDA'NIN BİLMEDİĞİ ÇOCUKLUĞU ANLATILMIŞ, UZUN SESSİZLİK-LER, HIÇKIRIK SESLERİYLE BÖLÜN-MÜŞTÜ. O GECE KENDİNİ O EVE AİT HİSSETMİŞTİ ELVİDA.

BAYRAM SABAHI ŞEHMUZ'UN MEZARINI ZİYARET ETMİŞLER, DUALAR OKUMUŞLARDI.

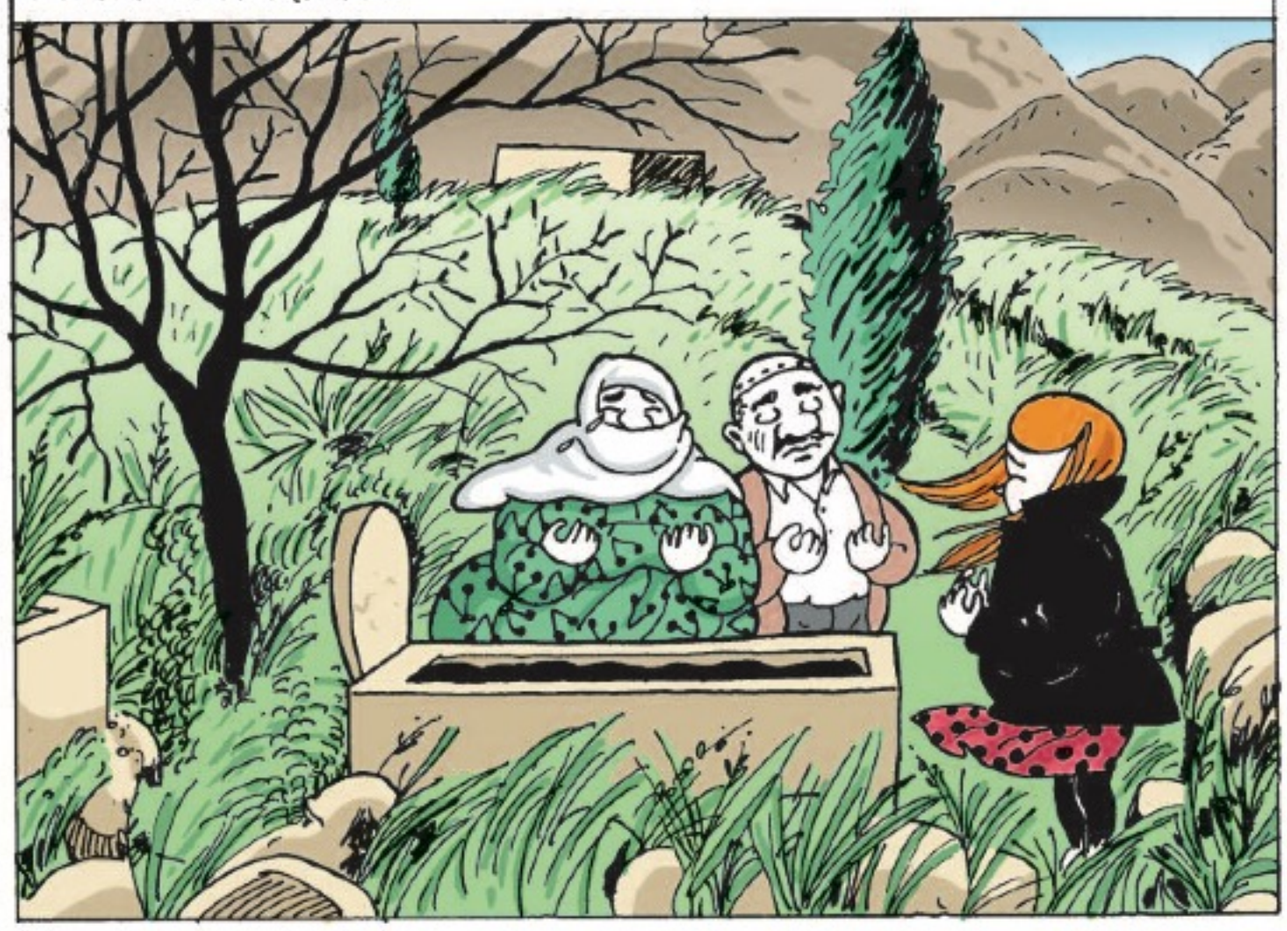

UZUN GEÇEN KARA KIŞIN SONUNDA BİR GÜN SANCISI TUTMUŞTU.

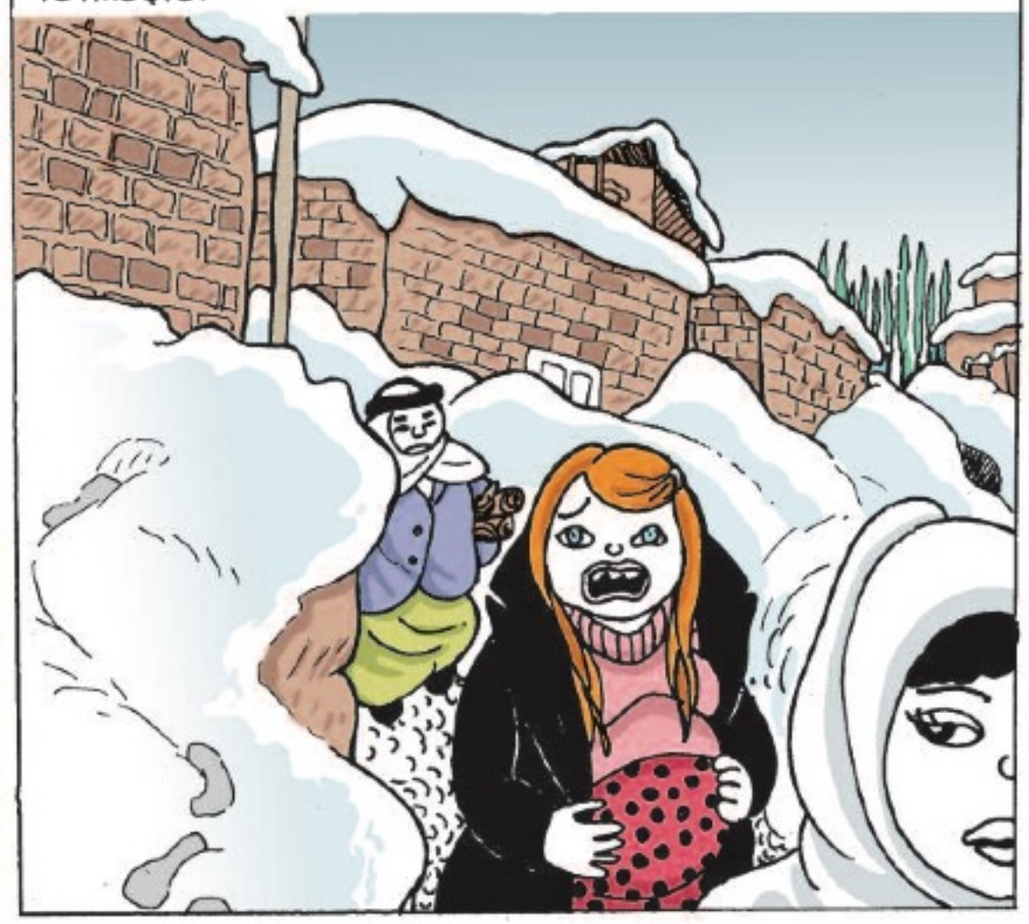

KOMŞU KÖYDEN GELEN EBENİN YARDIMIYLA DOĞURMUŞTU. BU KÜÇÜK BEBEK HERKESİN NEŞESİ OLMUŞ, EVDEKİ HÜZÜNLÜ HAVAYI BİRAZ DAĞITMIŞTI.

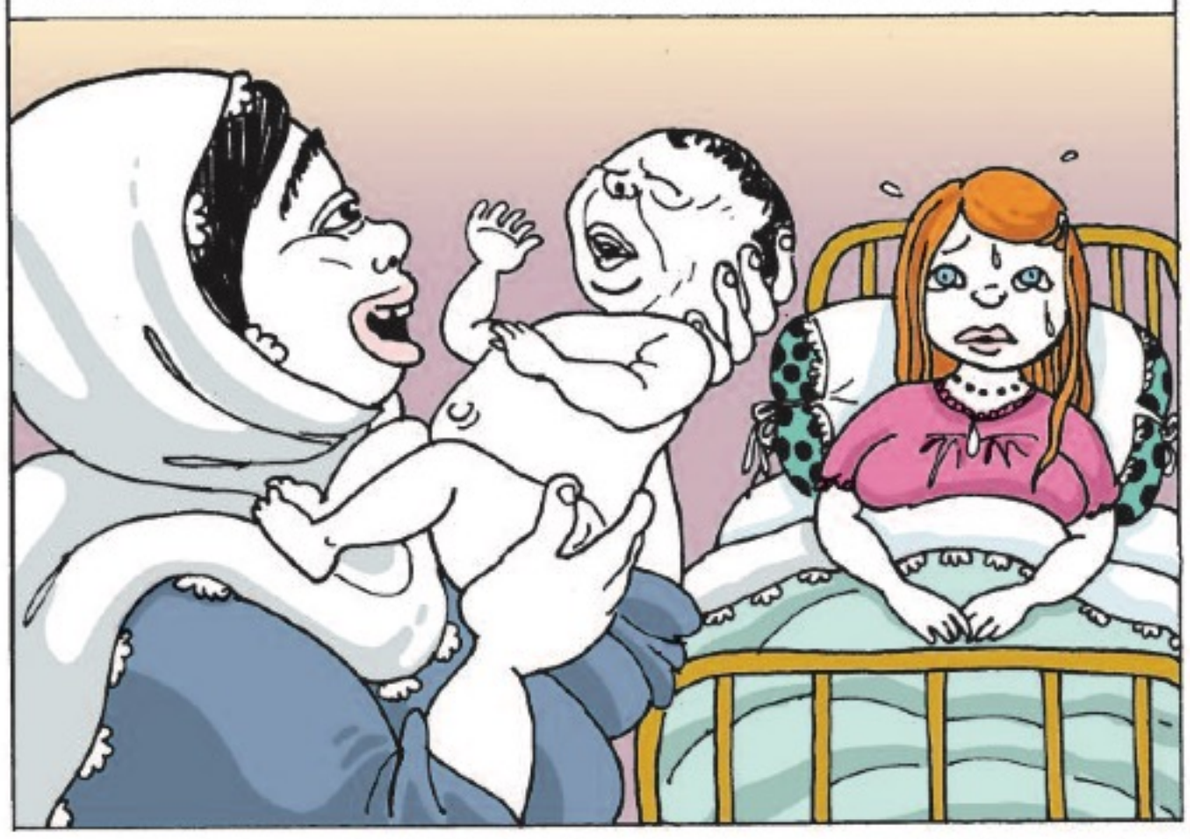

BİR GECE AİLE BÜYÜKLERİ TOPLANIP KONUŞMUŞLAR.

ELVİDA'NIN DERSLERİNDE YARDIM ETTİĞİ..

ŞEHMUZ'UN GÜLÜŞÜNÜ BİR HATIRA GİBİ TAŞIYAN KÜÇÜK KARDEŞİ ALİ'YLE EVLENMESİNE TÖRE GEREĞİ KARAR VERMİŞLERDİ.

ELVİDA ÇARESİZCE BU DURUMUN YANLIŞLIĞINI ANLATMAYA ÇALIŞMIŞ, AİLENİN ALDIĞI KARARI, TÖREYİ DEĞİŞTİRE-MEYECEĞİNİ ANLAYINCA, BEBEĞİNİ ALIP DÖNMEYE KARAR VERMİŞTİ.

OTOBÜSE BİNDİĞİNDE, TEK BAŞINA BİR BEBEKLE NE YAPACAĞINI, ONU NELERİN BEKLEDİĞİNİ BİLMİYORDU ELVİDA

ÇOCUKLUĞUNUN BÜTÜN YAZLARINI GEÇİRDİĞİ BU KÖYE İNDİĞİNDE AKŞAM OLUYORDU. KESİN KARARINI VERMİŞTİ ARTIK.

BEBEĞİNİ SON DEFA ÖPÜP, KOKLAMAK İSTEDİ AMA KENDİNE ENGEL OLDU.

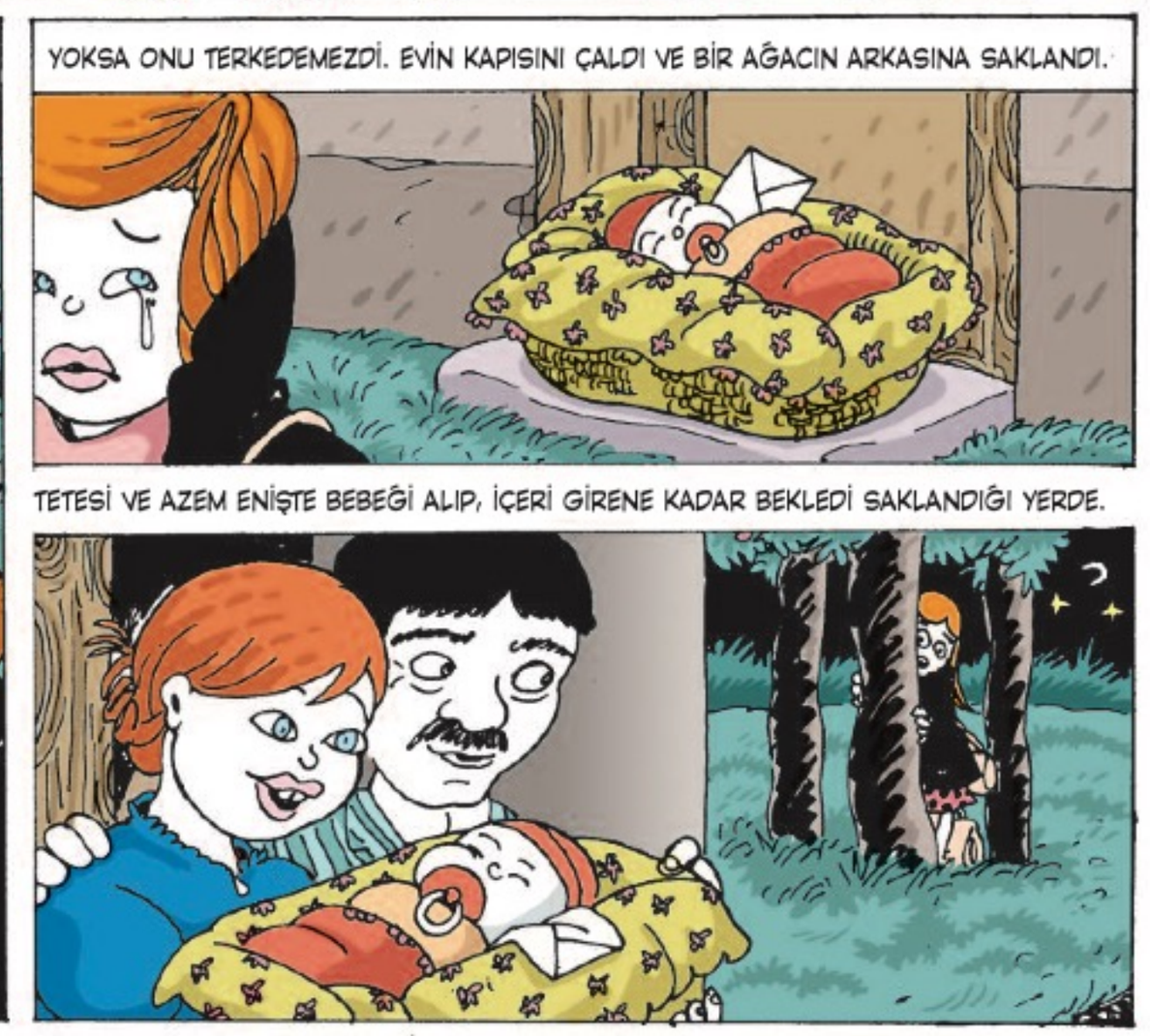
YOKSA ONU TERKEDEMEZDİ. EVİN KAPISINI ÇALDI VE BİR AĞACIN ARKASINA SAKLANDI.
TETESİ VE AZEM ENİŞTE BEBEĞİ ALIP, İÇERİ GİRENE KADAR BEKLEDİ SAKLANDIĞI YERDE.

ELVİDA HUZURLA UYUDU. KENDİNİ GÜÇLÜ HİSSETTİĞİNDE HERŞEYİ ANLATACAK, KIZINI TETESİNDEN GERİ ALACAKTI.

ELVİDA'YI BANA, ABLAMIN GELİNLİK DİKİMEVİNDE ÇALIŞAN NECLA ABLA ANLATMIŞTI. KOCASI HALA HAPİSTEYDİ. TEMİZ KAĞIDI OLMADIĞI İÇİN İŞ BULAMAMIŞ, GEÇİMİNİ SAĞLAMAK İÇİN ABLAMIN YANINDA NAKIŞÇI OLARAK ÇALIŞMAYA BAŞLAMIŞTI.
ELVİDA KIZINI ALDI MI SONRA?
ALA-MADI!

ELVİDA UZAKTA ÖĞRETMENLİK OKULUNDA OKURKEN, AZEM ENİŞTE VE TETESİ KÜÇÜK BİR ERKEK ÇOCUK EVLAT EDİNMİŞLERDİ. ELVİDA'NIN BUNDAN HABERİ YOKTU.

TETESİ VE ENİŞTESİ ERTESİ SABAH, KAPININ ÖNÜNDE BULDUKLARI BEBEĞİ HASTANEYE GÖTÜRÜP TESLİM ETMİŞLERDİ. ÇOCUKLARI OLMAYAN BİR HEMŞİRE VE KOCASI BU KİMSESİZ BEBEĞİ EVLAT EDİNMİŞTİ.
İSMİ KADER OLSUN ...

ÜMMÜHANA

YEDAN.., VA.., TRİ.., ÇETİRİ, PET.., ŞEZ, SEDAM.
* 1,2,3,4, 5,6,7...
...OSAM... DEVED.., DESET... KOSE NİE SAKRİYO TAÇE DAZMURİ.
*..8, 9, 10... Saklanmayan sobedir...
HAYDE, İZACİ FİLO...
* Haydi çık ortaya Filo!

CESİ FİLO? ISPANİ UPOLE.
* Nerdesin Filo, çık ortaya.

TİSİ SOBE..

TE KAMO FİLO...
* Beni bekle Filo...

NEMO TIRÇAT FİLO...
* Koşma Filo...
AHH!

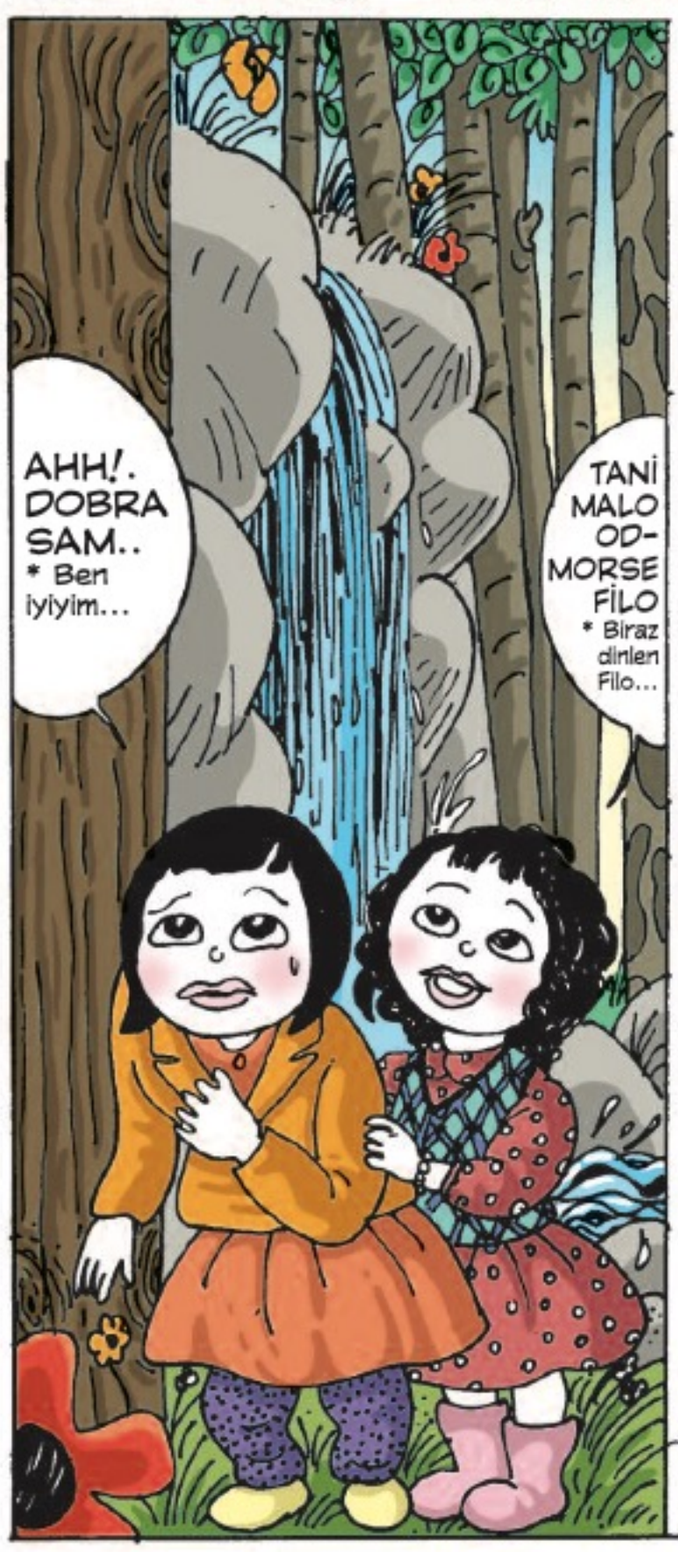
AHH!. DOBRA SAM..
* Ben iyiyim...
TANİ MALO OD-MORSE FİLO
* Biraz dinlen Filo...

MAYKİ ÇUTEKAZAT...
* Anneme söyliycem seni Filo...
AKOKAJEŞ MAYKİ NE ÇUDİDAT SEÇER.
* Söylersen şeker vermem sana.
ÜMMÜHANA, FİLO...
BABO
* Baba
BABO, YE DOŞO KOTKUÇE...
* Babam eve dönmüş...
HAMİDA...
CEKO...

Ümmühana, "Mayko"*su Hamida, Sestrası* Filo ve *bradları Murko (Mustafa), Osman (Oki), Tahir (Tale) ve Nevzat (Neno) ile birlikte. Bu fotoğrafta *babosu Ceko yok. Hamida bu fotoğrafı, Belgrad'da çalışan Ceko'ya göndermek için çektirmişti zaten.

Ceko Tito'ya hayrandı. Tito'nun bütün halklara eşit ve mesafeli davranmasını severdi. Krallık döneminde yaşadıkları zulüm onunla son bulmuş, Ceko özgürce ibadet edebilmiş, özgürce şehirden, şehire dolaşabilmişti.

Askere giden ağbisinin akıbetini öğrenememişler, ellerine sadece bir *Pismo geçmişti. İçinde ucu yakılmış bir kağıt parçası vardı. (Asker öldüğünde, ailesine sadece ucu yakılmış bir kağıt gönderilirdi) Ceko'nun 3 yıl süren askerliği rahat geçmişti, o bunu Tito'ya bağlardı.

Müslüman Boşnaklara kral zamanında huzur yoktu. Kimliklerini saklamak zorunda bırakılmışlardı. Köylerinden çıkmaları yasaktı. Müslüman *Kutçaları yıkılıyor, hayvanları, yiyecekleri çalınıyordu. Bu zulüm karşısında köylerde yaşayan Boşnaklar göç etmek zorunda bırakılıyordu. Ceko çocukluğundan hatırlıyordu bunları.

Tito'nun savaştan sonra aç kalan *Voynik'leri köylerini basıp ambarlarını talan etmiş, kokoşkalarını, luhçelerini, yabuklarını, virnikalarını ve kovanlarında ki metlerini alıp gitmişler ama onlara dokunmamış, zarar vermemişlerdi. Bu üç sene sürmüş, üç senenin sonunda Tito'nun Voynikleri bir daha köye uğramamışlardı.

Boşnakça sözcüklerin anlamları: 1- Mayko: Anne / Sestra: Kız kardeş / Brad: Erkek kardeş 2- Tito: Eski Yugoslavya Başkanı
3- Pismo: Mektup 4- Kutça: Ev 5- Voynik: Asker / Kokoşka: Tavuk / Luhçe: Yumurta / Yabuka: Elma / Virnika: Süt / Met: Bal

Ceko bazı akşamlar yoklukla, sıkıntıyla "Rat"la geçen çocukluğunu, çektikleri acıları "gusli"sini çalarak içli bir şarkı söyler gibi anlatırdı Ümmühan'a ve Filo'ya...

"Çar" Alexander, çarların içinde en zalım olanıydı. "Müslümani"leri sevmez, acımasız davranırdı. Ceko sadece Çar Peter zamanında "müslümani"lerin rahat ettiğini söylerdi.

Bir gece Çarın "Voynik"leri, Cekoların "kutçe"sine baskın yapmış, babosunu alıp götürmüşlerdi. Aylarca haber alamamışlardı "babo"sundan.

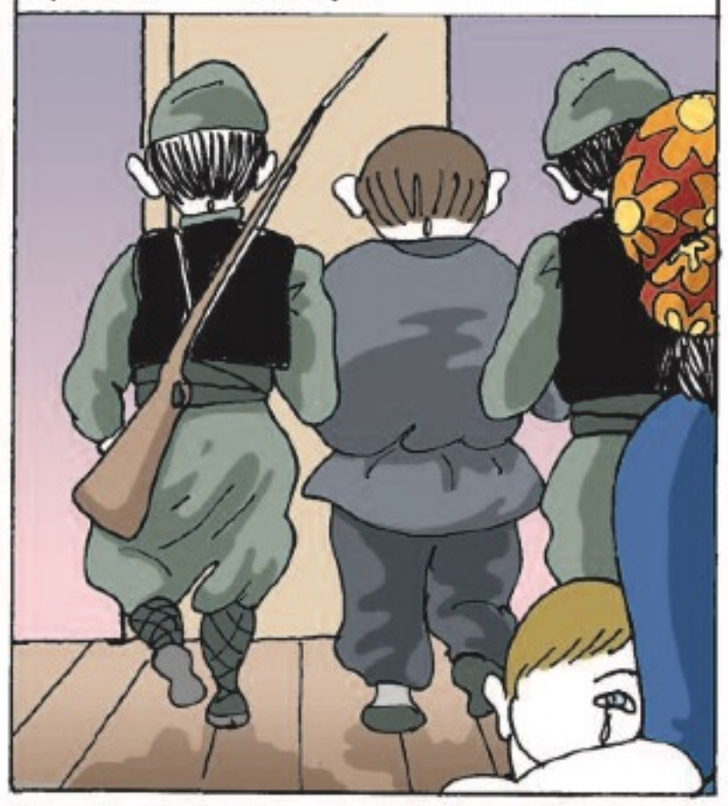

"Babo"su, günlerce buz gibi "riyeka" sularında çıplak olarak tutulmuş, çeşitli işkencelere maruz kalmıştı.

Karlı bir "vima" günü, Çarın "voynik"lerinin elinden kaçmayı başarmış, saatlerce yürüyerek "kutçe"sinin önüne varmayı başarmıştı.

Ceko ve "mayko"su, "babo"sunu bulduklarında donmak üzereydi. "Mayko"su, Babosunu kutçelerine kadar sniyetlere batarak çıka zorlukla taşıyabilmişti.

"Babo"su aylarca döşekte yatmış, Ceko babosunun hastalığının da, gökyüzünden düşen "sniyekpada"lara bakarak, şu geçmek bilmeyen...

... "vima" gibi, bir gün geçip gideceğini düşünmüştü. Hikayenin burasında hep duygulanır, "suza"larına, hakim olamazdı Ceko.

Sonra dışarı çıkar, bir "duhan" yakar, çocukluğundaki gibi içini çeke çeke ağlardı.

Rat: Savaş, Gusli: Yerel bir çalgı, Çar: Kral, Müslümani: Müslüman, Voynik: Asker, Kutçe: Ev, Babo: Baba, Riyeka: Dere, Vima: Kış, Mayko: Anne, Sniyek: Kar, Sniyek pada: Kar tanesi, Suza: Gözyaşı, Duhan: Sigara

Sonra tekrar "gusli"sini eline alır, kaldığı yerden anlatmaya devam ederdi.

HAYDE BABO NAMA PRİÇA RAT!

* Hadi baba savaşı anlat.

Almanlar, Yugoslavya'yı işgal etmiş "selo ceracare"ye kadar gelmişlerdi. Köyün bir kaç erkeği Tito'nun partizanlarına katılmış, bazısı da dağda çetniklerle savaşmıştı.

Almanlar 3 yıl kalmıştı. Onlara pek dokunmamışlar, bir gece "selo ceracare"yi boşaltıp gitmişlerdi. Ceko "rat"tan sadece bunları hatırlıyordu..

Geride yakıp, yıktıkları harabe "Grad"lar bırakmışlardı.

Hamida burada Ceko'nun sözünü keser, savaşta geçen çocukluğunu anlatmaya başlardı.

Hamida'nın "Mayko"su Parşema, iki çocuğuyla birlikte, savaş zamanı, bir iki ay "Homar"da, buldukları bir "Konska kola" içinde barınmışlardı. "Homar"da topladığı "Putsarat"lar, "Stavel"lerle çocuklarını beslemişti.

Gusli: Yerel bir çalgı, Selo: Köy, Çetnik: Yugoslav Milliyetçisi, Rat: Savaş, Mayko: Anne, Homar: Orman, Konska kola: At arabası, Putsarat: Kuzukulağı otu, Stavel: Labada

Parşema'nın köyü, "Selo Kaççare" Karadağda Sırp bölgesindeydi. Köylerini "İtalyanska" vormikleri basmış "suho meso"larına, "Kakoşka"larına, "ofsa"larına, "Krava"larına el koymuşlar, köylülerin "Kutçe"lerine yerleşmişlerdi. Onlara da yok olun burdan" demişlerdi.

Parşema, geçimini sağlamak için "Homar"daki kof "Grana"ları kesip satardı. Bu işi "şumar" olan "babo"sından öğrenmişti.

Sonra kestiği "dırva"ları, şelaleden aşağı atar "riyaka"nın akıntısına kapılan "dırva"lar en yakın dağ köyüne ulaşırdı. Genelde "selak"lar "dırva"ların üstüne yatar, Parşemaya para ödemezlerdi.

Odunculukla geçinemeyen Parşema, birde "şurup" yapardı. Bunun için önce "kupuz"ları parçalara ayırır.

Sonra üzerine bol tuz atardı

Yıkanmış "noga"larıyla, "Kupuz"ları yerleştirdiği büyük bir fıcının içine girer, "kupuz"ların suyu çıkana kadar ezerdi.

"Rasol" adı verilen bu şifalı şurubu içmek için çevre köylerden "Bonik"ler gelirdi. Asıl parayı burdan kazanırdı Parşema. "Boli glava"sı, "zup boli"si olan "Kutçe"sinin önünde kuyruklar oluştururdu.

Selo: Köy, İtalyanska: İtalyan, Suho meso: İsli et, Kokoşka: Tavuk, Ofsa: Koyun, Krava: İnek, Kutçe: Ev, Homar: Orman, Grana: Ağaç, Şumar: Ormancı, Dırva: Odun, Riyaka: Dere, Selak: Köylü, Şurup: İlaç, Kupuz: Lahana, Noga: Ayak, Bonik% Hasta, Boli glavaO Baş ağrısı, Zupboli: Diş ağrısı

Ceko hikaye anlatmayı bitirince, Ümmühana ve Filo'yu kucaklardı. Kızlarıyla beraber olabilmenin tadını çıkarırdı.

Ceko, Tito'nun askeriyken, üç altın dişi olan bir kafatası bulmuştu. Üç sene süren sıkıcı askerliği boyunca başına gelen en olağanüstü olay buydu. Kafatası hikayesini anlatmayı severdi.

Ceko bulduğu kafatasını, doğruca komutanına götürmüş, altın dişlerin hayatını zenginleştireceğini hissetmişti.

Tahmininde yanılmamış, komutanı üç altın diş karşılığında 30 drahmi vermişti ona. Ceko'nun o zamana kadar ve hayatı boyunca kazanacağı en büyük para olmuştu.

Askerden döner dönmez, şimdi satmak zorunda olduğu üç inek aldı. İnekler onlara bolluk getirdi. Çocuklarını iyi besleyebildiler.

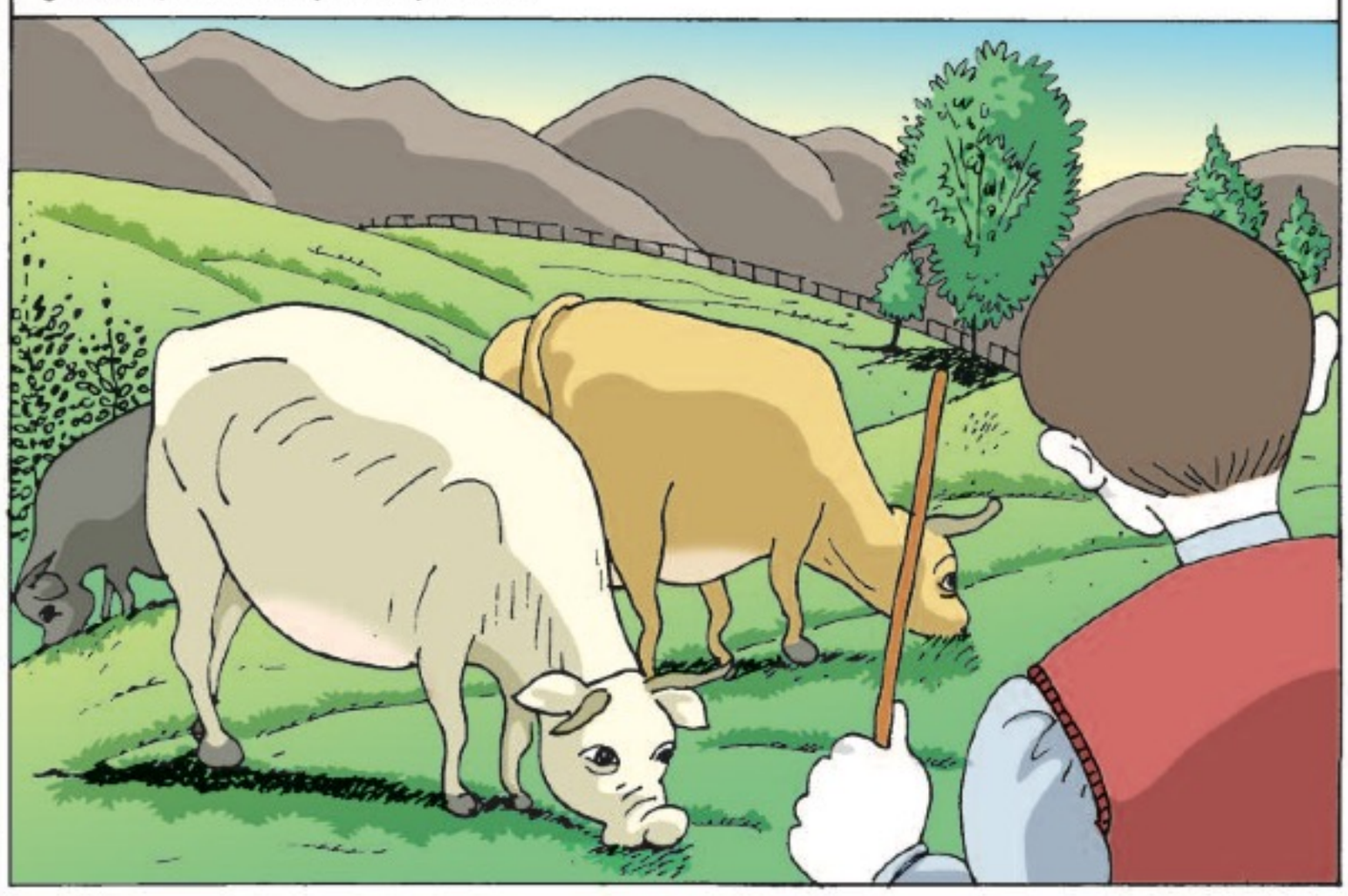

Üsküp'te 2 sene boyunca erkekler inşaatlarda, Ceko ve kadınlar tütün tarlalarında çalıştılar. Tütün kırmaya, sabah çiğ düşmeden gittiler. Ümmühana ve Filo Hamida'nın yaptığı pitaları tarlaya taşıdılar.

İstanbul'da Beşyüzevler'e yerleştiler. Uzun boyları ve dilleri farklı olan bu aileyi mahalleli kolay kabul etmedi. Yugoslavya'da Müslümanlıklarıyla dışlanan bu insanlar bu mahallede gavur olarak dışlandılar.

Karadenizli Hayriye ırkçılıkta Çetnikler'den beterdi. Onlara çeşmeden su vermemeye and içmişti.

Yediği dayaktan sonra Hayriye, Hamida'nın en yakın arkadaşı oldu. Kapı önünde en tatlı dedikoduları yapıp, beraber çekirdek çitlediler.

Ümmühana ve Filo okula başladılar, aynı sınıftaydılar.

Her okul çıkışı koşarak eve gittiler, o gün olduğu gibi...

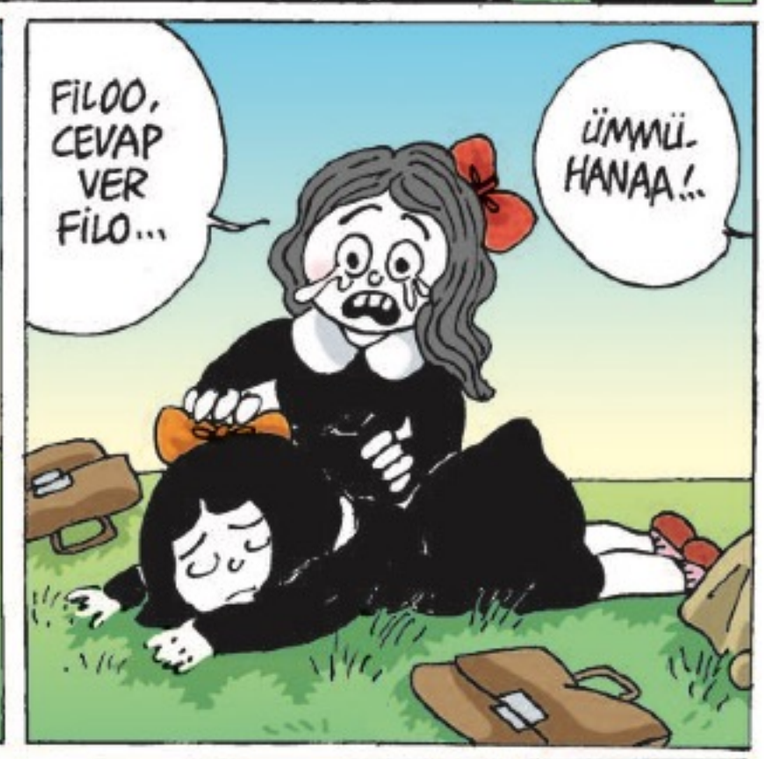

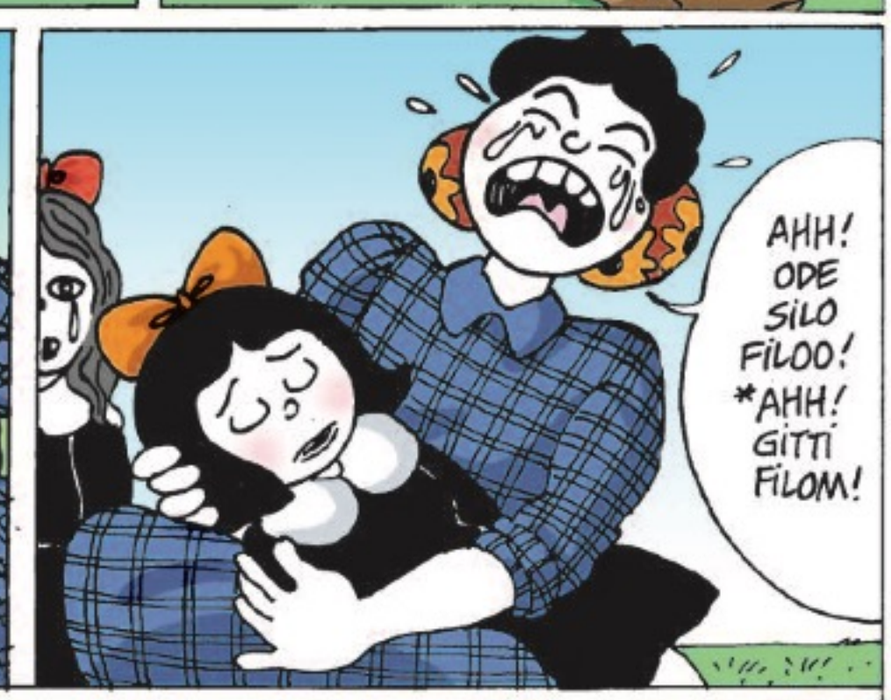

Filo'nun kalbi delikti, koşmaması, sarsılmaması gerekiyordu. Filo'nun boş sırası, Ümmühana'ya çok acı verdi, bir daha okula gidemedi.

Ümmühana büyüdü, güzel bir genç kız oldu. Hayaller kurdu, arkadaşlarıyla piknik yaptı, tekrar hayaller kurdu.

13 yaşına gelince Babo'su onu Mercan yokuşunda ki asker fanilaları diken bir atölyeye yerleştirdi, sonra çok geç saatte çıktığı için işten aldı.

İkinci işi bir balık konservesi fabrikasındaydı. Balık kokusu midesini bulandırdı. Uzun süre çalışmaya dayanamadı.

Sonra Mensucat Santrale girdi. Orada dayımın oğlu Orhan abiyle tanıştı. Ümmühana yemekte ona su verdi, o da "su da senin kadar güzeldi" dedi. Bütün konuşmaları bu oldu.

Bir hafta sonra Ümmühana Orhan abiye kaçtı. Ailesi düğününe gelmeyi reddetti. Aylar sonra barıştılar, görüşmeye başladılar.

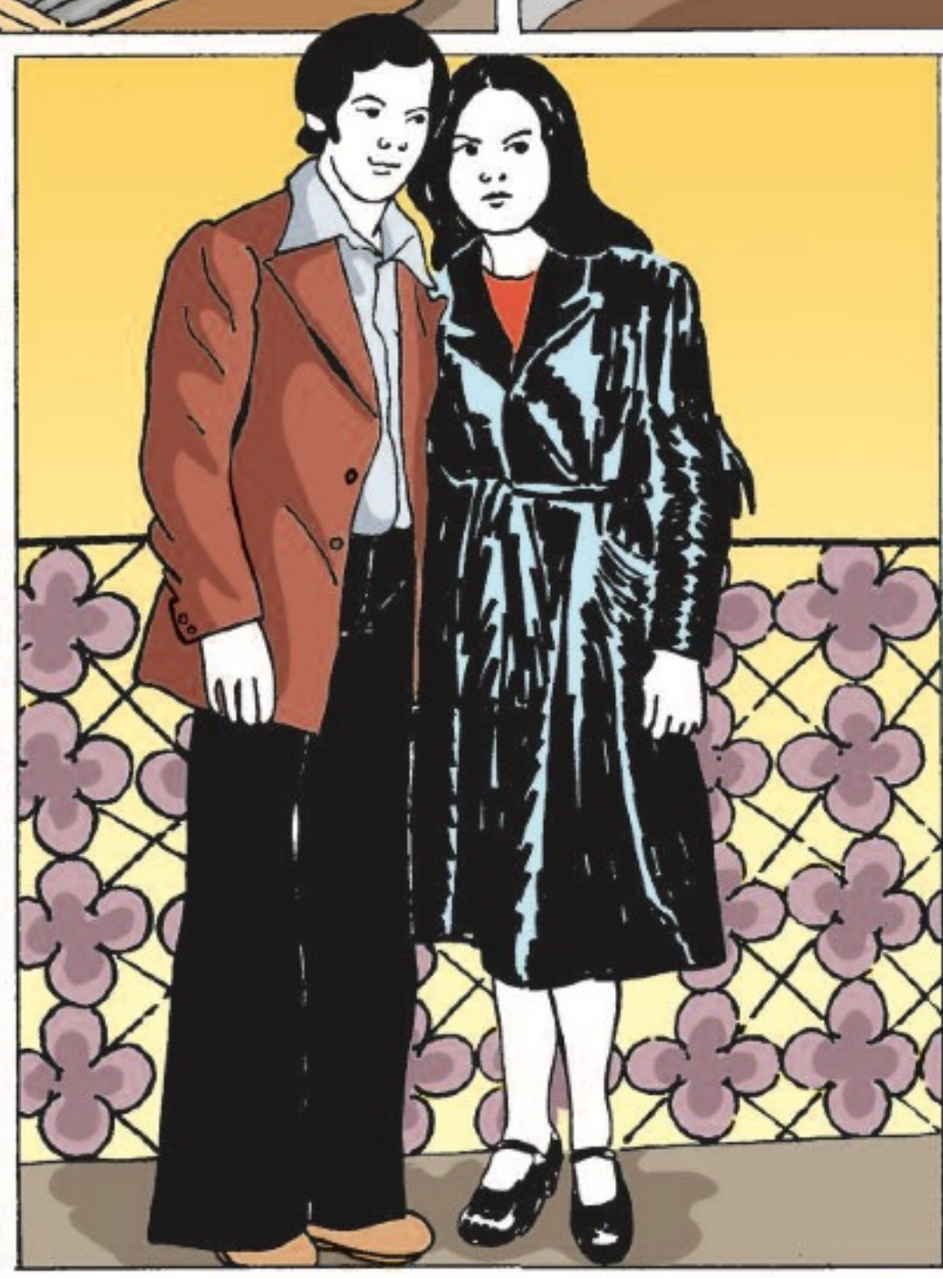

Ümmühana, bizim Ümran yengemiz oldu. O benim o zamana kadar gördüğüm en güzel ve en uzun boylu kızdı. Onu hep, kaçtığı gün üzerinde olan siyah deri pardesüsü ile hatırlarım. Kocaya kaçan kızları hep sevdim ben. Onlara şefkat duydum, cesaretlerine hayran kaldım. Sığınmacı gibi geldikleri yeni evlerinde neler hissettiklerini anlamaya çalıştım. En çok ta, bir gün anlatacağımı bilmeden, Ümran yengenin hikayesini merak ettim. Bugün ona hep sormak isteyipte soramadığım soruyu sordum. Cevabı çok netti.

Cep
FOTO
ROMAN
Aşk Yolculuğu

FABRIZIO, CARLA'SIZ YAPAMAMIŞTI. CARLA, BIRAKTIĞI YERDE ONU BEKLİYORDU İŞTE...
FABRIZIO!..
CARLA!..
GELECEĞİMİ BİLİYORDUN DİMİ? SENSİZ YAPAMAYACAĞIMI, SENİ SEVDİĞİMİ BİLİYORDUN. SÖYLE CARLA, SEN DE BENİ SEVİYORSUN SÖYLE...
GİTME KAL!
Küçük, siyah beyaz kareler, kenarları yıpranmış üçüncü hamur kağıttan dev bir perdeye dönüşür ve beni içine alırdı. On bir yaşında, bir yeni yetmeydim daha. Fırtınalı aşkların, baygın ve arzulu bakışların, kulağa fısıldanan aşk sözcüklerinin müptelası olmuştum. Her gece yatağımda, tutkulu aşk hikayeleri anlatan cep foto romanlarını okurdum gizlice...

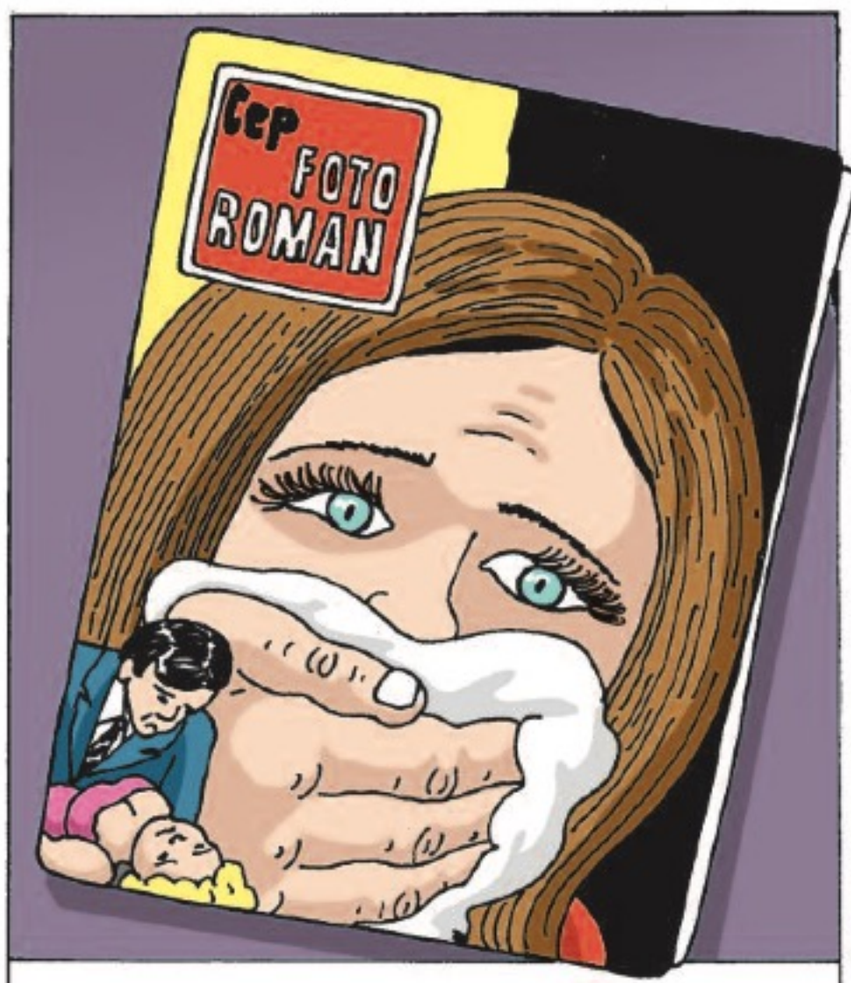

Okuyacağım fotoromanı, kapak fotoğrafına ve ismine bakarak seçerdim. Bazı aşk hikayelerine gerilim ve korku da karışırdı. Büyük Bir Sır, Garip Bir Kaza, Sırlı Ev, Fırtınalı Gece, Kardaki Ayak İzleri gibi isimleri olurdu.

Aşk doğduğu zaman, Kalbimde Bir Yer, Aşk Yokuşu, Mutlu Aşk, Aşkla Oynayan Genç Kız, Aşk Tetikte, Geleceğini Biliyordum.

Arka kapakların iç kısmında, gelecek sayıdaki maceranın tanıtımı olurdu. Aynı heyecanla okurdum onları da.

Böyle karelere gözlerim takılıp kalır, arka sayfaya geçemezdim bir türlü. Bütün aşk sahnelerini ezberlemiştim.

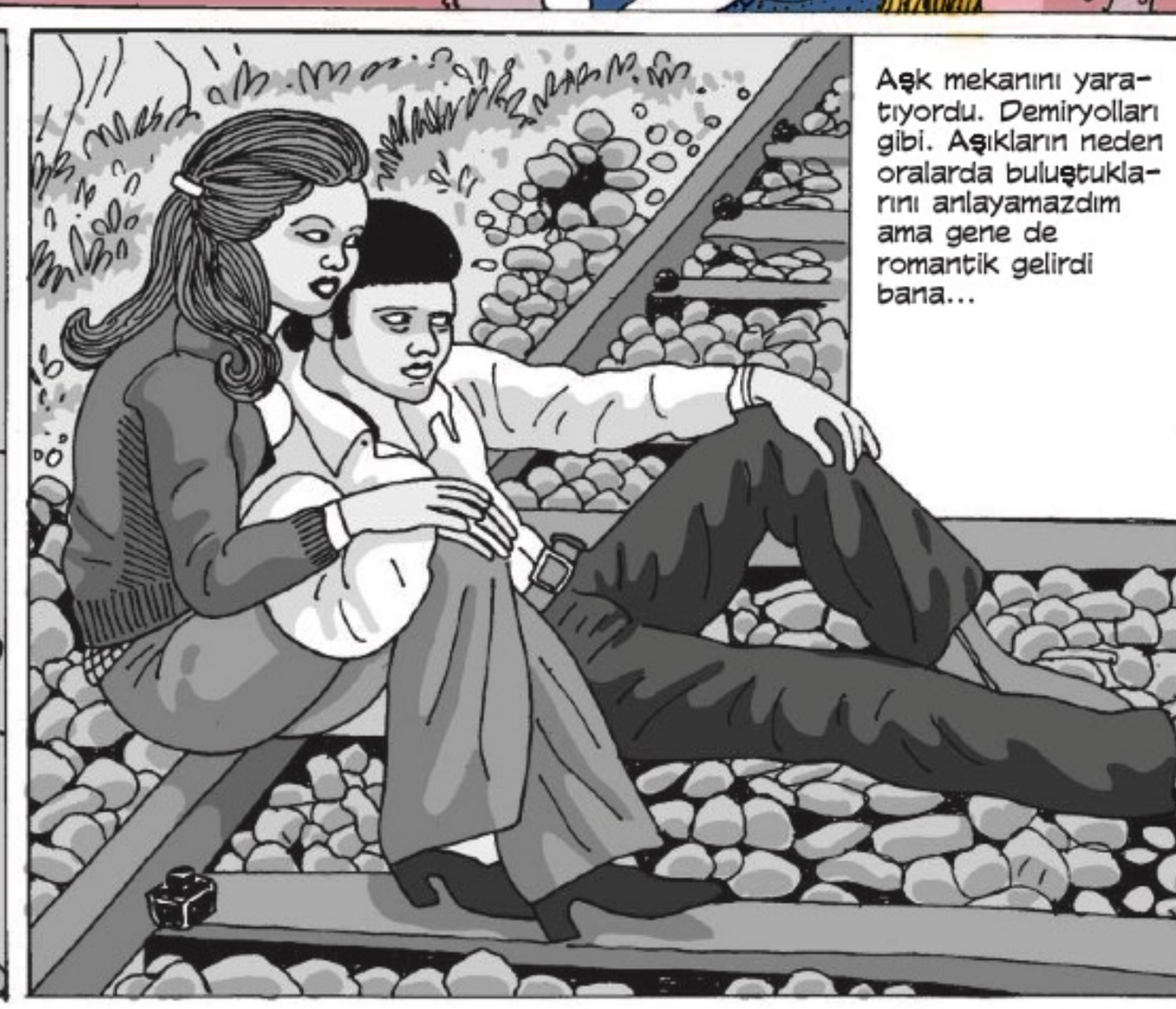

ARTIK DÖNELİM RİCCARDO...
SANA, ÜZÜM BAĞLARIMIZI DA GÖSTERMEK İSTERDİM CECİLYA...
Bazen yoksul bir köylü kızıyla, zengin bir çiftlik sahibinin oğlunun imkansız aşkını, bazen de bir kumsalda, aşıkların dalga seslerine karışan aşk itiraflarını okurdum, soluk soluğa...

Bu hikayeler benimdi, okuduğum her fotoromanı yaşamış gibi hissederdim. Fotoromanlarıma kavuşmak için her gün okuldan eve koşarak giderdim.

Tıpkı o gün yaptığım gibi. Eve vardığımda cep fotoromanlarım annemin ellerindeydi, hem de hepsi. Onu daha önce hiç bu kadar kızgın görmemiştim.
NERDEN BULDUN, KİM VERDİ SANA BU PİS ŞEYLERİ. ŞİMDİ HEPSİNİ ÇÖPE ATIYORUM...

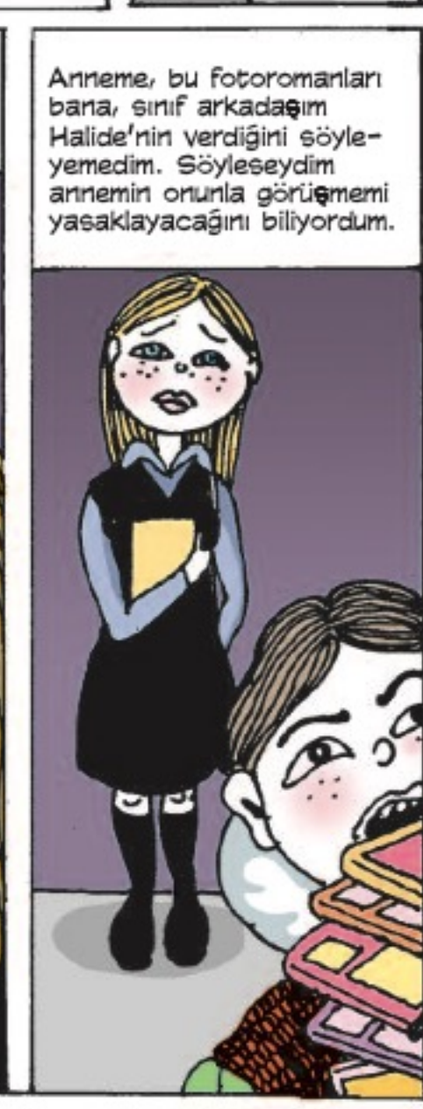
Anneme, bu fotoromanları bana, sınıf arkadaşım Halide'nin verdiğini söyleyemedim. Söyleseydim annemin onunla görüşmemi yasaklayacağını biliyordum.

HEPSİNİ ALABİLİRSİN, BİZ OKUDUK.. ATICAZ ZATEN...

O gün 15-20 fotoromanla gizlice eve girmiştim ve annemin göremeyeceği şekilde, hepsini divanımın altına saklamıştım.

Bir gece önce okuyup, yastığımın altına gizlediğim foto romanım duruyordu işte, annem onu bulup çöpe atmamıştı. Kaybettiğim bir dostu bulmuş gibi sevinmiştim onu görünce.

Bu kitabın adı "Aşk Yolcusu" idi. İsmini çok sevmiştim. O yolcu ben olmalıydım. Bu bir keşif yolculuğuydu. Fotoromanlarımla aşkı keşfe çıkmıştım. Bu yolculuk iki kişilikti, ikinci kişiyi bizim okuldan bulmuştum. Adı Soner'di.

Neden bilmem o gece kalktım, Soner'in fotoğrafını, benim fotoğrafımla birlikte kitabın kapağının üzerine yapıştırdım.

O fotoğrafı, fotoğraf makinemle ben çekmiştim.
BİZİ DE ÇEK, HADİ ZİL ÇALACAK!..

Fotoğraf makinesini bana, bizi fötr şapkası kadar bile düşündüğünü zannetmediğim egoist tabiatlı babacığım düşünüp almıştı. On birinci yaş günümde sürpriz yapmış, Rus malı bir "Lubitel" hediye etmişti. Hayatımda aldığım en güzel hediye olacaktı bu makine.

Fotoğraf makinemi göstermek için bir kaç kere okula da götürmüş, arkadaşlarımın fotoğraflarını çekmiştim. Ama arkadaşlarım gördüğünüz gibi, cep fotoromanlarındaki yakışıklılara hiç benzemiyorlardı. Üstelik isimleri de, Fabrizio, Riccardo, Carlo değil, Halim, Mustafa, Celal'di.

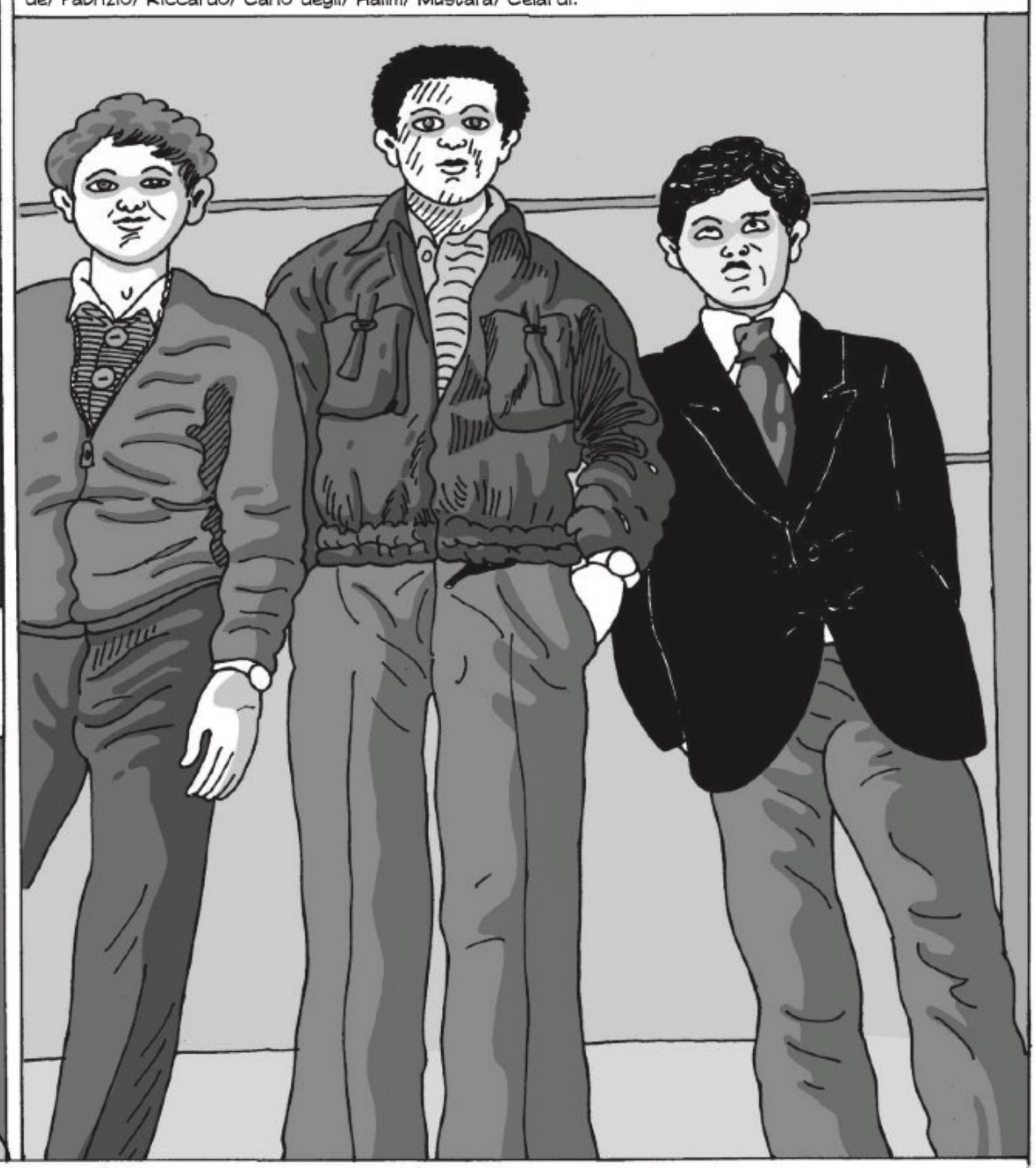

İşte Soner'i o gün, "Lubitel"imi, hava atmak için okula götürdüğüm gün farketmiştim. Başka bir sınıftaydı, sadece okulun koridorlarında karşılaşıyordum onunla.

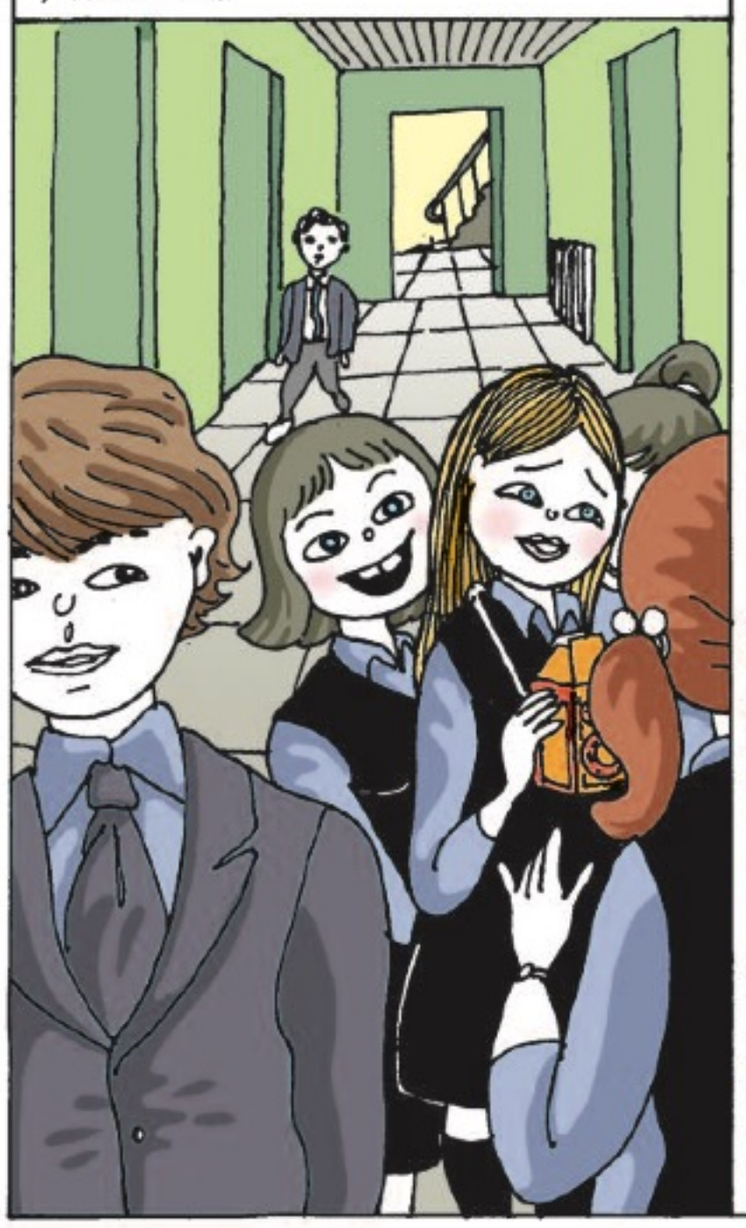

Diğer çocuklardan farklıydı. Yalnız dolaşırdı göremediğim bir rüzgar sadece onun saçlarını uçuştururdu.

Cesaret edip, onun da fotoğrafını çekmiştim o gün sadece gülümsemişti objektifime, hiç konuşmamıştı.

Okul kapanmış, yaz tatili gelmişti. O yaz ninemin kiraz bahçelerinde, hiç konuşmadığım, adını sınıftaki kızlardan öğrendiğim, çektiğim fotoğrafını "Aşk yolcusu" fotoromanımın kapağına yapıştırdığım, o rüzgarlı saçlı çocukla ilgili hayaller kurmuştum ve hayaller kurdukça aşık olmuştum.

Yaz tatili bitmişti. Okulların açıldığı ilk gün, onu görme heyecanıyla koşarak okula gitmiştim. Ona rastlama umuduyla bütün zillerde, okulun koridorlarında dolaşmıştım ama yoktu. Bir arkadaşıma, onun neden okula gelmediğini sormuştum, o da bana "Sen bilmiyor musun?" demişti. Arkadaşımın anlattıkları şimdi size anlatamayacağım kadar acıklıydı. O aşık olduğum rüzgarlı saçlı, küçük çocuk geride siyah beyaz bir fotoğrafını kalbimde bir yere bırakıp, uzun bir yolculuğa çıkmıştı.

EDA

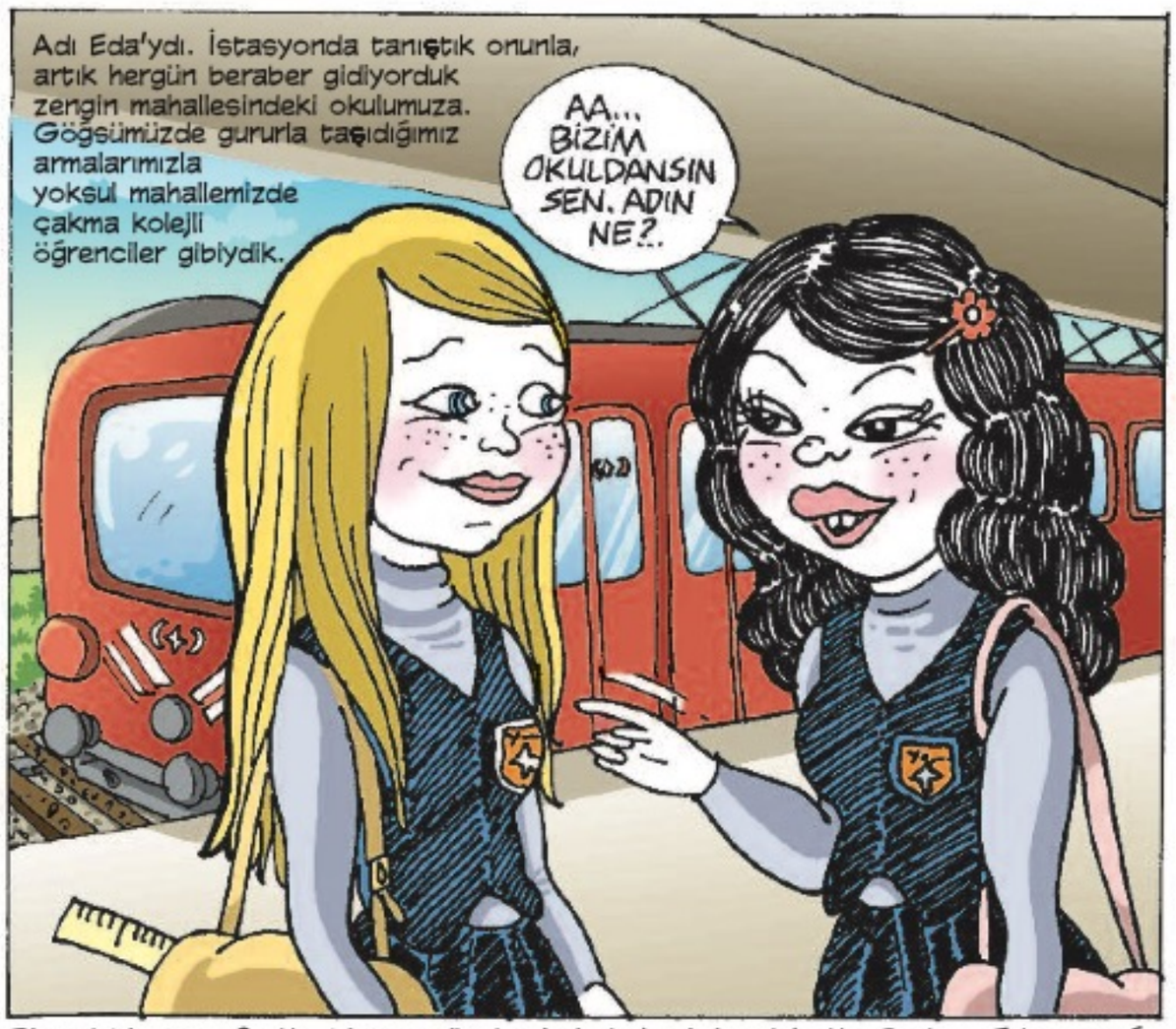

Biz edebiyat sınıfıydık. Matematik derslerinde hepimiz sıkılırdık. Sadece Eda, çocuğunun durumunu öğrenmeye gelmiş genç bir annenin ciddiyeti ve dikkatiyle dersi dinler, hocaya sorular sorardı...

Okulumuzun kendisini ÖZEL okul hissetmesine neden olacak kadar zengin çocuğu vardı burda.

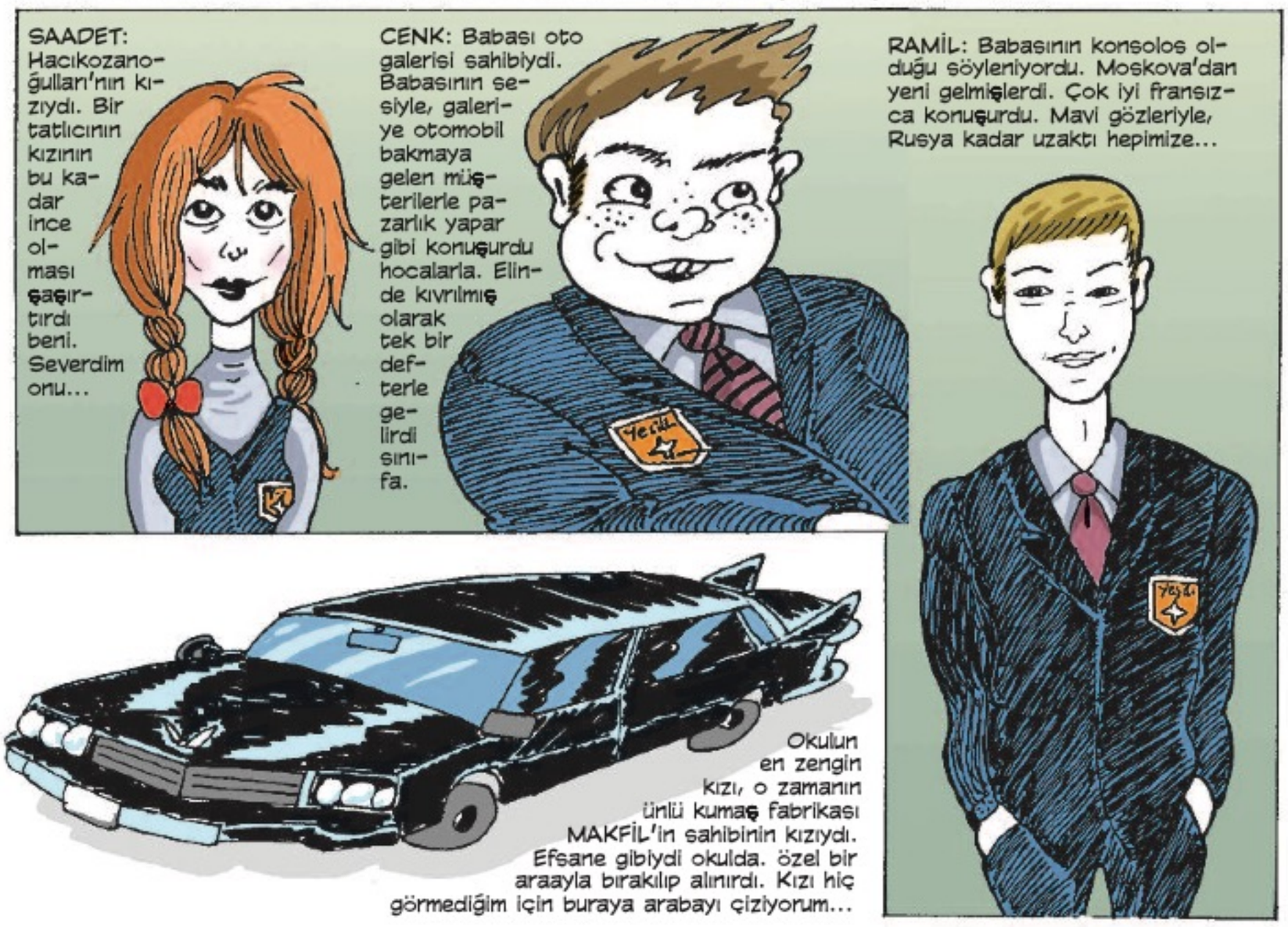

TOMBRAKS: Hocalarımız içinde en çok Tombraks'ı severdim. (Gerçek adını kimse bilmezdi) ilkbaharda ders yapmak istemezdi canı, benim gibi. Camdan bakarak bize şöyle derdi... "Çocuklar bugün ders mi yapalım, yoksa bahçeye mi çıkmak istersiniz?..

VİLDAN: Bulgaristan göçmeniydi. Rusça biliyordu. Arada sırada rusça konuştururduk onu. Sırf bu yüzden sol eğilimli bir çocuk aşık olmuştu Vildan'a...

Sınıftaki kızlar teneffüslerde birbirlerine tatil fotoğraflarını gösterir, hoşlandıkları çocuklardan bahsederlerdi. Ben pek dinlemezdim onları. İlerde, bunların kadın olmuş halleri o aşık oldukları şahane babaları, iyi okullar bitirmiş sünepe kocalarını bol bol anlatıp beynimi yeterince mikeceklerdi zaten. Bu kızlardan olmak istemiyordum ben...

Her okul çıkışında, bildiri dağıtan devrimci kuzenimle karşılaşıyordum. Öğleden sonra ticaret lisesi oluyordu okulumuz, o da bu okulda öğrenciydi. Benim modellerim, onun yanında sol sloganlar atan, kaşlarını almayan devrimci kızlardı işte.

Devrimci kız olma isteğim, bir gece silah sesleriyle uyanana kadar sürdü. Gencecik bir çocuk kapımızın önünde vurulmuş, çöp tenekesinin yanında yığılıp kalmıştı. Onun güzel yüzünü, gencecik cansız bedenini pis bir çöp tenekesinin yanında çizmeye kıyamadım.

O sıralar, annemin yaptığı boşnak böreklerini mideye indirirken kuzenimin verdiği devrimci Rus romanlarını okurdum en çok. Ama bu romanların devrimci karakterlerinden çok, devrimci aşklar yaşayan kadınlarından etkileniyordum. Onlar gibi olmak istiyordum artık. Yüzüm müsaitti. Bulgar pazarına gidip onların o çok sevdiğim yün eşarplarından alıyordum. Bir de kürk yakalı bir manto edinmiştim kendime...

Doktor Jivago tadında aşklar yaşamaya hazırdım artık... Henüz bir sevgilim yoktu. Çocukluktan yeni çıkmış sıcacık hayallerim vardı sadece. Ben hayaller kurarken Eda, trende karşılaştığı o çocukla ilk buluşmasını yapacaktı bile. Artık sadece okul dönüşlerimizi birlikte yapıyorduk. Okula geliş saatini erkene almış, o çocuğun işe gidiş saatine ayarlamıştı. O gün beni evine çaya davet etti..

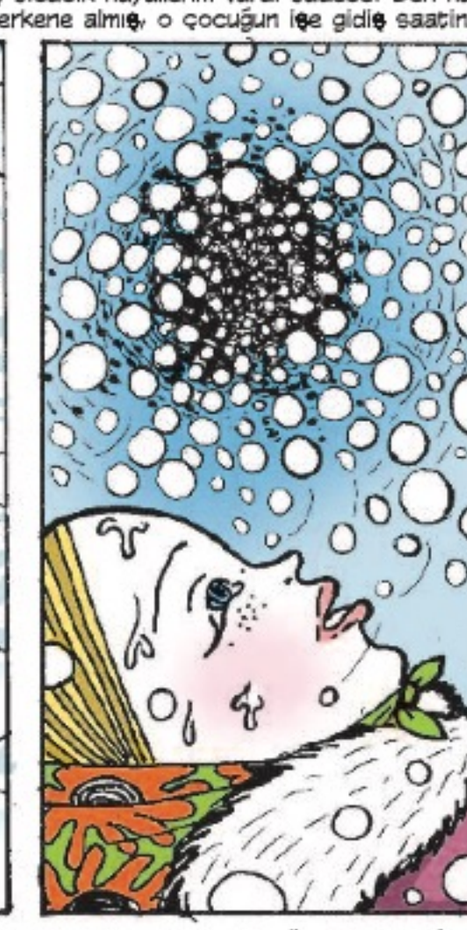

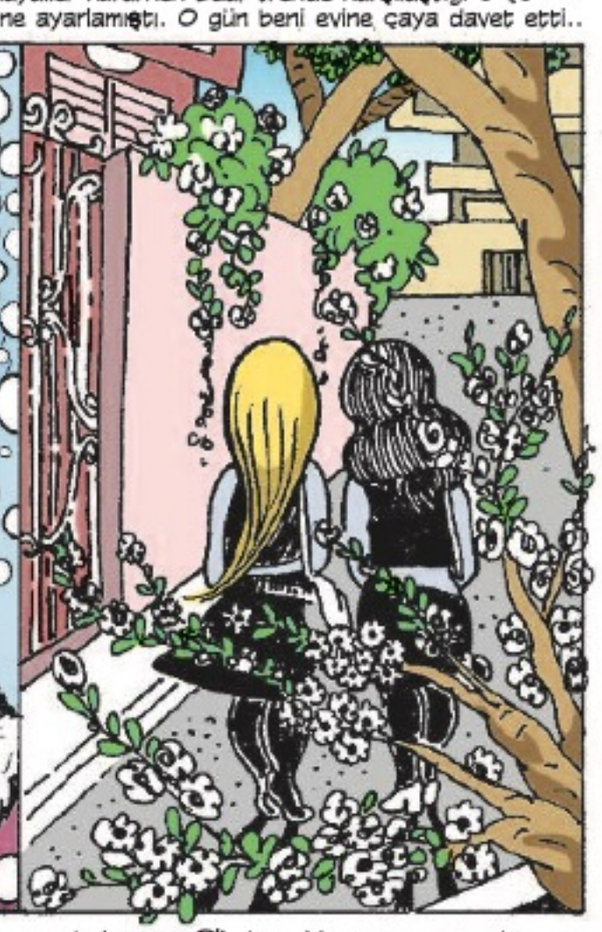

Annesinin fiskos köşesinde bana çay ikram ederken öyle görmüş, geçirmiş bir kadın hali vardı ki içerden bir adam çıkıp gelse "mavi gömleğim nerde hayatım?" dese hiç şaşırmayacaktım. Kadınsılığı bulaşıcıydı, onun yanında hayatımda ilk ve son defa "Kocasını yolcu edip, komşusuna çay içmeye çıkmış bir kadın gibi hissetmiş, utanmıştım. O gün bana, anesinin onu istemediği yaşlı bir adamla evlendirmek istediğini söyledi.

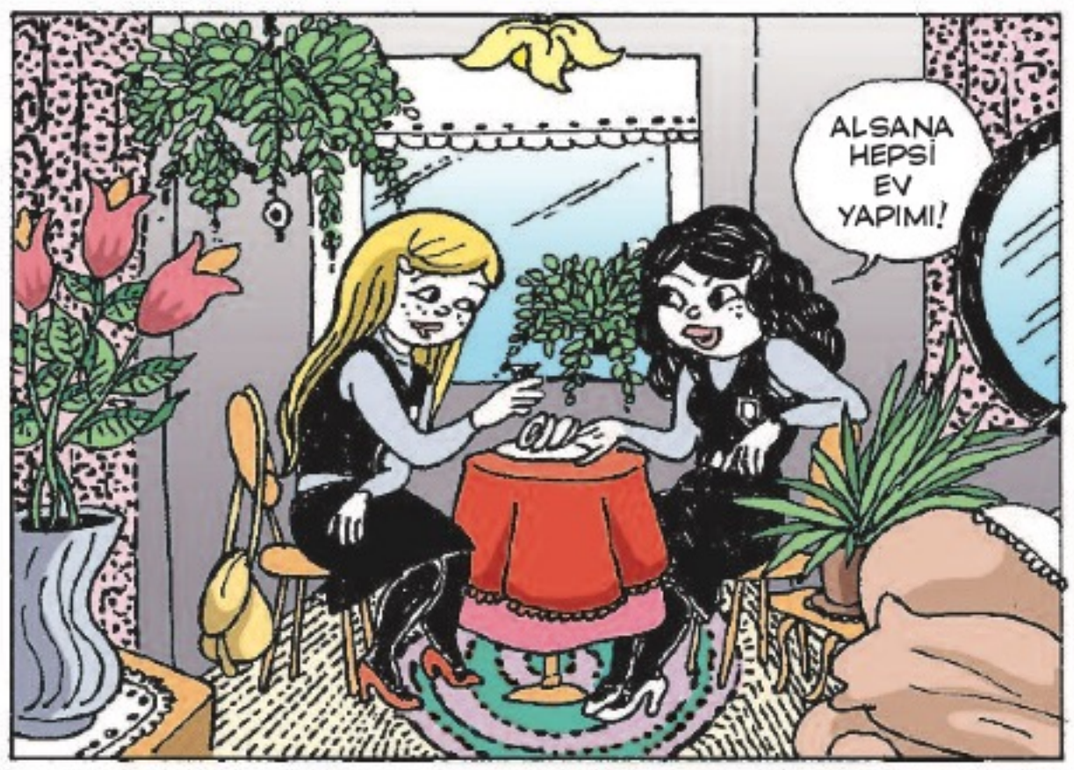

Trenin geç kaldığını söyleyip ona hiçbir şey anlatmadım. Eğer anlatsaydım, annem Eda'nın annesine çok kızacaktı. Tıpkı komşu kadının küçük kızını yaşlı bir züccaciyeciyle evlendirdiğinde kızdığı gibi. "Utanmaz kadın, kızını sattı" demişti. Annem haklıydı. Kadın kızını evlendirdikten hemen sonra tek göz evinden çıkıp adamın sıcak sulu, yayla gibi dairelerinden birine yerleşmişti.

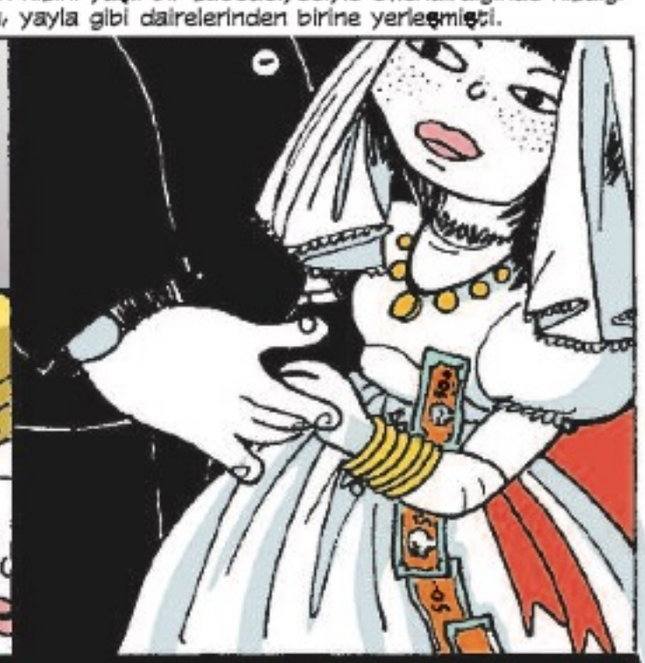

Annem için en utanılacak durumdu bu. Biliyorum çünkü, bütün kibritlerimizi, girdiği misafir odamızı aydınlatmak için yakıp bitiren, sonra da annemin bir burma bileziğini alıp kaçan hırsız için bile "Utanmaz adam" dememişti. Susmuştu. Mutfak penceresini açık bıraktığı için kendini suçlamıştı sadece. Annemin belirgin iki özelliği vardı; çok utangaçtı ve arı gibi çalışkandı. Utanmazlıkla ya da tembellikle suçlardı insanları.

Eda artık, daha az geliyordu okula, bense daha çok sıkılıyordum. Bir gün sınıfımıza yeni bir çocuk geldi. Adı Levent'ti. Harika karikatürler çiziyordu GırGır'a, ben de ona özenip çizmeye başlamıştım.

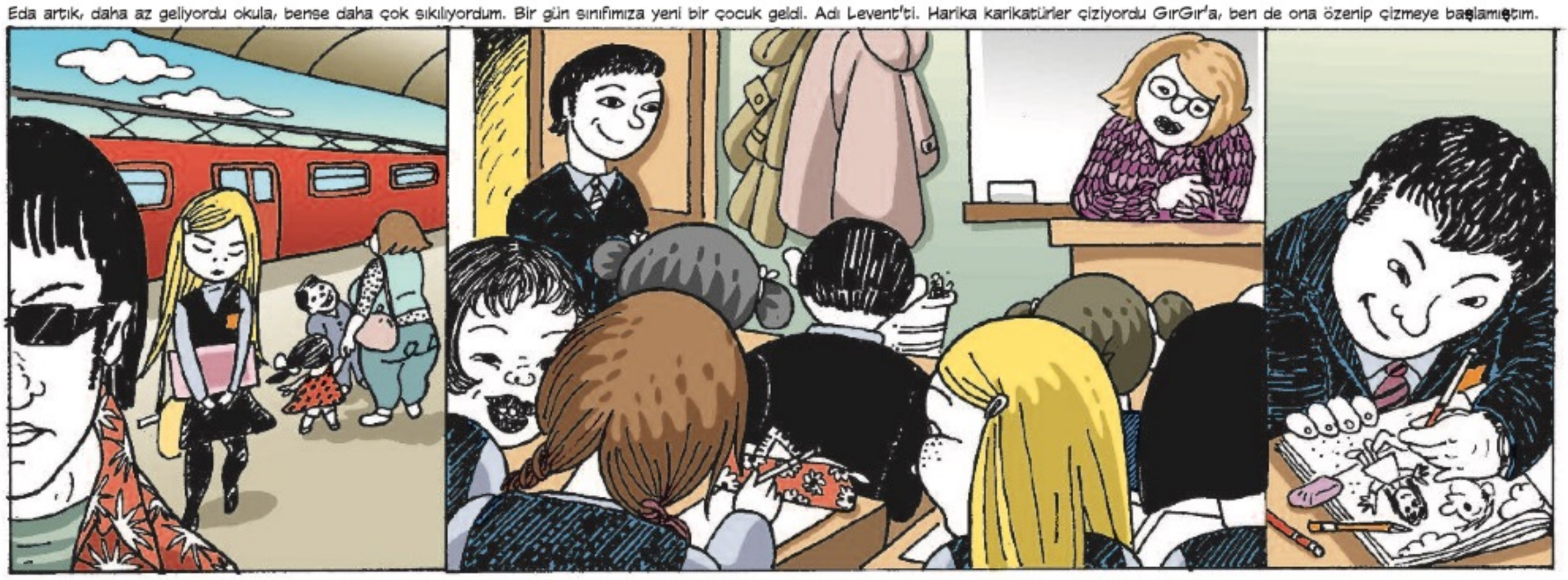

En iyi arkadaşımdı artık. Eda'yı unutmuştum. Okul amatör çizer çocuk kaynıyordu. Levent tek tek tanıştırdı beni onlarla. Artık çok eğleniyordum.

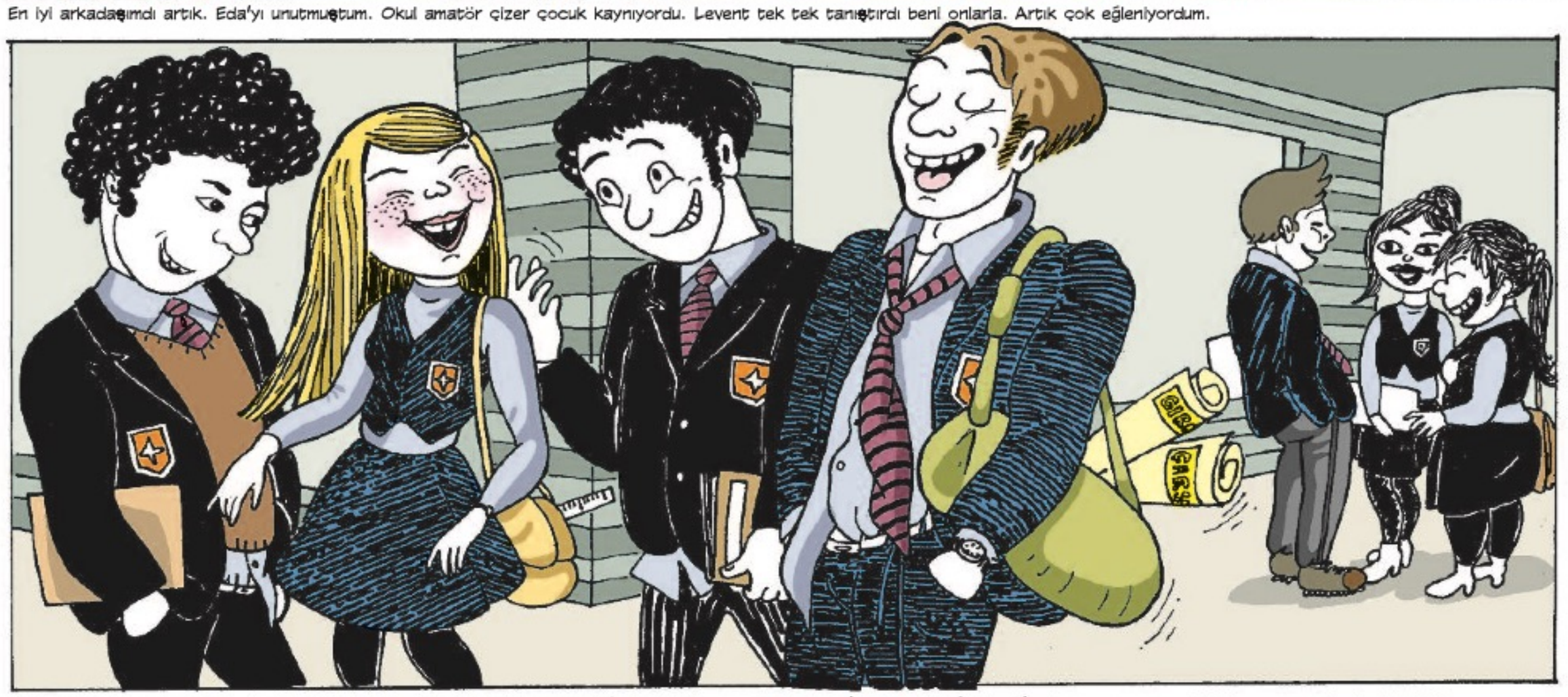

Karikatüre takmıştım. Artık dersleri dinlemiyor karikatürler çiziyordum defterlerime. Levent beni Gırgır'a götürüp Oğuz Aral'la da tanıştırmıştı. Okul kapanmış, dersler bitmişti. Karikatürle yatıyor, karikatürle kalkıyordum artık. O gün, Gırgır'a gitmek için istasyona gelmiştim.

Trene binince Eda'yı gördüm. yanında kendinden çok yaşlı bir adamla oturuyordu. Eda küçülmüştü o yaşlı adamın yanında. Bana kadınsı gelen o hali uçup gitmişti. İlk defa yaşıtım gibi hissetmiştim onu o gün. Onun da benim gibi henüz çocukluktan çıkmış sıcacık hayalleri vardı. Beni görüp utanmasın diye kendimi gizlemek için okuduğum dergiye gömüldüm...

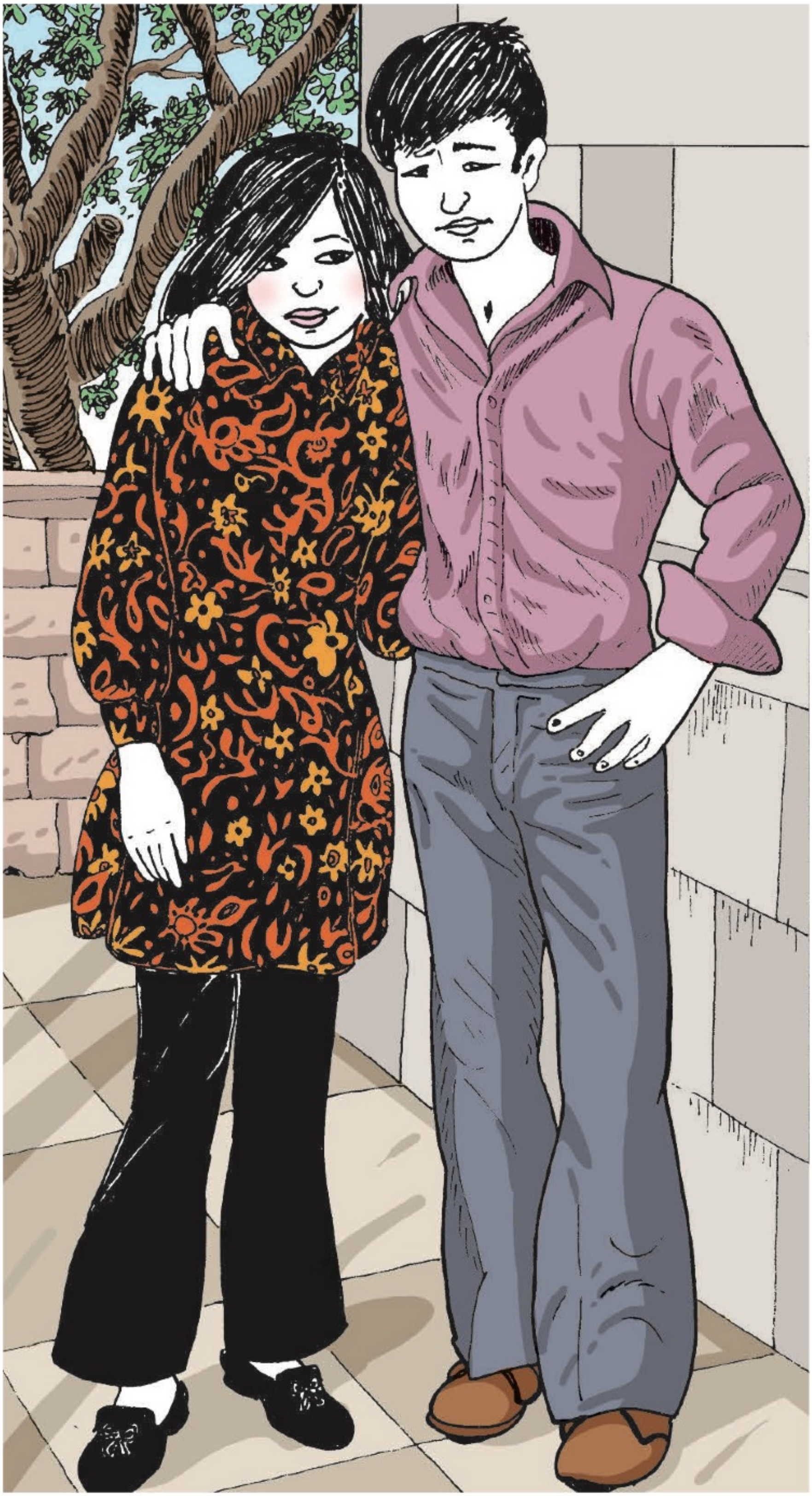

Ayten

O BENİM KÜÇÜK ABLAM... ABLAM OLGUNLAŞMA ENSTİTÜSÜNE GİDERKEN SINIF ARKADAŞLARIYLA BİR ADA GEZİSİNDE AYAKTA SOLDAN ÜÇÜNCÜ.. BU FOTOĞRAFTA BEN DE VARIM, AYAKTA EN SAĞDAKİ.. NEŞELİ BİR BAHAR GÜNÜNDE, GENÇ KIZ KAHKALARI ARASINDA HATIRA OLSUN DİYE ÇEKİLEN BU FOTOĞRAF, ŞİMDİ NİYE BU KADAR HÜZÜNLÜ...

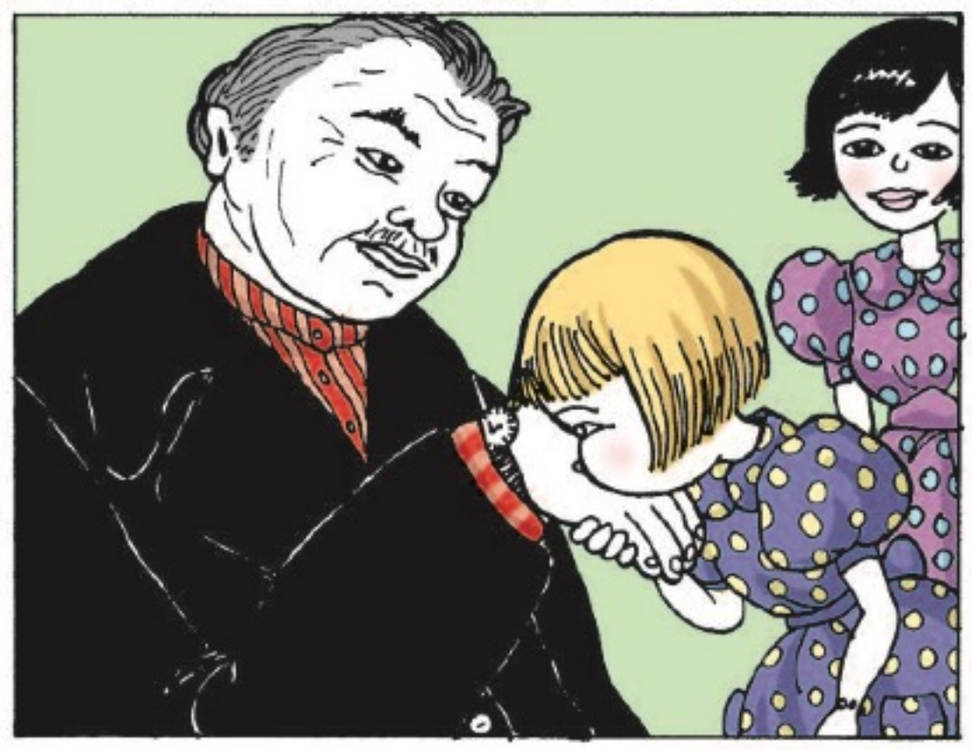

BAYRAMLARDA ANNEMİZİN DİKTİĞİ, BİR ÖRNEK ELBİSELERİMİZLE KOŞARAK ELİNİ ÖPMEYE GİTTİĞİMİZDE, BİZİ ŞEFKATLE KUCAKLAYAN TREN KOKULU KONDÜKTÖR DAYIM.

..VE EN ÇOK BİZE "KADAM*" DEYİŞİNİ ÖZLEDİĞİM, ALTIN KALPLİ BİR AĞBİMİZ VARDI.

ABLAM AĞBİMLE BİRLİKTE.

ABLAM SADECE ÜÇ YAŞ BÜYÜKTÜ BENDEN. AMA OTUZ YAŞ BÜYÜK GİBİ DAVRANIRDI. HER ŞEYİMLE İLGİLENİRDİ. HER SABAH SAÇLARIMI ÖRERDİ, EN ÇOK DA SEPET MODELİ DEDİĞİ SAÇ ÖRGÜSÜNÜ SEVERDİM.

HER SABAH EVDEN BİRLİKTE ÇIKAR, SLOGANLARLA KAPLI DUVARIN ÖNÜNDE BEN OKULA O İŞE GİTMEK ÜZERE AYRILIRDIK BİRBİRİMİZDEN. İŞTE O ANLAR ONDAN ÜÇ YAŞ KÜÇÜK OLMAMIN SUÇLULUĞUNU HİSSEDERDİM.

ABLAM EVİN GEÇİMİNE KATKIDA BULUNMAK İÇİN, OKULU KISA YOLDAN BİTİRİP, BİR MESLEK EDİNİP, SABAH POĞAÇISINI ALIP İŞE GİDENLER KERVANINA KATILMIŞTI BİLE. IMÇ BLOKLARINDA BİR GELİNLİKÇİDE ÇALIŞIYOR, GENÇ KIZLARA BEYAZ HAYALLER DİKİYORDU.

PATRONLARI KAFAYI GELİNLİKTEN ÇOK BESTE YAPMAYA VE ŞARKI SÖYLEMEYE TAKMIŞTI. ABLAMLAR KASETÇALAR YERİNE, PATRONLARININ SÖYLEDİĞİ ARABESK ŞARKILARI DİNLİYORLARDI. BU ADAM DAHA SONRA SAHNELERE ÇIKIP, GÖKHAN GÜNEY İSMİYLE EPEY MEŞHUR OLACAKTI.

* KARDEŞİM

ABLAM ÇOK ÇALIŞIRDI. GELİNLİK BAŞINA PARA KAZANIYORDU. ATÖLYENİN EN ÇOK GELİNLİK DİKEN KIZIYDI.

AKŞAMLARI YORGUN EVE GELİNCE, ANNEM ONA KIYAMAZ HEMEN YATIRIR, SONRADA ABLAMIN EVE GETİRDİĞİ GELİNLİKLERİ SABAHA KADAR DİKERDİ.

ABLAMIN BENİM İÇİN DE ÇALIŞTIĞINI BİLİRDİM. BU BENİM SUÇLULUK DUYGUMU KATLARDI. O HAYAL DİKMEKTEN HAYAL KURMAYA FIRSAT BULAMAZDI, EN ÇOK BU ÜZERDİ BENİ.

BAZEN İŞ ÇIKIŞI BULUŞURDUK ONUNLA. EN SEVDİĞİMİZ ŞEY KAPALIÇARŞIYA GİTMEK, ORDAKİ BEŞYÜZ YILLIK SERİNLİĞE GİRMEKTİ. KUMAŞ MAĞAZALARINI GEZER, BURDA DERGİSİNDE BEĞENDİĞİMİZ MODELLERE KUMAŞLAR BAKARDIK.

GİRDİĞİMİZ DÜKKANLARDA, SATICILARIN KUMAŞ TOPLARINI USTACA ÖNÜMÜZE SERMELERİNİ HAYRANLIKLA İZLERDİK.

BİR GÜN ABLAM VE İKİ OKUL ARKADAŞI KENDİ GELİNLİK DİKİMEVLERİNİ AÇMAYA KARAR VERDİLER, ONLARA DAYIMIN KIZI SEBUŞ DA KATILDI. DÜKKANIN İSMİNİ SOLCU ERKEK KARDEŞLERİNİN ETKİSİNDE OLAN ŞEBUS KOYDU.

DİKİMEVİN'DE Kİ GELİNLİK PROVALARINI İZLEMEK ÇOK EĞLENCELİYDİ. BUNLAR AYNI ZAMANDA GELİN ADAYLARININ EVLİLİK PROVALARIYDI. BU PROVALARDA DAMATLA BİRLİKTE MUTLAKA KAYINVALİDE YA DA ERKEĞİN ABLASI OLURDU.

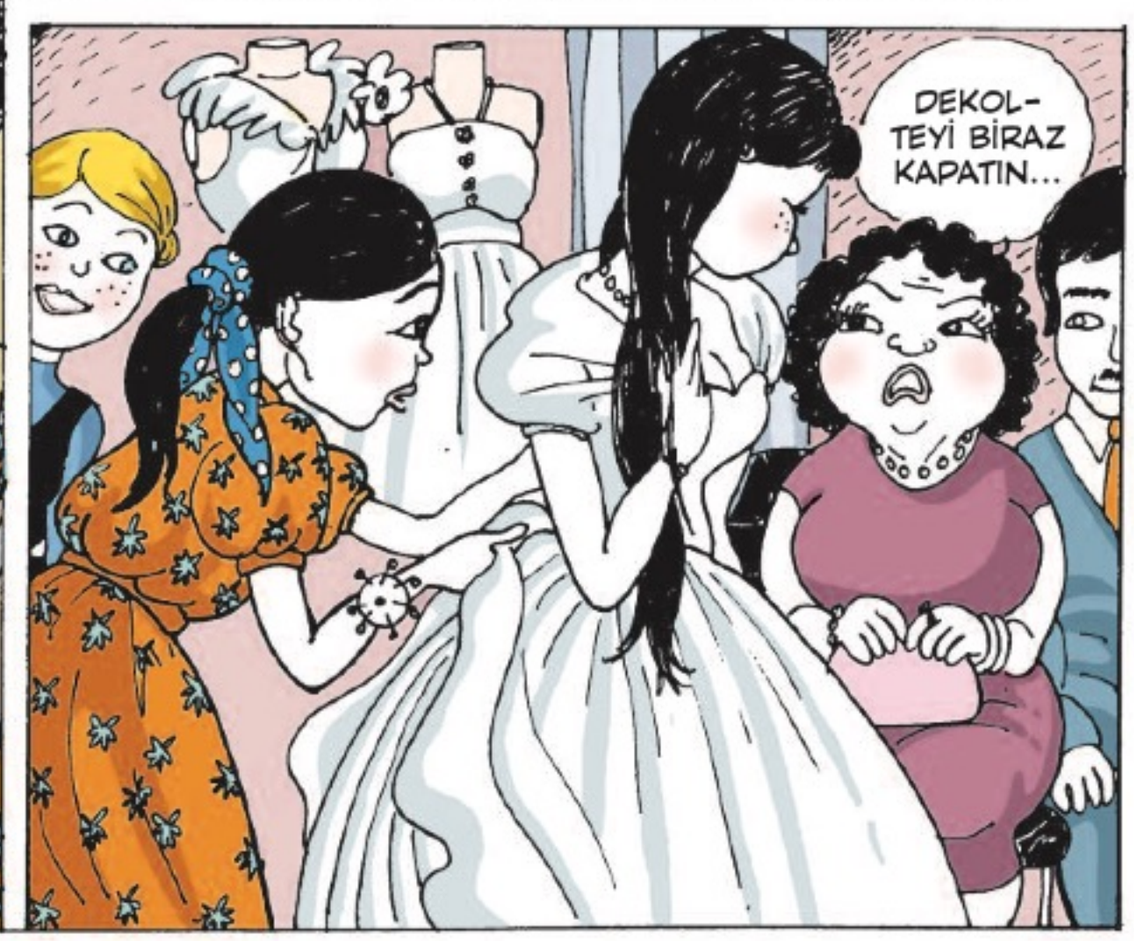

GELİNLİK PROVALARINA GELEN KAYINVALİDELER GENELLİKLE, GELİNLERİNİN BU EN HEYECANLI GÜNLERİNDE ONLARIN HEYECANINI PAYLAŞIR, OLGUNLUKLA VE TEMKİNLİ DAVRANIR, TATLI DİLLİ OLURLAR PEK RENK VERMEZLERDİ.

DAHA İLK PROVADA, İLERDE NASIL BİR KAYINVALİDE OLACAĞINI GÖSTERENLER DE VARDI. AŞAĞIDAKİ ÖRNEKTEKİ GİBİ...

KIZ VE OĞLAN ANNELERİNİN ÇATIŞMALARINA DA TANIK OLURDUK. BU PROVALARDA BİRBİRLERİNDEN ROL KAPMAYA ÇALIŞIRLARDI. KIZLARINA DÜŞKÜN ANNELER BAŞROLÜ KİMSEYE BIRAKMAZ, KIZLARININ HER ŞEYİYLE İLGİLENİRLERDİ. BU, KAYINVALİDELERİN KENDİLERİNİ GEREKSİZ HİSSETMESİNE NEDEN OLURDU.

O PROVALARDAN UNUTAMADIĞIM, BENİ SARSAN BİR OLAY, PROVAYA GELEN AŞIRI ŞİŞMAN BİR KIZIN ANNESİYLE DAMAT ARASINDAKİ YAKINLIK OLMUŞTU. BİZ GELİNLE İLGİLENİRKEN, DAMAT ANNEYLE İLGİLENMİŞ KADININ SAÇLARIYLA OYNAMIŞTI.

BOZDURDUĞU DOLARLARI KADINI SÜZEREK GELİNİN BAŞINDAN AŞAĞI ATMIŞTI. BU HAREKETİ ANNEYİ ETKİLEMEK İÇİN YAPTIĞINI GENÇ GELİN DIŞINDA HEPİMİZ ANLAMIŞTIK.

İLK GELİNLİK PROVALARINDA KAYINVALİDELER, ÇOCUKLARININ EVLİLİĞİNE BEREKET GELMESİ İÇİN, GELİNİN BAŞINDAN AŞAĞIYA BUĞDAY, ŞEKERLEMELER, BOZUK PARALAR BOCA EDERLERDİ. BU BİR GELENEKTİ.

SONRA DA GELİNLERİNİN TATLI DİLLİ OLMASI İÇİN, ONLARA ELLERİYLE ÇUKULATA, ŞEKER, LOKUM, PASTA YA DA BAKLAVA YEDİRİRLERDİ.

HAYATIMDA EN ÇOK TATLIYI O GÜNLERDE YEDİM BEN. ARTAN TATLILAR GÖTÜRÜLMEZ, ATÖLYEYE BIRAKILIRDI.

BOL BOL DÜĞÜN DAVETİYESİ BIRAKILIRDI ATÖLYEYE. ABLAMLARDA BU EN MUTLU GÜNLERİNDE EVLENENLERİ YALNIZ BIRAKMAMAK İÇİN KENDİLERİNE EN YAKIN BULDUKLARI MÜŞTERİLERİNİN DÜĞÜNLERİNE GİDERLERDİ. BEN DE KATILIRDIM ONLARA...

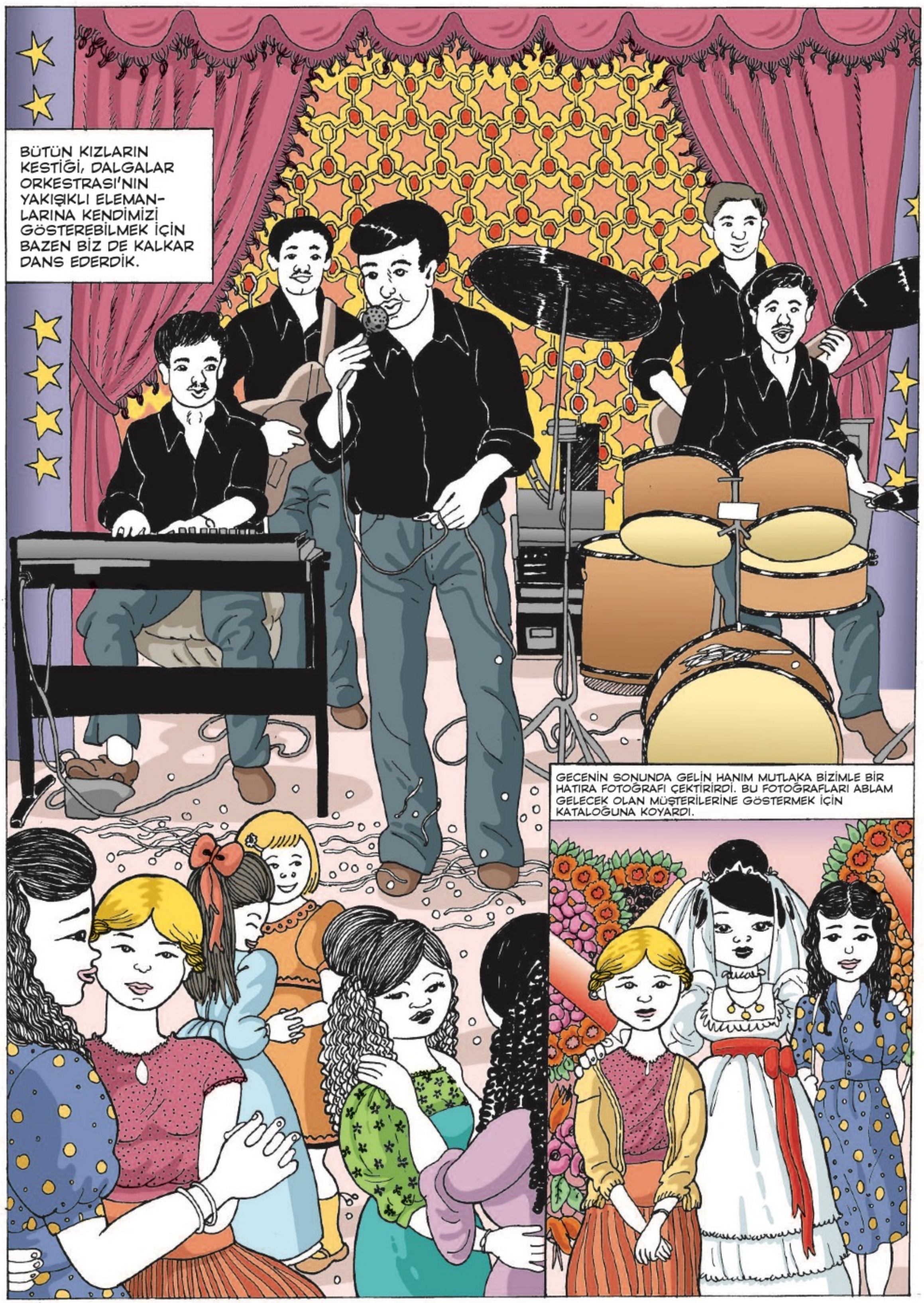
BÜTÜN KIZLARIN KESTİĞİ, DALGALAR ORKESTRASI'NIN YAKIŞIKLI ELEMANLARINA KENDİMİZİ GÖSTEREBİLMEK İÇİN BAZEN BİZ DE KALKAR DANS EDERDİK.
GECENİN SONUNDA GELİN HANIM MUTLAKA BİZİMLE BİR HATIRA FOTOĞRAFI ÇEKTİRİRDİ. BU FOTOĞRAFLARI ABLAM GELECEK OLAN MÜŞTERİLERİNE GÖSTERMEK İÇİN KATALOĞUNA KOYARDI.

Hatıralarımdaki en güzel ve en huzurlu düğün Ayşe ablanın düğünüydü. Ayşe abla genç yaşta ölen büyük halamın kızıydı. Nenem büyütmüştü onu. Torununu gelinlikle görünce çok ağlamıştı, onun genç yaşında ölen kızı içinde ağladığını anlamış, nenem için üzülmüştük.

Düğün sabahı, annem, küçük halalarımız, dedem ve diğer evli kadınlar gelinliklerini giymişlerdi. Bu eski bir gelenekti.

O gece annem ve babam ayışığı altında Zigoş oynamışlardı. Ablamla ben hayranlıkla izlemiştik onları.

Ertesi sabah (düğün üç gün sürmüştü), Ayşe ablanın en yakın kız arkadaşının evine ahret çiçeği almaya gitmiştik. Bu çiçek, üzeri çocuk emzikleri, patikleri, şekerlemeler, iplere dizilmiş patlamış mısırlarla süslü küçük bir çamdı.

Düğün bittiğinde Ayşe abla ve Nurettin enişte ile birlikte yeni evlerine gitmek üzere kuçuya binmiş, ablamla ben Ahret çiçeğinin üstündeki patlamış mısırları yiyerek hayatımızın, en güzel yolculuğunu yapmıştık.

İlerde, bütün evliliklerin bize, ağzımızdaki patlamış mısır tadını vereceğini bilmeden ıssız yollardan geçerek nenemin evine dönmüştük.

İrfan ve Doğan abim; kondüktör dayımın devrimci oğulları. Ablam ve ben onları çok seviyor ve fikirlerinden etkileniyorduk.

Bacım dikim evinde artık arabesk yerine devrimci müzikler dinleniliyordu. Sebuş (dayimin kızı) hepsini ezbere biliyordu. Leylim leey... leylim ley...

Sebuş kardeşlerinden öğrendiklerini ablamlara aktarırken ben de onların bana verdiği devrimci kitapları okuyordum.

Müşteriler de etkileniyordu bu atmosferden. Devrim nikahı yapacak kadar olmasa da, sol sempatizanı olup çıkıyorlardı Bacım dikimevinden.

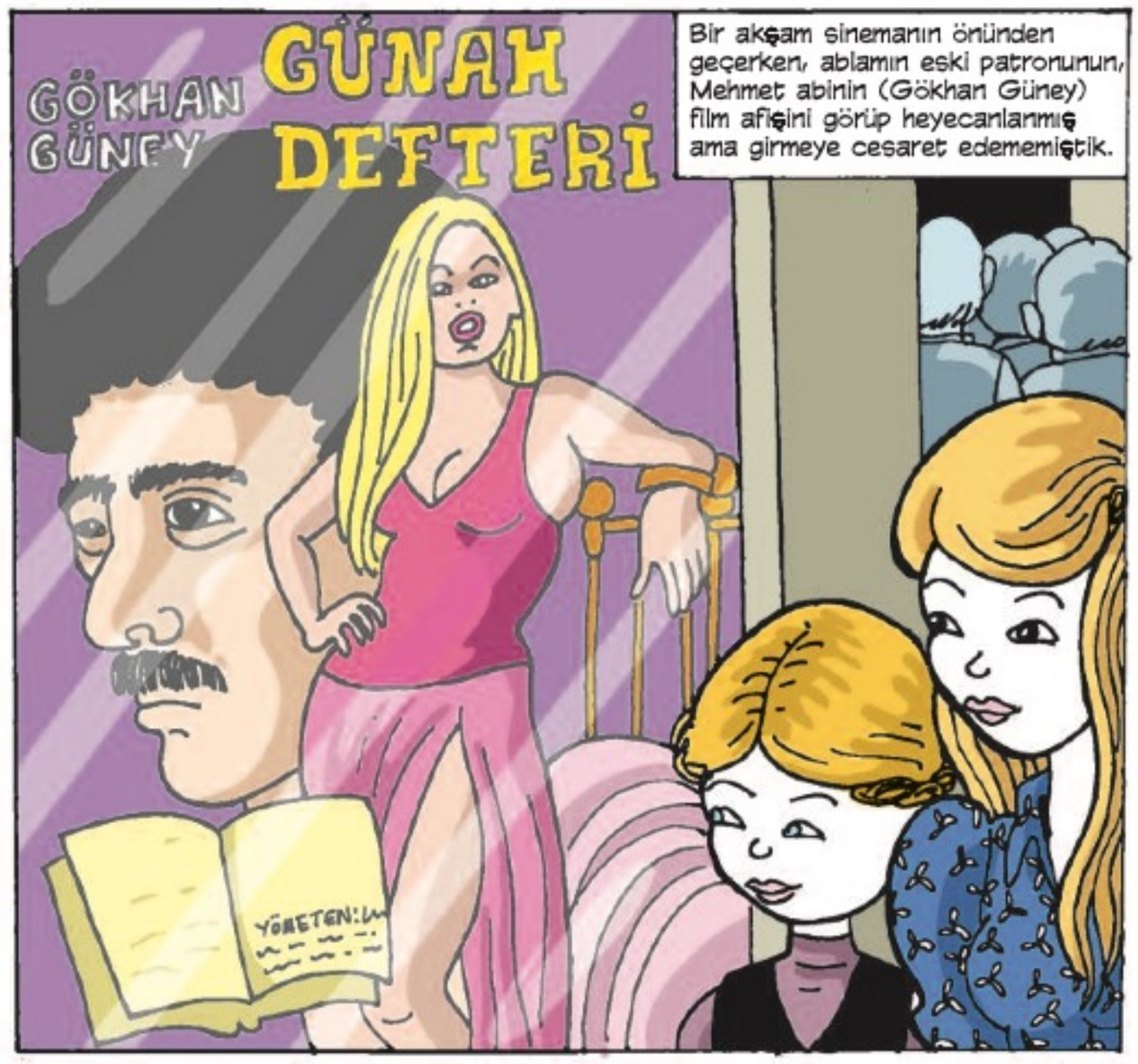

Bir akşam sinemanın önünden geçerken, ablamın eski patronunun, Mehmet abinin (Gökhan Güney) film afişini görüp heyecanlanmış ama girmeye cesaret edememiştik.

FAŞİZME KARŞI OMUZ OMUZAA
KAHROLSUN FAŞİZM
Dayımın oğulları militan devrimciydi. Ya bir yürüyüşe katılırlar, ya yazıya çıkarlar, ya da fabrikadaki işçileri örgütlerlerdi.

Ablamlar ise devrimci müzikler dinleseler de hafta sonları ada gezilerine devam ediyorlardı.

Kız kıza edilen danslar gibi, bu gezilerde de kız kıza denize girilir, kız kıza poz verilir, kız kıza eğlenilirdi.

Bir keresinde dayımın oğulları, ablamla beni devrimci pikniğe götürmüşlerdi. Yol boyunca atılan sloganlar önce bizi ürkütmüştü.

Daha sonra rahatlamış, söylenilen şarkılara, marşlara biz de eşlik etmiştik.
Uyan artık uykundan uyan, uyan esirler dünyası
Ölüm dirim kavgasıdır
Zulme karşı yıkılmamız yıkılsın, bu kavga

Sloganlar atan, marşlar söyleyen bu ciddi devrimci gençlerin bir iki saat sonra çocuklar gibi mendil kapmaca oynaması beni hem şaşırtmış, hem de onları sevmeme neden olmuştu.

O gün, 11 Eylül günü sıradan bir gündü... Ablamlar bitişiklerindeki Gülten kuaförün açılışına katılmışlardı...

Ablam o gün, Gülten kuaförün etkisiyle kendisine çok yakışan uzun düz saçlarını kestirip, perma yaptırmıştı...

Soluğu Foto Portakalda almış, ablamın yeni saçlarıyla annemin daha sonra büyüttürüp evimizin salonuna asacağı bu fotoğrafı çektirtmiştik...

O gün açılış nedeniyle fazla çalışamamışlar, bitirilmesi gereken işleri bitirmek için hep birlikte bize gelmişleri...

Teslim yapılacağı zaman, çalışmak için kızlardan birinin evine giderler sabaha kadar gelinlik dikerlerdi... O gün sıra bizdeydi...

Onların bu gece çalışmaları, bizim mizah dergilerinin çalışmasına benzerdi bol kahkahalı, dedikodulu, çaylı, kahveli, sigaralı...

Ablam sırayla kızların fallarına bakar, ama Sebuş'a sıra gelince ne söyleyeceğini bilemezdi...

Sebuş içlerinde yaşça en büyüktü ve henüz evlenmemişti... Fallarda kısmeti kapalı çıkardı... Yengem kızını hocalara götürmüş, bir kavanoza koyduğu kırkbir kaşık deniz suyunu okutmuştu...

Sebuş o suyla yıkanmıştı...

Okunmuş sular fayda etmeyince, üç cuma kapı kilitlerini, açmış kapamış, açmış kapamıştı...

Sonra da bütün kilitleri, açık bir şekilde Sarayburnu'ndan denize atmıştı... Böyle yaparsa kısmetinin açılacağını söylemişlerdi...

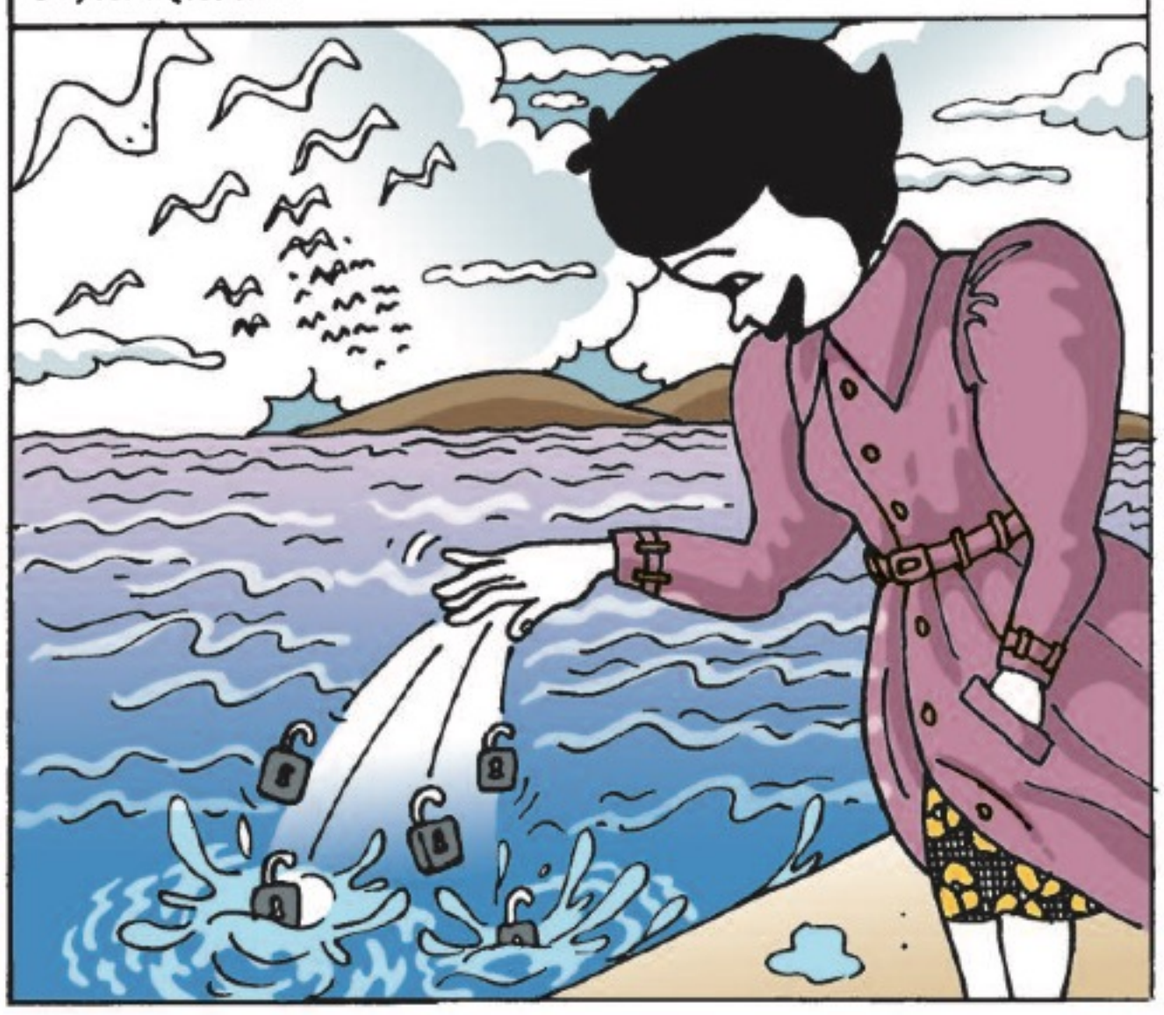

Ablamın gözleri Sebuş'un fincanında hep bir balık, veya bot arardı ama bulamazdı... Kahve falında balık kısmet, bot veya ayakkabı nikah demekti....

O gece de her zamanki gibi hemen uyuyamamışlar, sohbete yatakta devam etmişlerdi...

Tam uyumuştuk ki, nerden geldiğini anlayamadığım, odanın içini dolduran bir ışıkla uyanmıştım...

Sonra kapı gürültüyle açılmış, odaya elinde bize ateş etmek üzere doğrulttuğu silahıyla bir asker girmiş ve bağırmıştı... Bu hepimizi aynı anda gördüğü bir rüya olmalıydı....

BAM!

KANUN NAMINA TESLİM... AHHH!..

Askerin odamıza girmesiyle, çakması bir olmuştu... Kapıyı çarparak çıkmış, komutanına bağırmıştı...

KOMTANIM İÇERSİ KIZ KAYNIYOR!..

BAM

IHHH!..

Asker bizi odadan sırayla çıkartmış, pijamalarıyla şaşkın duran babamı ve iki askerin kolları arasında duran zavallı dayımı görmüştük.

KORKMAYIN ÇOCUKLAR SEBUŞ'U ALMAYA GELDİLER İHBAR ETMİŞLER!..

Sebuş, Bacım dikimevi altında örgüt kurmakla suçlandı. Mahalle komşuları ihbar etmişlerdi. Bacım dikimevinin dikimevi değil, örgüt evi olduğunu söylemişlerdi.

Askerler ikisini de alıp götürdüler. Bu görüntü zihnime yerleşti. Daha sonra ne zaman dayımı düşünsem, onun askerler arasındaki çaresiz, yıkılmış halini hatırladım.

Sabah televizyondan darbe olduğunu, ordunun yönetime el koyduğunu öğrendik. Kenan Evren ulusa sesleniyordu, dinledik.

Sokağa çıkma yasağı olduğu için kızlar evlerine dönemediler bizde kaldılar, yetiştirilmesi gereken işleri yapamadılar. Sıkıntıyla Sebuş'tan bir haber bekledik.

Daha sonra, yengemi de alıp sorguladıklarını öğrendik. Tek suçu anne olmak olan yengem, oğullarının hapsedilmesiyle perişan oldu.

Sokağa çıkma yasağı bitince, babamla dışarı çıktık, herkes gece evimize yapılan baskını merak ediyordu.

O geceden sonra ablamların işleri ters gitmeye başladı. Sebuş ayrıldı, Bacım dikimevi 12 Eylül öncesini hatırlattığı için müşteri kaybetti, bir süre sonra kimse gelmedi. Sonunda dükkanı kapatıp, herkes kendi yoluna gitti.

O sırada ben de liseyi bitirdim. Sınıf fotoğrafı için ablam son kez saçlarımı sepet modeli ördü, çocukluktan tamamen çıkmanın hüznü, yetişkin olmanın heyecanıyla poz verdik o gün.

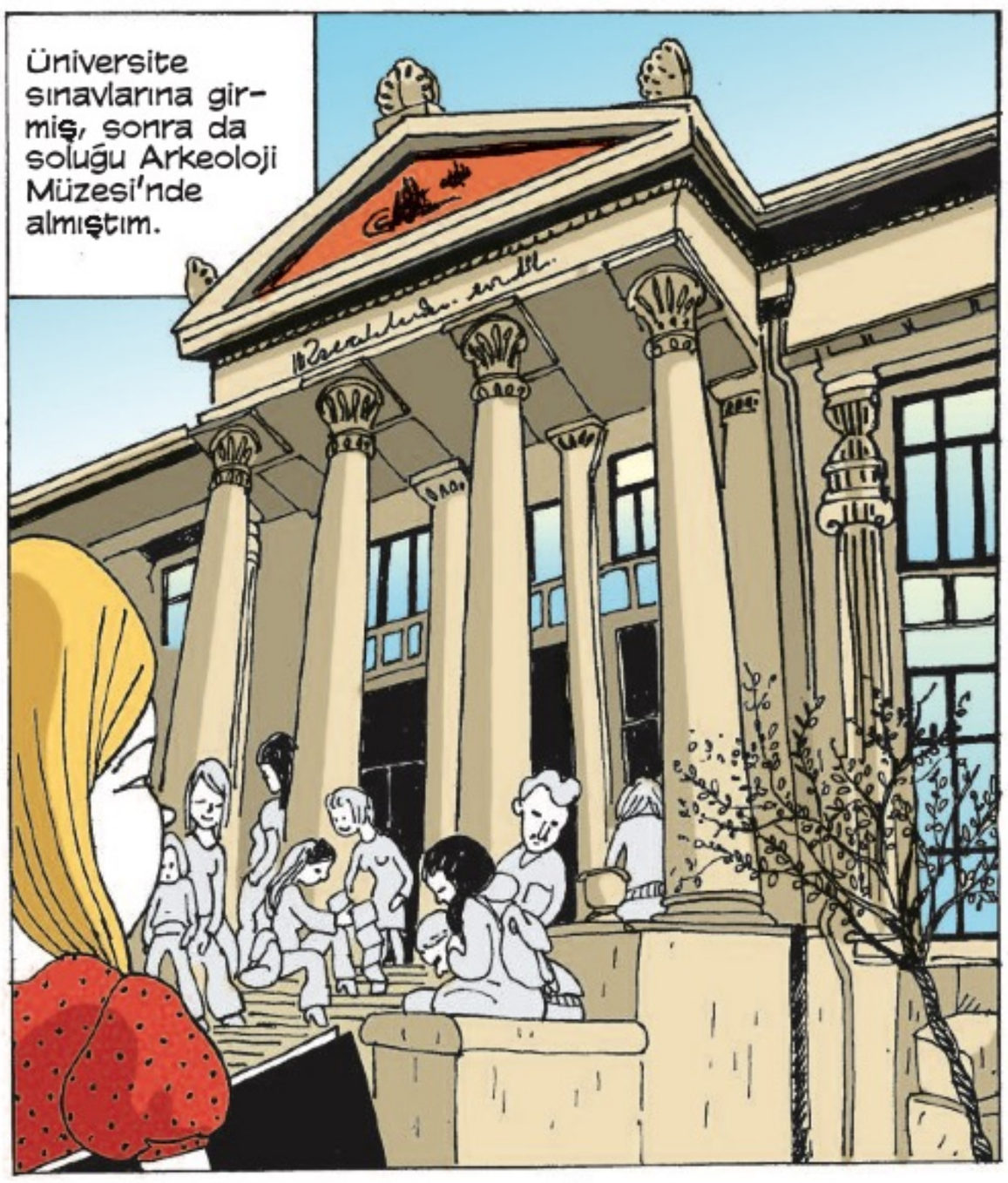

Günlerce soğuk mermerlerin üzerinde 'Sappho' çizdim.

Arkeolojiye çıkan o parke taşlı yol beni rüyalarıma götürecekti, biliyordum. Hocam desenlerime bayılıyordu.

Akademi hocalarından Saim Bugay'ın tavsiyesiyle, güzel sanatların sınavına hazırlanmak için 'Sappho' çalışmaya başlayacaktım.

O yoldan, Gülhane'ye indiğimde, GırGır dergisinin bulunduğu sokağın başında daima iki mavi bereli asker volta atardı. Şüphelendiklerini çevirir, kimlik sorarlardı.

O iki mavi bereli, kabusumdu benim. Onlara gözükmeden karşıya geçmeye çalışırdım. Bana ateş edeceklerini sanırdım, hem de durup dururken...

Namluları gerçekten enseme dayanmış hissederdim. Gerçekliğini kontrol etmek için panikle dönüp arkama bakardım.

Evimizin basıldığı o geceden kalma bu korkuyla, hala silahlı asker gördüğümde yolumu değiştiririm.

Ablam eski işine döndü. İşi yorucuydu, Mehmet Abi de (Gökhan Güney) onlara şarkı söylemiyordu artık.

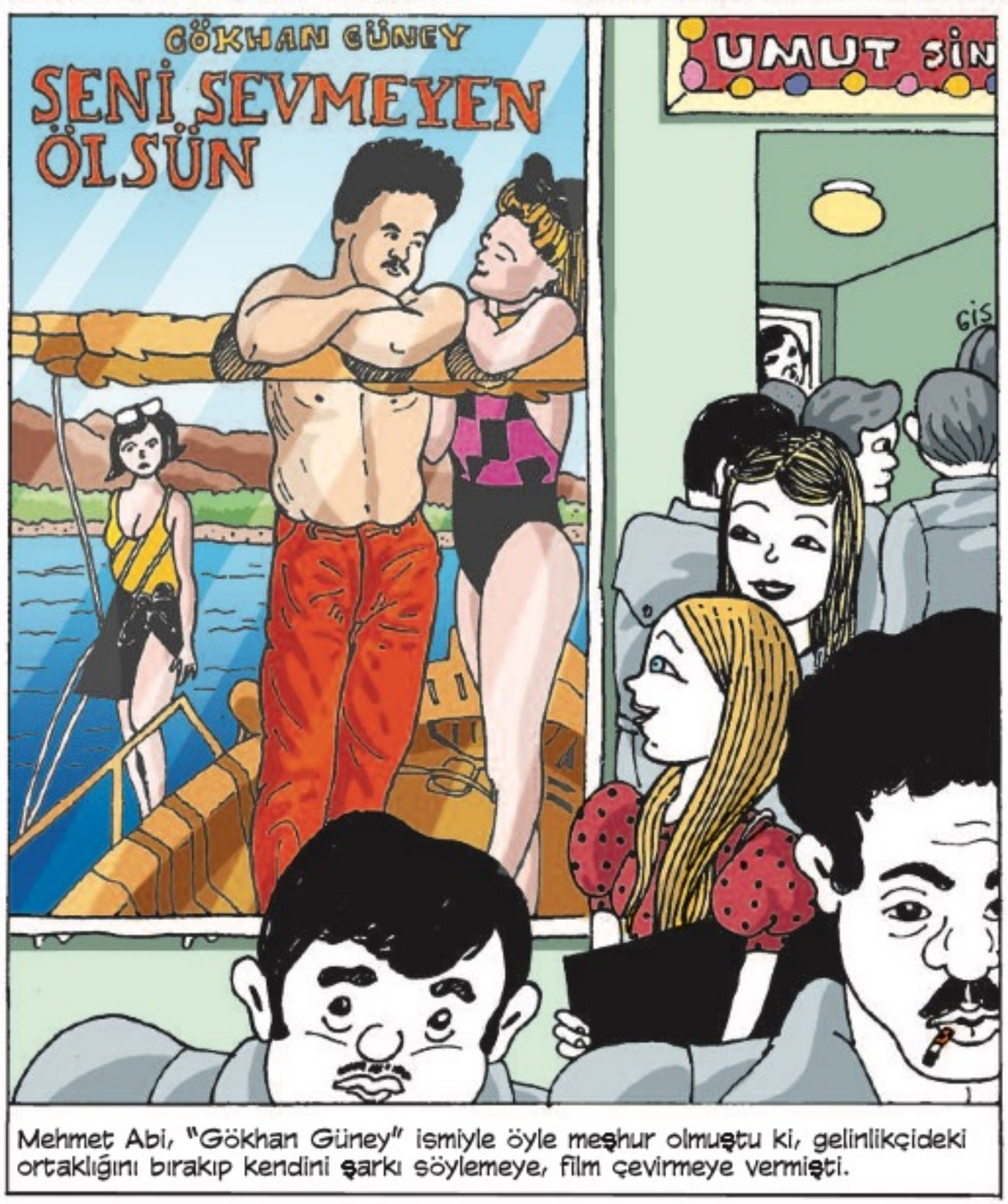

Mehmet Abi, "Gökhan Güney" ismiyle öyle meşhur olmuştu ki, gelinlikçideki ortaklığını bırakıp kendini şarkı söylemeye, film çevirmeye vermişti.

Kızları bir arada en son bizim evde gördüm. Bütün gece gecelikleriyle oturup dedikodu yaparak, gülme krizlerine girerek evlenecek olan Fatoş'un gelinliğini bir gecede diktiler. Ben de onlara kahve yaptım.

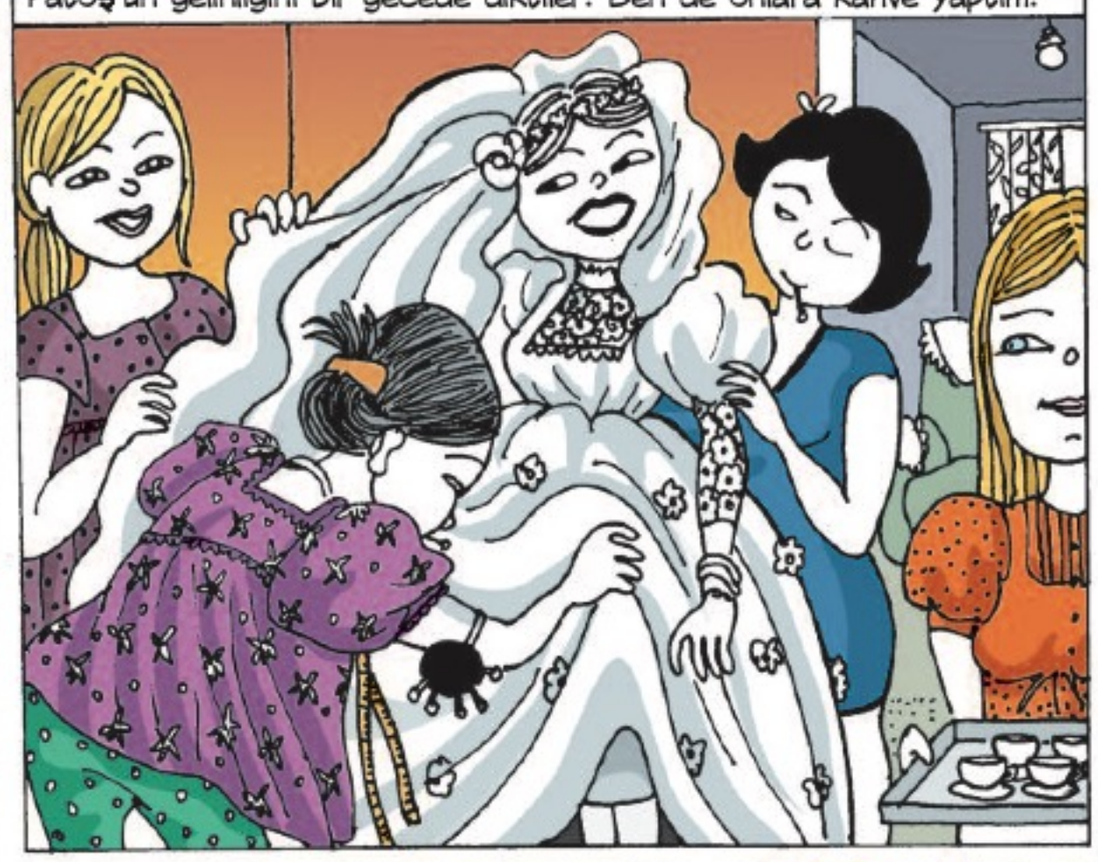

Ablam işi bırakıp, kendi moda evini açtı. Her gün vitrinini seyretti. Kendi adını, içinden tekrar tekrar okudu.

Benim rüyam gerçek oldu, güzel sanatların sınavını en iyi dereceyle geçtim ve resim bölümüne girdim.

GırGır dergisine çizdiğim karikatürlerden para da kazanıyordum artık. İlk kazandığımla ablama bir hediye aldım. Kendimi hafiflemiş hissettim.

O benim küçük ablamdı, sadece üç yaş büyüktü benden. Benden sadece üç yaş büyük bir kız için, çok büyük yükler taşıdı sırtında, biri de benim içindi.

Genç bir Fransız kızın hikâyesi

Bu hikayeyi size anlatacığımı ben de bilmiyordum, altı ay önce Paris'te, Marie-Helene ile karşılaşana kadar. Arkadaşları kısaca "mizu" der ona. Mizu, Paris'in şık banliyölerinden "Le vezinet"de bulunan, Fransızların "La Maison de la campagne", dediği bu güzel evde doğdu. Bu evde doğmak için, çok zengin Parisien bir aileye sahip olmak gerekiyordu...

İşte o evin sahibi Mizu'nun büyükbabası Alfred ve karısı Brigitte. Alfred, Fransızların ünlü moda evi Cristian Dior'un finans müdürüydü.

Bu da Mizu. Üstünde Dior'un bizzat onun için tasarladığı çocuk elbisesi ile, bütün güzelliğiyle bakıyor bize. (Şimdi yetmişlerinde olan Mizu, o zamanlar Dior'un çocuk bölümünün olmadığını anlatıyor gururla bana.

* La maison de la campagne: Kır evi

Her tarafa dağılmış pague yumurtaları, Nêne teyzenin bahçesinden en sağda oturmuş Cathie. Çok hoş ve uslu. Ortada, kocaman kurdelesiyle başını omuzlarının içine çekmiş Mizu. En çok böyle günlerde hissediyor annesizliğini. Chirsitan amca çekmiş bu fotoğrafı. (En arkada sağdaki)

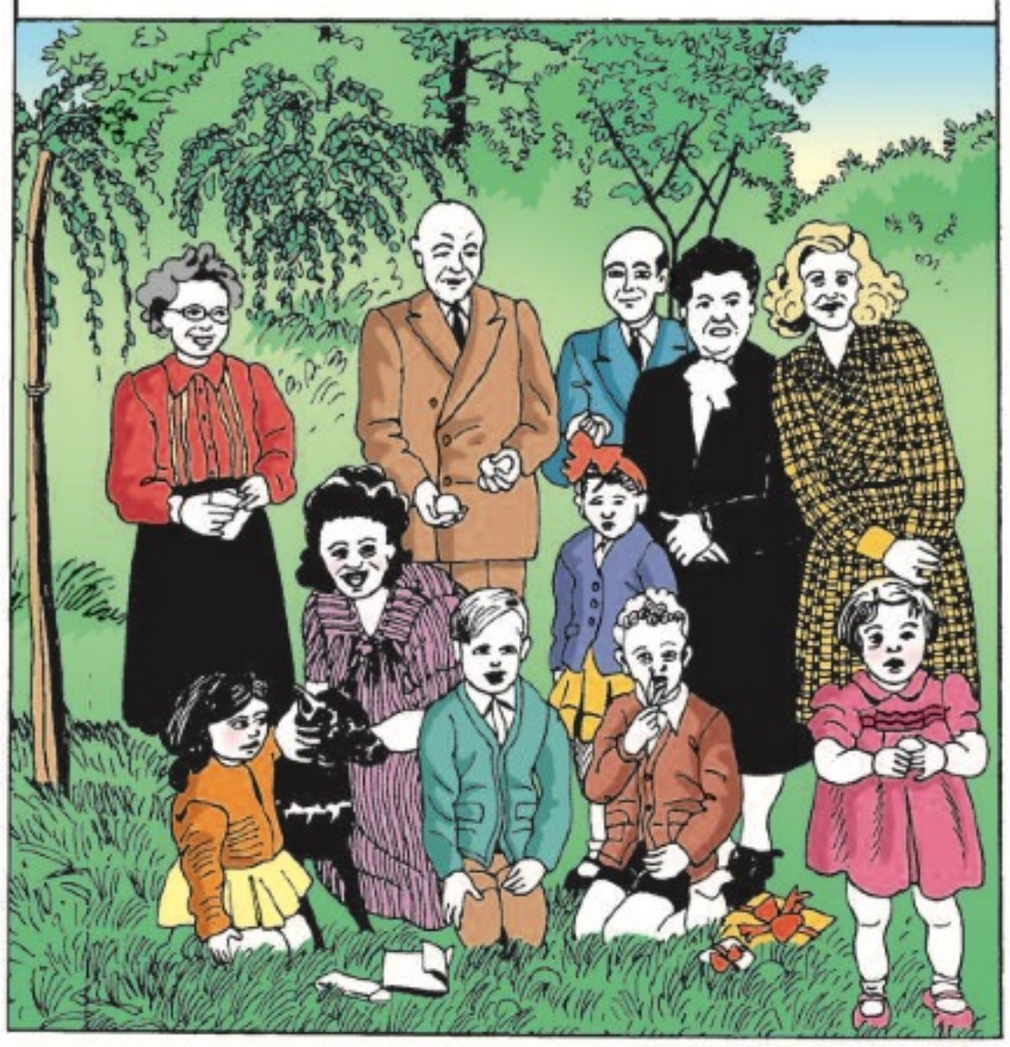

Yaz bitmiş... Kuzenler, Paris'e dönmüş, patlayan çocuk kahkahaları kesilmiş.. Sessizlik.. Mizu'nun canı şimdi daha sıkkın.

Mizu, annesi Vove'un yardımıyla, ilk adımlarını atıyor. Çok sevinçli babasını askeri üniformasıyla hatırlıyor hep.

Mizu'nun annesi Vove ile ilgili ikinci hatıraları, kuzen Bobby ile hüngür hüngür ağlıyorlar... Canları yanıyor, otların aralarındaki dikenler her taraflarına batmış.

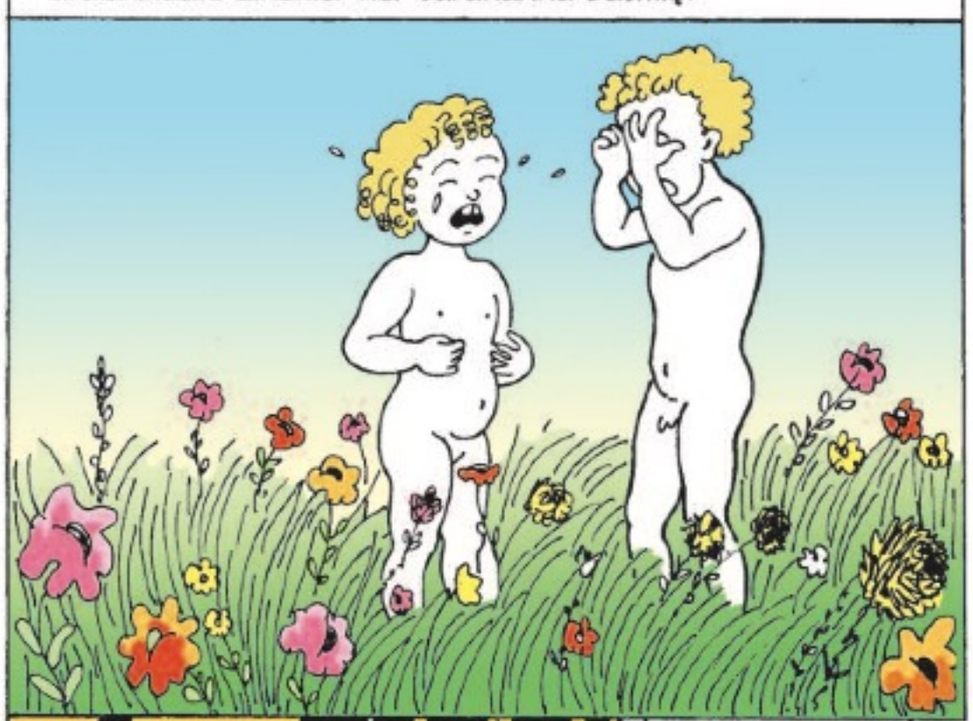

Annesi ve teyzesi farkına varıp üstlerini giydiriyor. Uzun süre kıkırdayarak gülüyorlar. Sonra gene onları unutuyorlar.

Mizu'nun babası Gêno, güneşli bir günde, gözlerini kısarak gülümsemiş objektife, asker giysileri içinde.

Aslında o sanatçı ruhlu bir adam, ressam olmak ukde kalmış içinde...

Vove ve Gêno... Evlenmeden önce. Mizu, annesinin hikayesini çizmemi istedi benden. Anlattıklarından gerçekten etkilendim.

Yıl 1924. Vove ailesiyle... Güzel bir haziran günü sahilde yürüyüşte.. Her zamanki gibi kızkardeşi Helen'le aynı giysiler içinde.

Vove kızkardeşleri Helen ve Andre ile bahçelerinde, genç kız hayalleri kurarak güneşlenirken.. Aynı şort ve tişörtlerle.

Yıl 1929. Bir yaz günü sahilde, Vove ve Helen babalarına yetişmiş. Gene bir örnek elbiseler içinde.

Vove ve Helen İngiltere'de dil okulunda. Annelerinden uzakta, ilk işleri farklı giysiler almak olacak. İşte böyle...

Vove Londra dönüşü Gêno'yla tanışır. (Mizu'ya nasıl tanıştıklarını sormayı unuttum.) Gêno hassas, romantik, tutkulu bir aşık Vove sevilmekten mutlu.

Chris, Gêno'nun rugby arkadaşı. Helen için "Ne iyi kız, hep yere bakıyor, bununla evlenilir" diye düşünmüş olmalı.

Ve iki kız kardeş aynı günde evlenmeye karar verirler. Aynı günde evlenmenin uğursuzluk getireceğine inanan yakınları onları caydırmaya çalışır ama ikna edemezler. Bu sözlere gülüp geçen Vove ve Helen, mayısın ortasında aynı günde, bir örnek gelinlikler giyerek evlenirler.

Vove ve Helen kiliseye gitmeden önce gelinlikleriyle, son defa düne kadar koşturdukları bahçelerinde.. Nedimeleri beş akraba kızı. Helen evlendiği için çok mutlu, Vove şaşkın. Evliliği hiç bir zaman anlayamayacak.

Mizu şöyle yazmış bu fotoğrafın arkasına "Les jeunes bourgeois en promenade.." ...

... Genç burjuvalar yürüyüşte.. Genç burjuvaların kır yürüyüşleri uzun sürmeyecek, Gêno, evliliklerinin ilk günlerinde askere çağrılacaktı. Seferberlik ilan edilmişti.

Naziler Fransa'ya girmiş, Paris'i işgal etmişlerdi. Gêno askerdi ve durumun ciddiyetini kavramıştı.

Bu genç asker Gêno, daima gülümsüyor ve savaşı sevmiyor. Ülkesinin bağımsızlığı için bir şeyler yapmayı düşlüyor. Yanda O'nun gözünden cephedeki Fransız askerleri.

Vove'un en yakın arkadaşı Catherine, Paris'in ünlü gece klubü Lido'nun dansçı kızlarından. Sık sık onu seyretmeye gidiyor.

İki genç kadın iyi anlaşıyorlar. İkisi de eğlenmeyi seviyor.

Savaşın hızını kesemediği Paris'in renkli bohem hayatına kendilerini kaptırıyorlar, Gêno askerdeyken Vove suçluluk duymadan eğleniyor.

O, özgürlüğüne düşkün yeni arkadaşlıklar kuruyor, erkeklerle hiç çekinmeden flört ediyor, kendi hayatını seçiyor.

O sırada Fransa'da, Naziler'e hizmet eden kukla Vichy hükümeti kurulmuş, moda sektörü Paris'ten Vichy'ye taşınmış. Vove arasıra yaptığı mankenliği yapmak, para, kazanabilmek için bu şehre taşınıyor.

Vove bu yolculuğunda savaşın gerçeğiyle karşılaştı. Yollarda tutuklanıp götürülen insanları ve onların yüzlerindeki büyük korkuyu gördü.

Ev tutup, işine başlamıştı. Moda evlerinin kreasyonlarını tanıtıyordu.

Fransa ve Almanya arasında imzalanan antlaşma ile Fransa iki bölgeye ayrılmıştı. Antlaşmaya göre bölgelerden biri Alman işgali altında, diğeri Fransızların tam egemenliği altındaydı.

Gêno kararını vermişti, dönüşte Fransızların egemenliğindeki Lyon'a taşınacak ve ülkesinin bağımsızlığı için direnişçilere katılacaktı.

Vove gönüllü olmasa da Lyon'a taşındılar. Gêno paravan bir işte çalışmaya başladı. Asıl işi direnişçilerin arasındaki haberleşmeşi sağlamaktı.

Vove hamile kalmıştı ve Mizu doğdu. Bu onu çok mutlu etmedi. Moda evlerinin kreasyonlarını büyük bir ustalıkla üzerinde taşıyan Vove, bebeğini aynı ustalıkla taşıyamadı. O, anne olmak için yaratılmamıştı.

Küçük Mizu, nunusu* Lale'nin kucağında. Annesi ve Vove sağdan ikincisi, büyük bir yükten kurtulmuş, hafiflemiş. Bu fotoğrafı çektirdikten sonra onu bırakıp özgürlüğüne dönecek. Mizu'nun bir kaç yılı, köylü bulduğu nunusu ile bu evde geçecek.

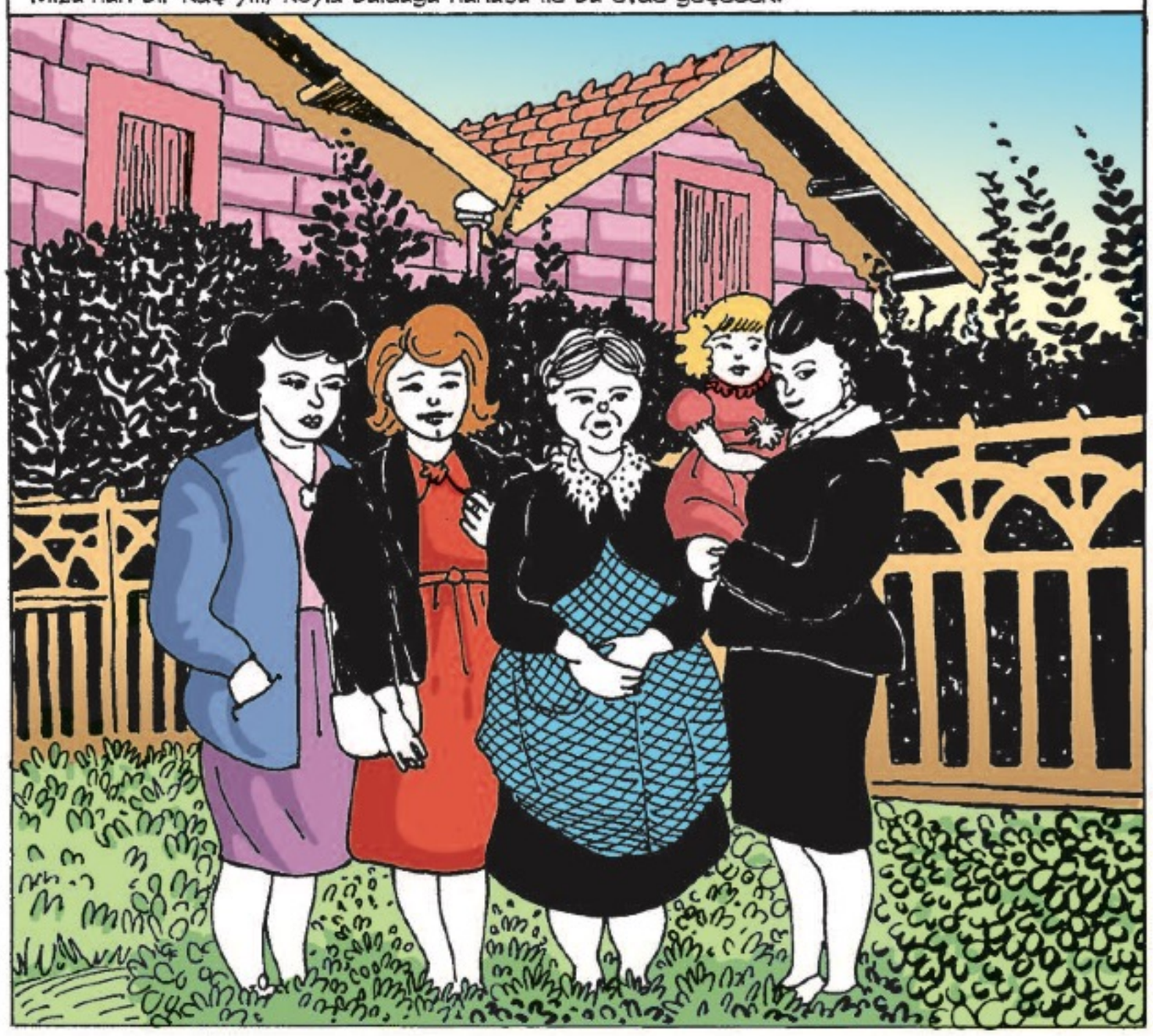

Terkedildiği bu evi hiç sevemeyen Mizu, bir türlü gelmeyen Vove'un gelip onu almasını bekledi çocuk saflığıyla.

O sırada naziler, nerdeyse bütün Fransa'yı işgal etmişlerdi, nazilere ve işbirlikçi Wichy hükümetine karşı olan direnişçilerle birlikte hareket eden Gêno bir keşif gezisinde. Almanlar onun burjuva görüntüsünden kuşkulanmıyorlar, Gêno en kritik noktaları belirliyor.

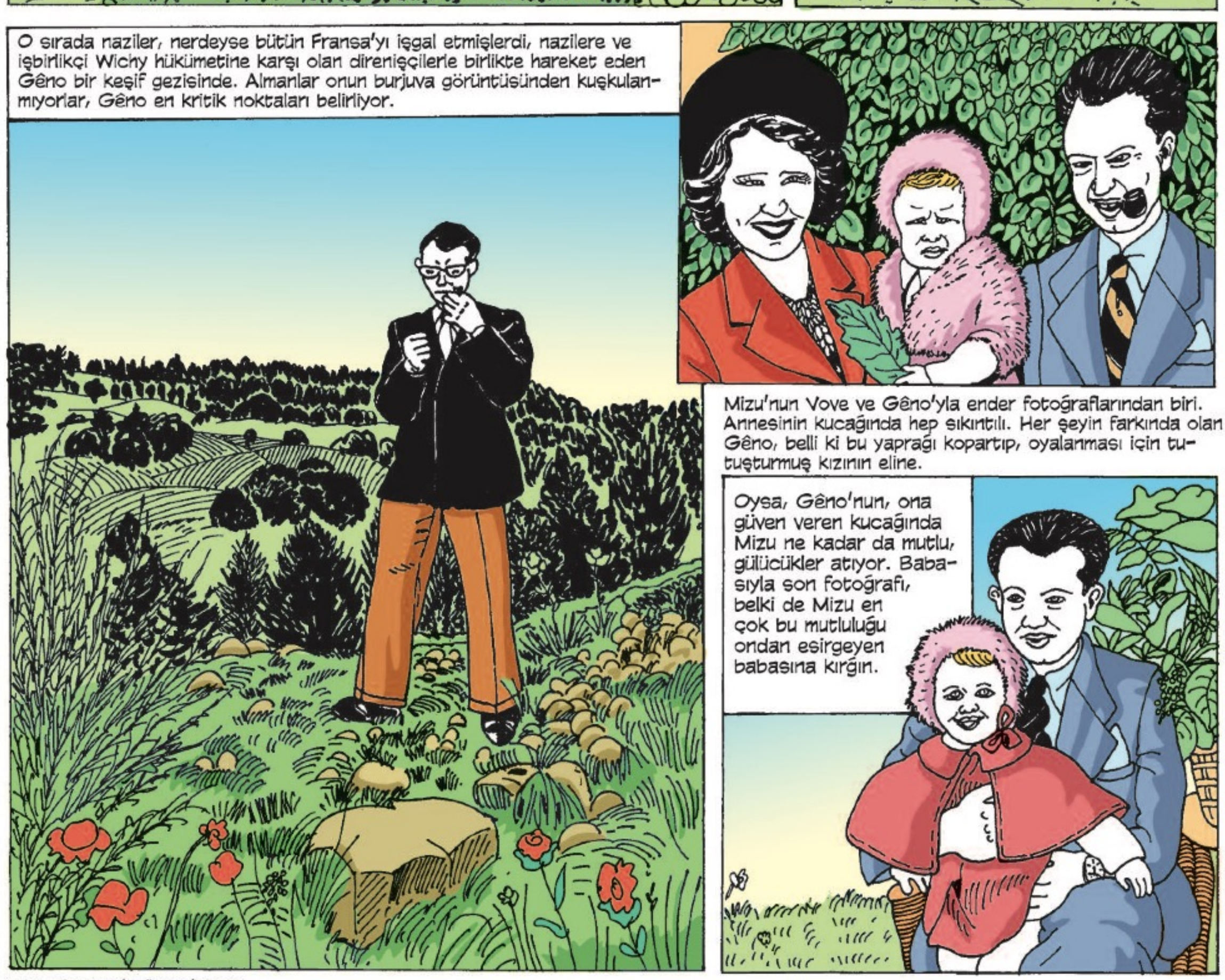

Mizu'nun Vove ve Gêno'yla ender fotoğraflarından biri. Annesinin kucağında hep sıkıntılı. Her şeyin farkında olan Gêno, belli ki bu yaprağı kopartıp, oyalanması için tutuşturmuş kızının eline.

Oysa, Gêno'nun, ona güven veren kucağında Mizu ne kadar da mutlu, gülücükler atıyor. Babasıyla son fotoğrafı, belki de Mizu en çok bu mutluluğu ondan esirgeyen babasına kırgın.

* Nunu: Fransızca'da "bakıcı" demek...

Bütün küçük kızlar gibi o da babasının sadece onun kahramanı olmasını istemişti. Gêno demiryolu raylarını tahrip etmeye çalışırken Almanlar tarafından yakalandı. Diğer erkek direnişçilerle birlikte Mont-Valerien Kalesi'nde kurşuna dizildi. Adı Fransa'nın kurtuluşu için can veren kahramanlar listesine yazıldı.

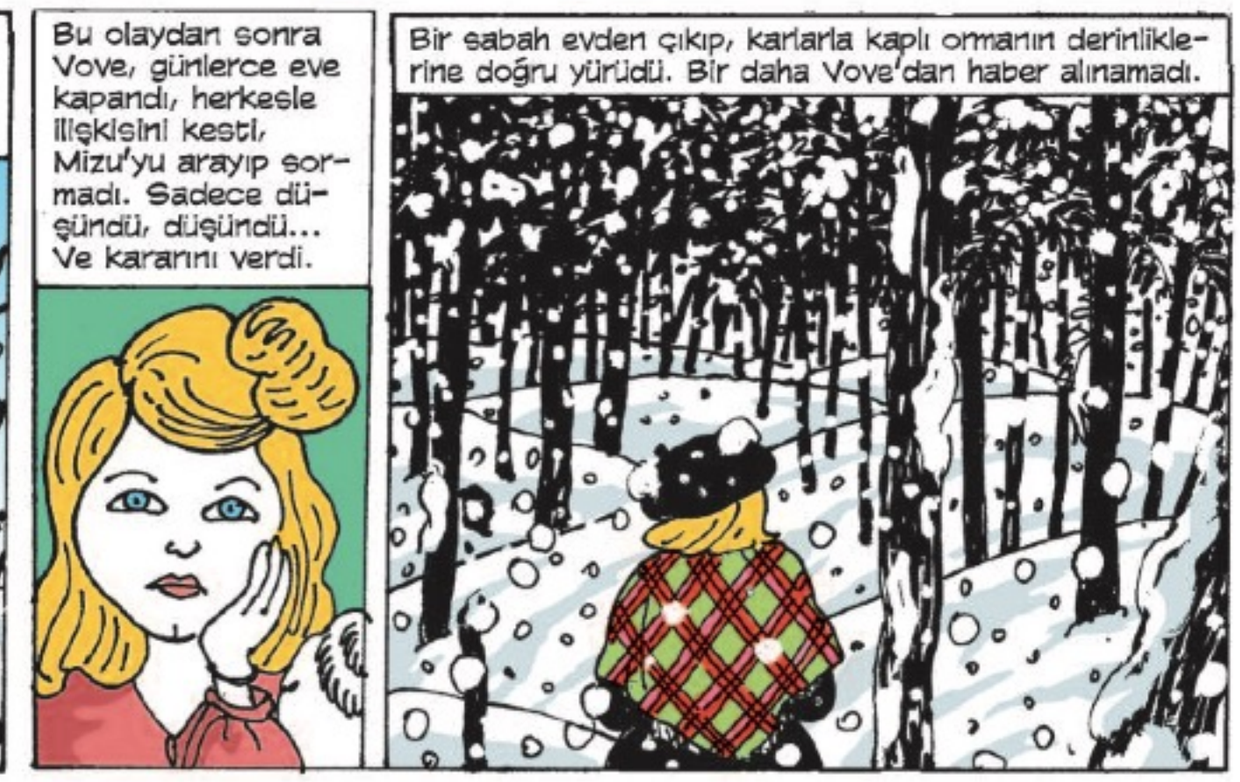

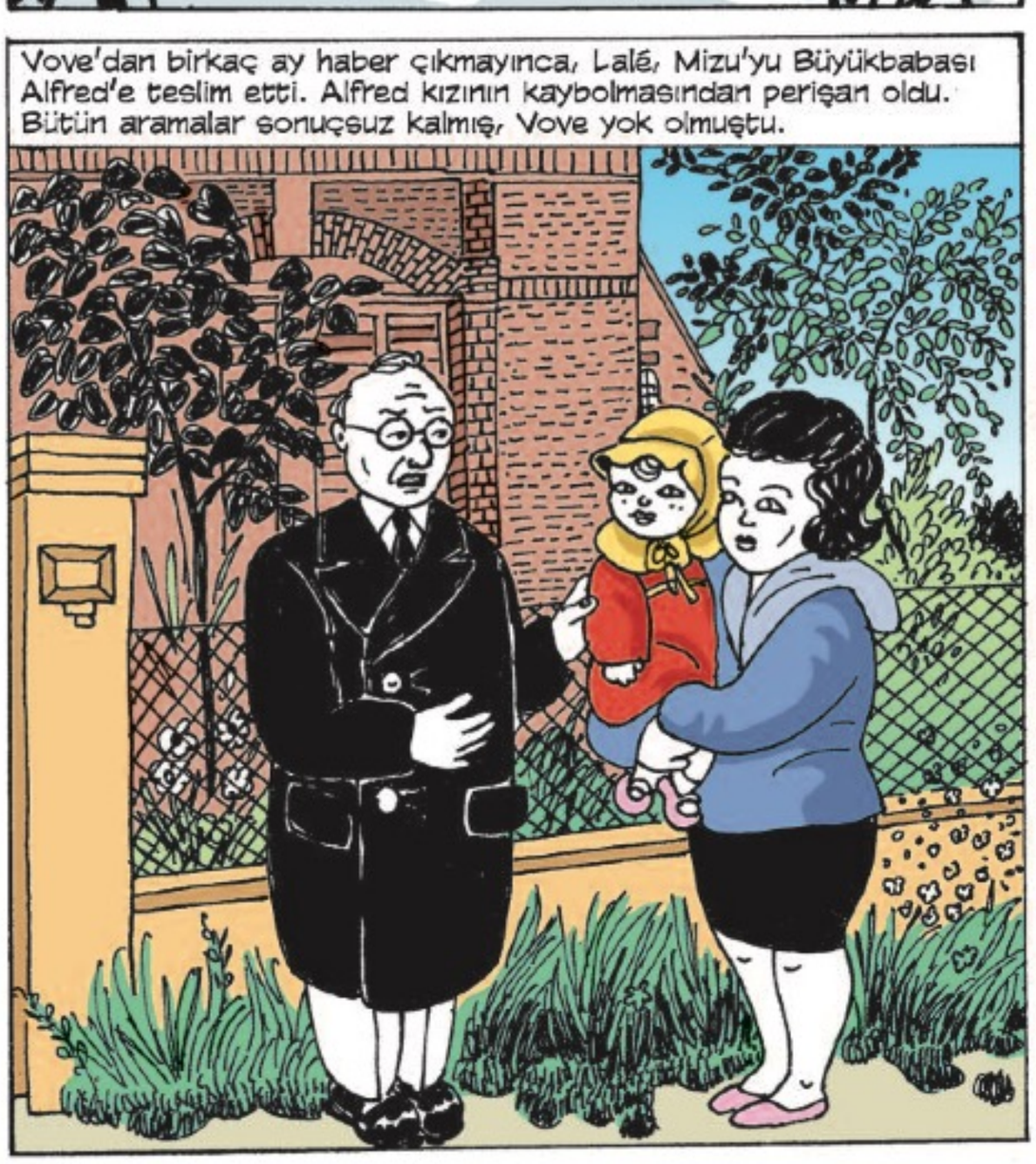

Vove iki yıl aradan sonra bir gün, kucağında bir bebekle çıkıp geldi. Alfred çok kızgındı. Hiç konuşmadı. Olanları karısı Brigitte'ten öğrendi.

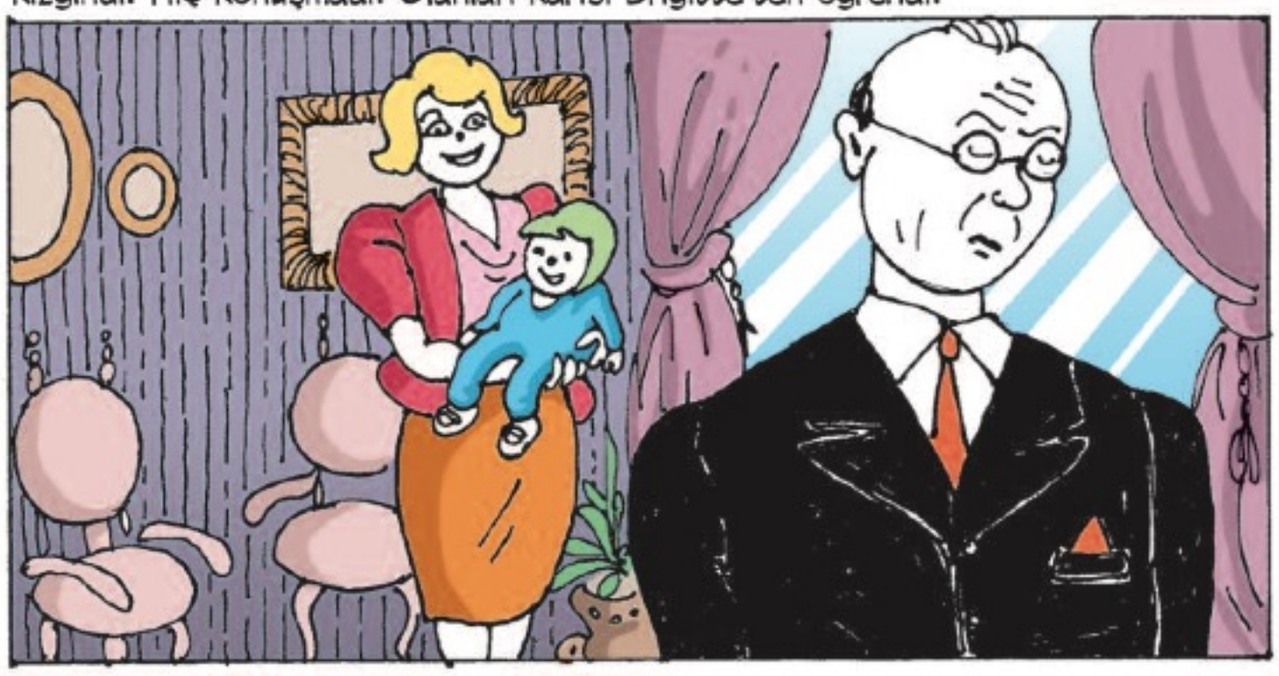

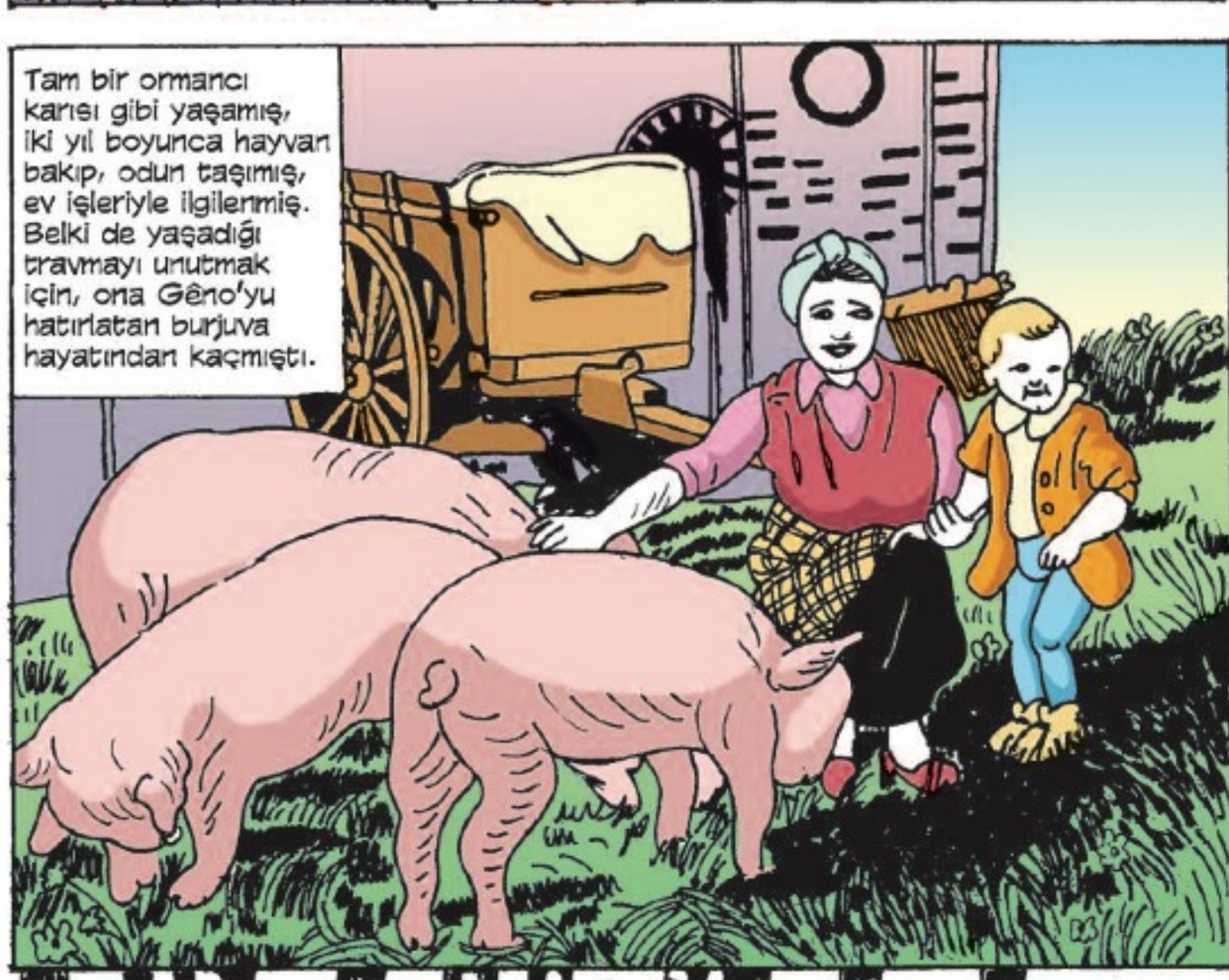

Alfred, Mizu ve ormancıdan olan torunu Jean Luis'le ölene kadar ilgilendi ve mirasını iki torununa bıraktı.

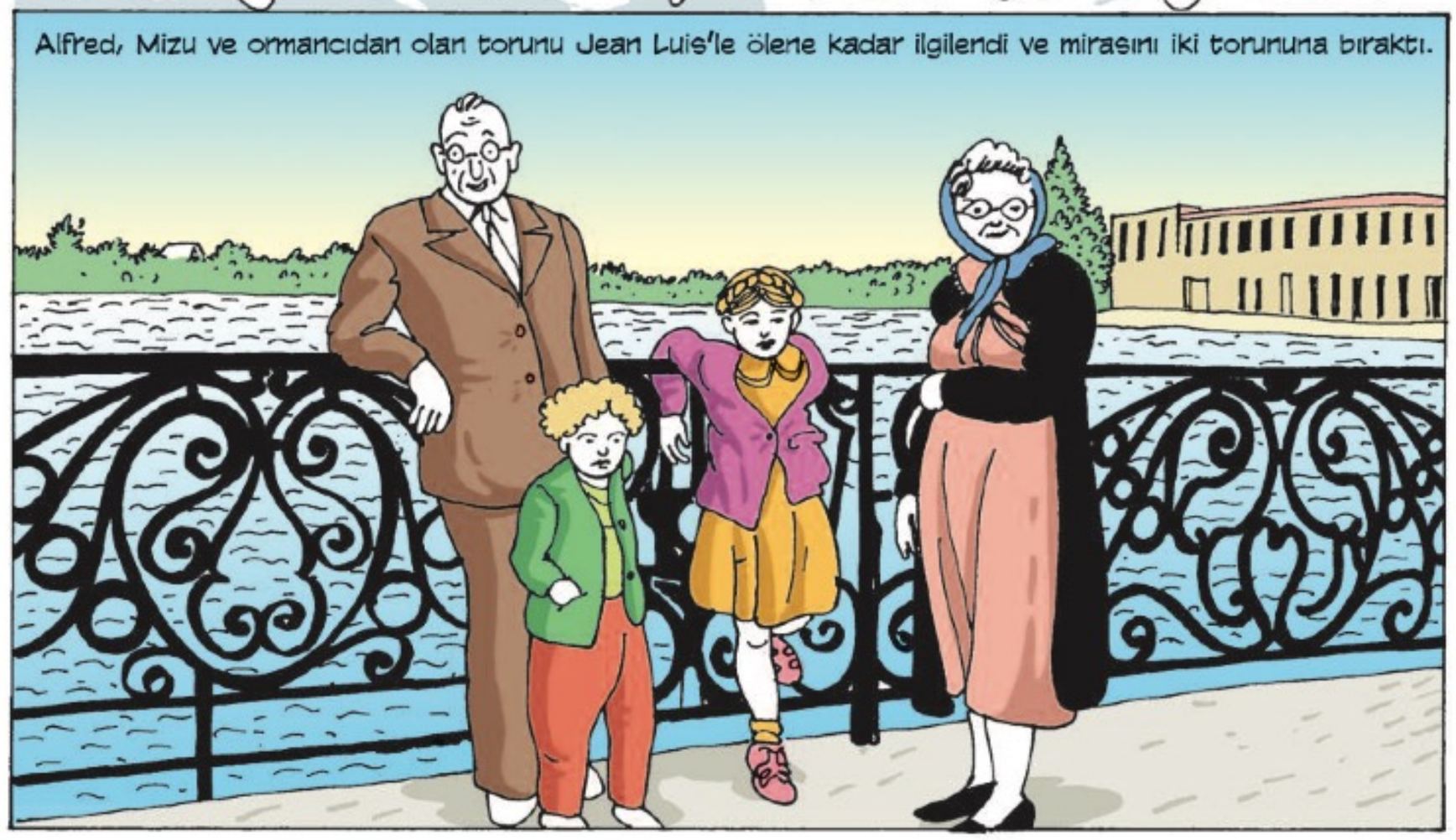

Mizu ve Jean Luis, bu fotoğrafın arkasına şöyle yazmış Mizu: *Mais, où est Vove?

* Fakat, Vove nerde?

Aspirin Kokulu Kızlar

Öğle paydoslarında çalışırken taktığımız bonelerimizden kurtulur, saçlarımızı çıktığımız bahçede usul usul esen rüzgara bırakırdık. Rüzgar üstümüze sinen aspirin kokularını önce saçlarımızdan alır, sonra da serilip kaldığımız çimenlere, altında gölgelendiğimiz ağaçların yapraklarına, duvar diplerinde boy atan güllere bulaştırırdı. Bir yaz tatilinde ablam ve ben iki aylığına Alman İlaç Fabrikası'na stajyer olarak girmiştik.

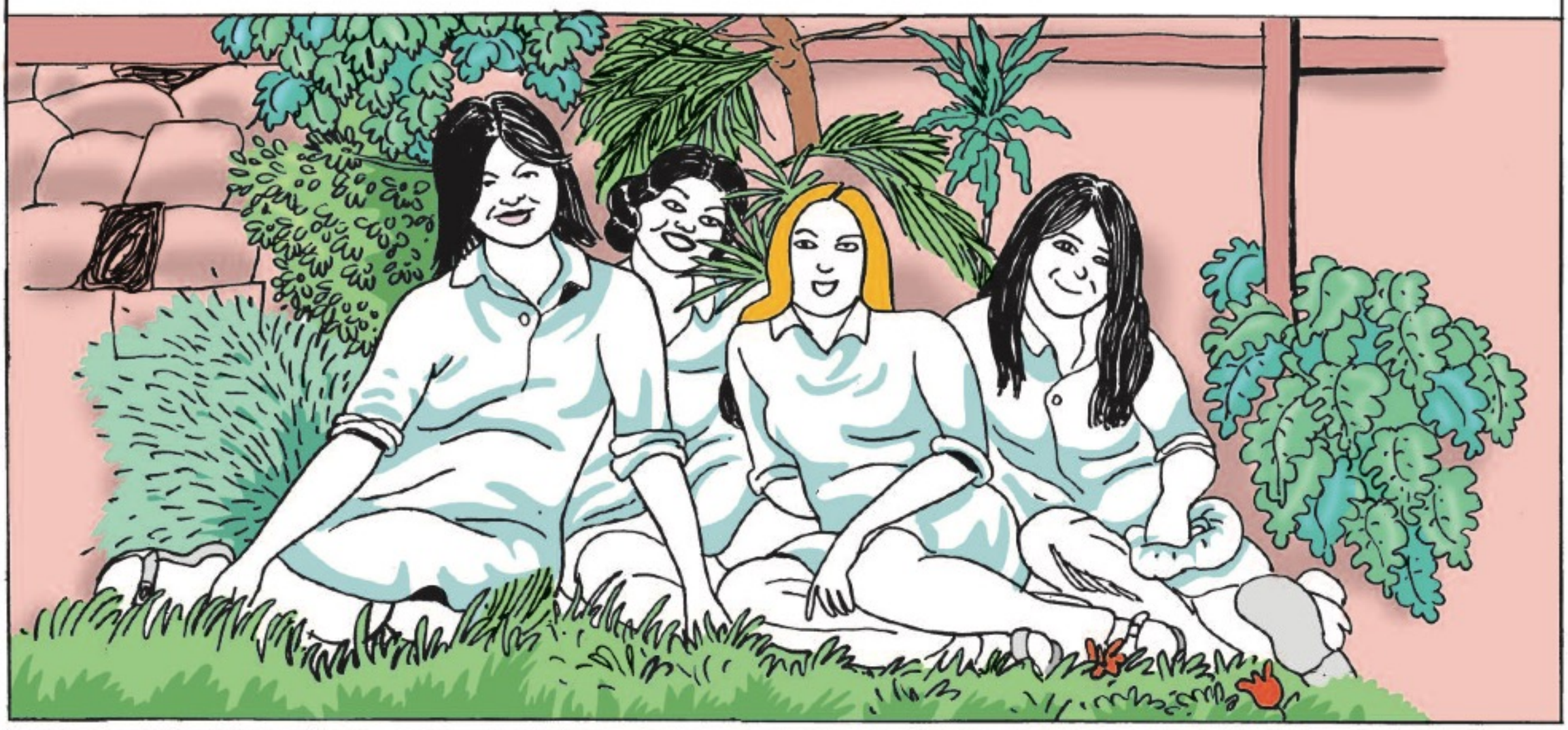

Bizi fabrikaya Rasim eniştе sokmuştu. Bu yaşta sigortalı olacak, üstelik iyi bir maaşla birlikte, yakacak yardımı da alacaktık.

Ben 15, ablam 18 yaşındaydı. Yaşımın küçüklüğünden dolayı beni diğer liseli kızlarla birlikte ambalaj bölümüne vermişlerdi. Bütün gün önümüzden geçen banttaki aspirinleri kutuluyorduk.

Karşımda annem yaşında bir kadın çalışıyordu. Bütün gençliği bu fabrikada geçmiş bu teyzenin yüzündeki yorgun ifade beni çok etkiliyordu.

Ablam uzay üssünü andıran penisilin odasında çalışıyordu.

Burası o kadar rutubetli bir ortamdı ki; çalışanlar 3 saatte bir vardiya değiştiriyordu. Bu odaya girmeden önce kızlar duş almak zorundaydı. İşe yeni başlayanlar bu kurala ilk günler sadık kalıyor, ilerleyen günlerde ise kıdemli ablalardan bir takım hileler öğreniyorlardı.

Duştan sonra girdikleri soğuk penisilin odasında üşüten kızlar için çözüm lavabolarda saçlarının uçlarını ıslatmaktı. Ustabaşından korkmasalar bunu da yapmayacaklardı ama onun gazabından korunmak ve işlerinden olmamak için bu yöntemi bulmuşlardı.

Aksi ustabaşı kızların duş alıp almadıklarını saçlarını kontrol ederek anlamaya çalışırdı. Adamı kandırmak kızları eğlendirirdi...

Penisilin odasına girmeye hazırlanan kızlara sulu şakalarla sarkan zevzek erkek işçiler de olurdu. Aslında bu apaçık bir tacizdi ve bunu yapan, kızların altında sadece iç çamaşırı olduğunu bilirdi.

Bu güya şaka bazılarını gerçekten kızdırırdı.

Yemekhanede yemek yiyemezdim. Yemeklere sinen ilaç kokuları midemi bulandırırdı.

En sevdiğim domatesli pilavı hala yiyemem. İç çıkışı yan tarafta bulunan çikolata fabrikasından gelen kokularla kendime gelirdim. Büyük bir iştahla o fabrika satış mağazasından badem şekerleri, kırık bisküviler, çokomeller alırdık ablamla...

Servis minübüsünde ağzıma attığım badem şekerleriyle bu bulantıdan kurtulurdum.

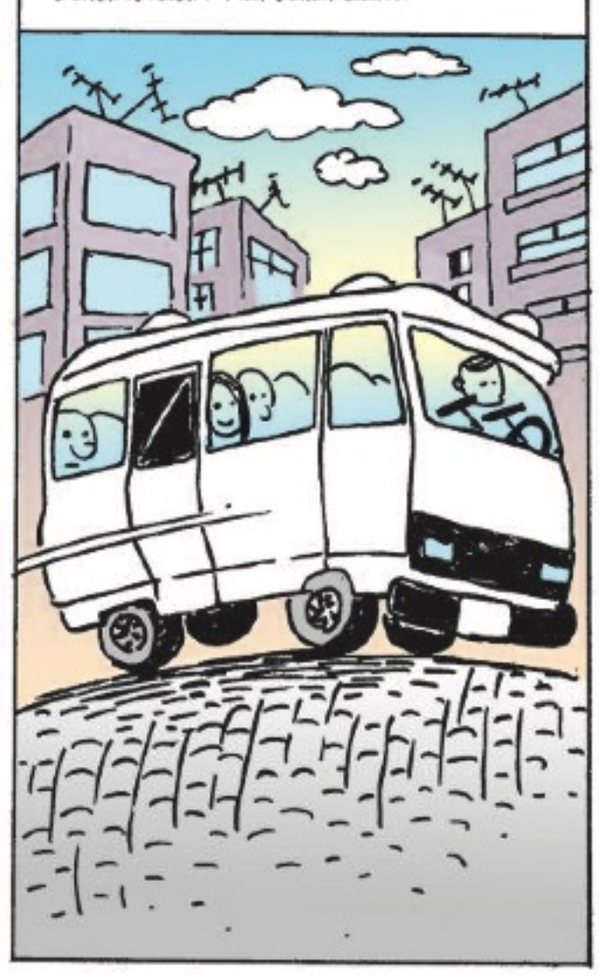

Gençliğin verdiği şımarıklık ve heyecanla bol bol fotoğraf çektiriyorduk. Fabrikada, işçilerin hayatında turist gibi geziniyor, burdan gidecek olmanın hafifliğiyle rahat davranıyorduk.

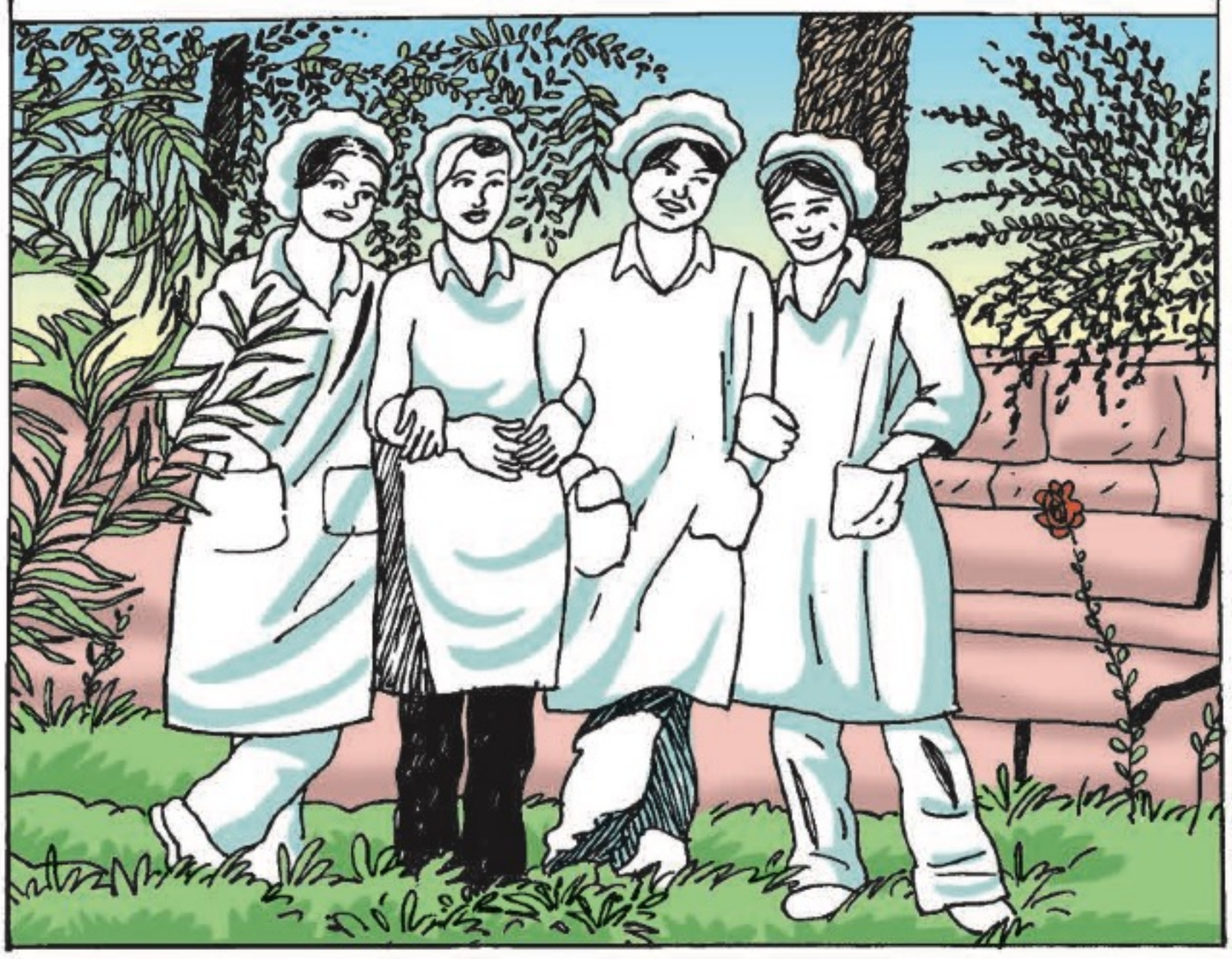

Her sabah, ayaküstü biraz gevezelik ediliyor, sonra birden bir komut verilmiş gibi herkes beresini kafasına geçiriyordu.

Aynı anda oturuluyor, aynı anda eller hareketleniyordu. Epeyce onların ritmine uymakta zorlandım.

O günde öyle olmuş, onların ustaca el hareketlerini kapmaya çalışıyordum.

Birden büyük bir gürültüyle irkildik.

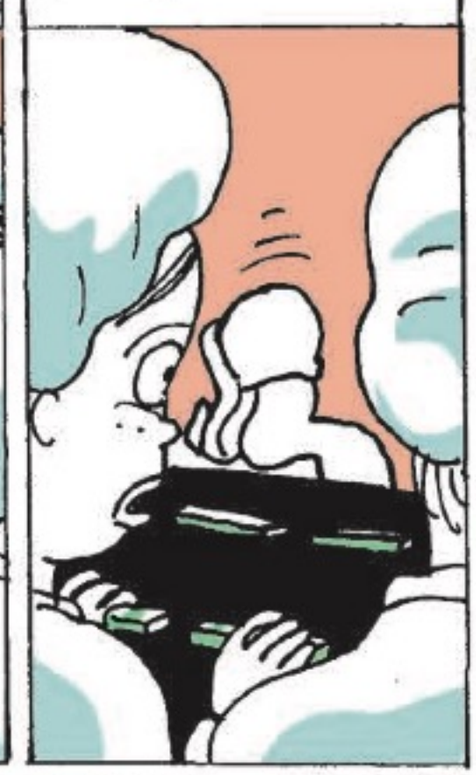

Bana acıma hissi veren, annem yaştaki Sultan teyze bayılmıştı. Bantta akıp giden aspirin kutularının üzerinden onu görmeye çalıştım.

Sonra herkes yardıma koştu aynı anda. Ortalarda hiç görünmeyen aksi ustabaşı ortaya çıktı ve bize bağırdı.

Sonra, elindeki kolonyayı döktü.

İşi aksattığı için Sultan teyzeye çok kızmıştı. Sesinin tonundan anlamıştık bunu.

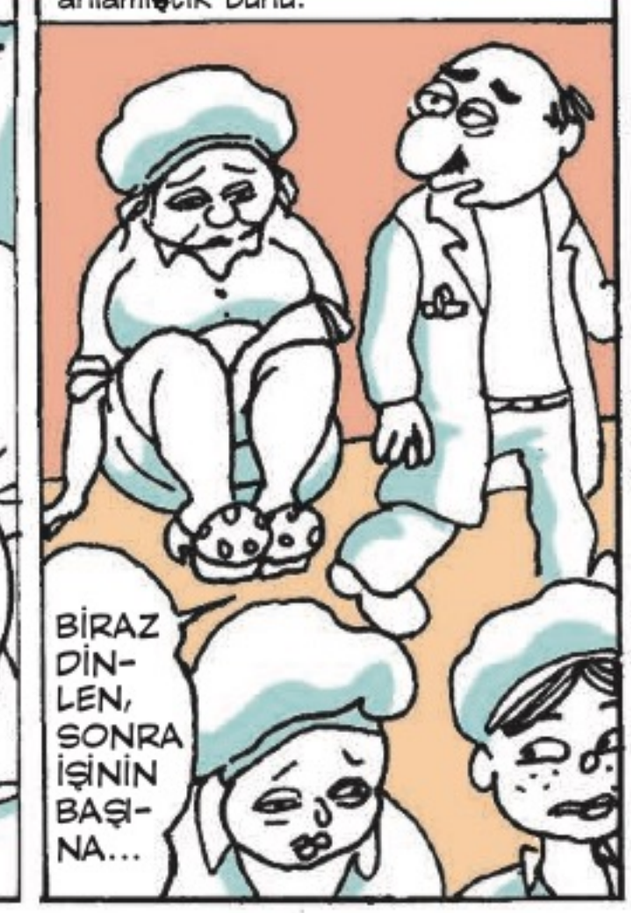

Sultan teyze çok ağladı. Kimse işini bırakıp onu teselli edemedi. Kalktım ve yanına gittim.

BUGÜN SEN ÇALIŞMA, SENİN YERİNE ÇALIŞIRIM...

AMA, OLUR MU?

OLUR.

Son gün vedalaşırken Sultan teyze gene ağladı. "Siz bizim neşemizdiniz" dedi.

Fabrikayı, Sultan teyzeyi, liseli arkadaşlarımı hemen unuttum. Okullar açılmıştı. Yeni bir sınıfa başlamanın heyecanıyla doluydum.

Kızlar birbirlerine tatil fotoğraflarını gösteriyorlardı. Tabii ben, çalıştığımı söylemedim.

SEN NERDEYDİN?

EE.. BEN ARKADAŞIMIN YAZLIĞINDA...

Kazandığım parayı okul masraflarıma harcadım. Yakacak parasıyla da, sobada patlayan kömürler aldık.

Yıllar sonra Paris'te, o günleri bana hatırlatan oğlum oldu.

ANNECİM BENİM STAJ YAPMAM LAZIM.

Evet, burada liseliler her sene staj yapar.

SENİN YAŞINDAYKEN İKİ AY FABRİKADA ÇALIŞTIM...

BU İYİYMİŞ!..

Bir terzi, bir ressam yanından sonra, tiyatroda staj yapmaya karar verdi. Her gün düzenli işe gidip geldi. Sonunda para değil ama iki kişilik tiyatro bileti hediye edildi. Kız arkadaşıyla mutlulukla gittiler.

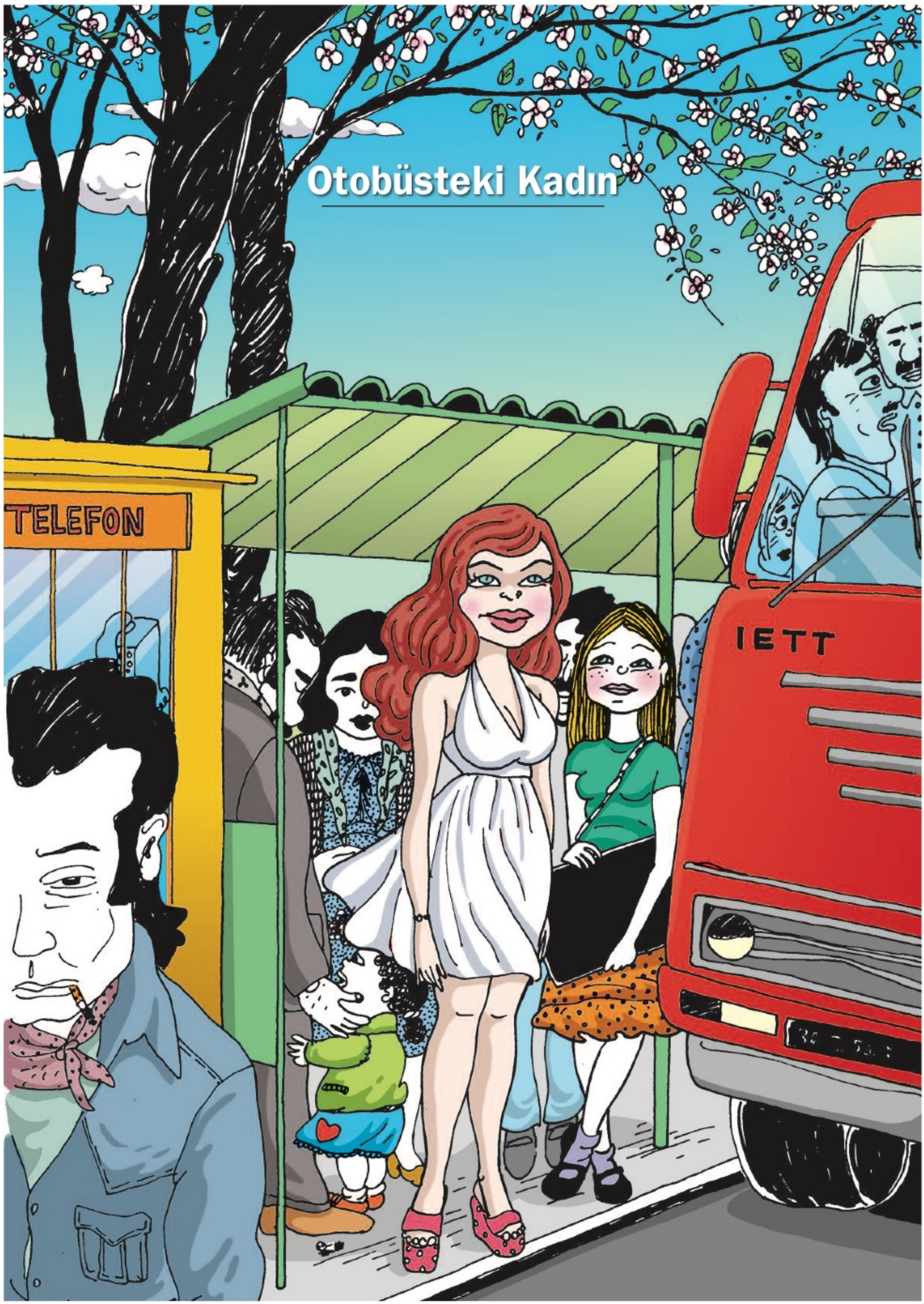
Otobüsteki Kadın
TELEFON
IETT

Elbiselere olan merakımdan dikkatimi çeken güzel elbisesiyle birlikte, aşırı beyaz tenini ve kızıl saçlarını farkettim. Fazlasıyla çıplak görünmesine rağmen benim dışımda kimse onu görmüyordu sanki, en tuhafı buydu.

İkimizde aynı hattı kullanıyorduk. Ben sevgilimle paylaştığım Emirgan'daki evimizden çıkar, Fındıklı'da ki okulumun önünde inerdim. Onun ise gittiği bir yer yoktu, tek hedefi kısa yolculuklar yapmaktı.

O otoüsten inince, benim için yolculuk can sıkıcı hale gelirdi. Ne bir yere saptığını ne de bir yere oturduğunu görmüştüm, inince yeni bir durağa doğru yürürdü.

Belki de durmak onu korkuturdu.

Bir gün onun peşinden gittim. Aynı otobüslere binip, aynı duraklarda indik. Eminönü'nden, Tarabya'ya kadar bir kaç kere in, bin yapıp otobüsle dolaştık. Ondan ayrıldığımı farketmedi bile, çocuksu bir heyecanla yeni otobüslere doğru yürüyordu.

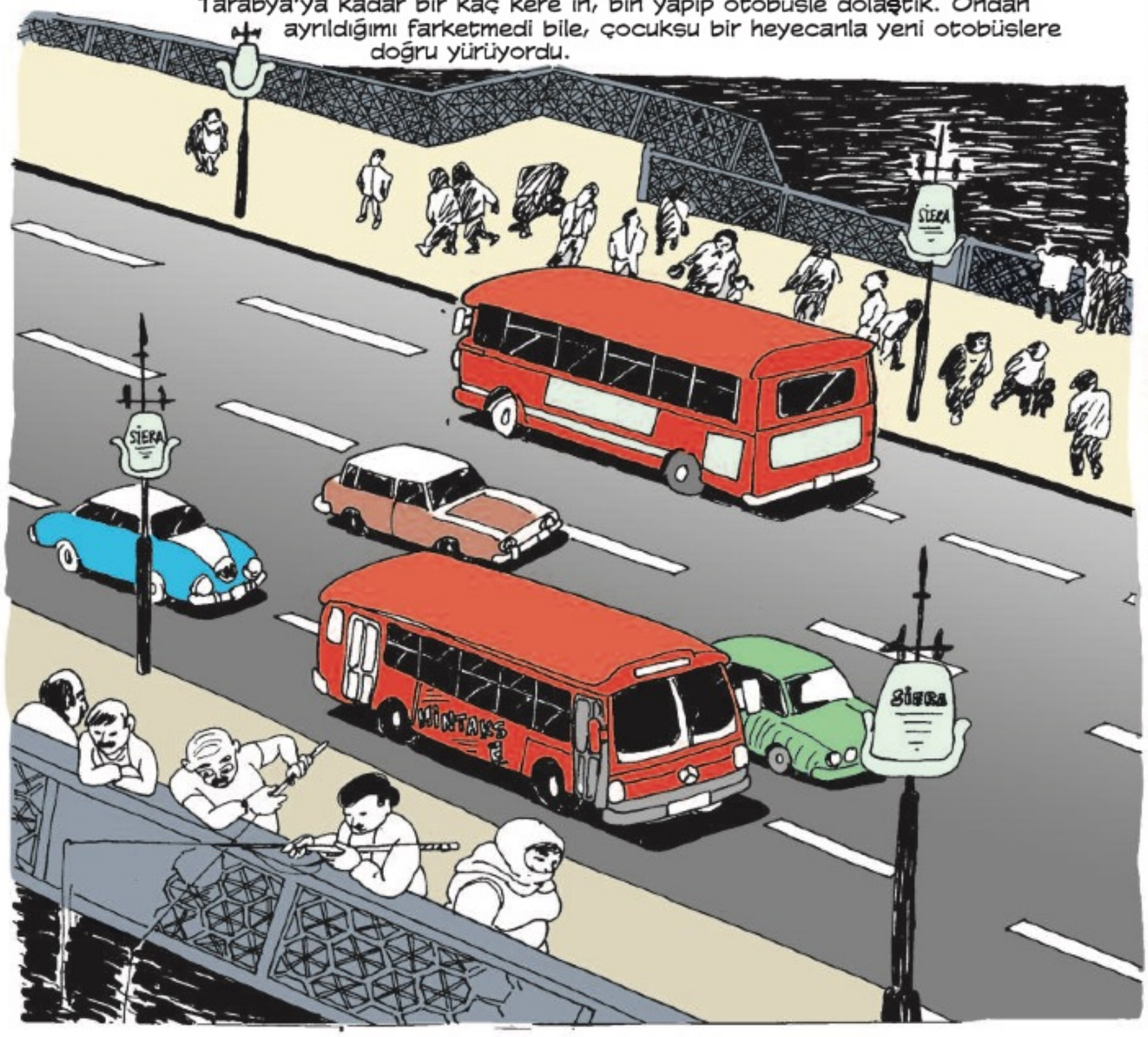

Son gördüğümde, onun beyazlığıyla kontras oluşturan siyahlar giymiş bir kadın, onu otobüsten indirmiş götürüyordu. O sıcak havada giydiği kışlıklar ve elinde battaniyeyle çok tuhaftı refakatçi kadın.

Otobüsteki kadının yüzünü göremiyordum. Hastane bahçesinde yürüyen hastalar gibi ayaklarını sürterek yürümesinden, yüzündeki donuk gülümseyişin uçup

gittiğini hissettim. Belki de herşey yolundaydı, yanındaki rahibe kılıklı tuhaf kadın bu duyguyu vermişti bana hatırlamıyorum..

Her belediye otobüsüne binişimde onu görmeyi umdum. Kimdi, ona n'oldu öğrenemedim. Bir süre sonra sevgilimle evlendik. Emirgan'dan Cihangir'e taşındık. Artık belediye otobüsüne binmiyordum. Onu tamamen unutmuştum.

Bir gün kuaförden çıkmış, İstiklal'den eve doğru yürüyordum. Kuaför Metin, kaşlarımın beni sertleştirdiğini düşünüp incelttirmiş, doğum gününe gideceğimi öğrenince saçlarımı bigudilerle sarmış, dalgalandırmıştı. Her zaman olduğu gibi bana sormadan yapmıştı tüm bunları.

İşte o beyaz elbiseyi bir mağazanın vitrininde o gün gördüm.

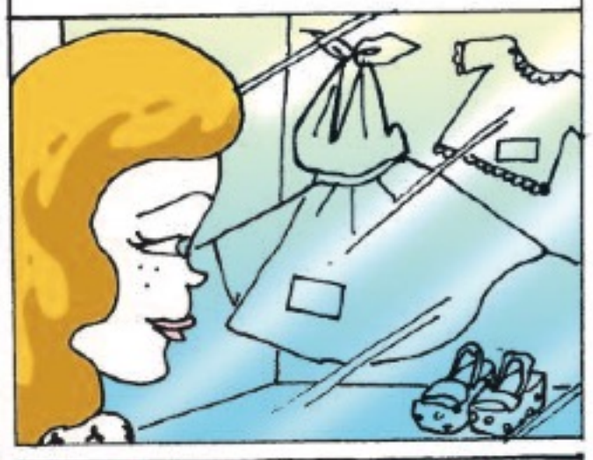

Altında da istediğim gibi, o zamanın modası mantar topuklu ayakkabılar duruyordu. Hemen aldım.

Elbiseler, güzel elbiseler mutlu ederdi beni. O günde koşarak eve gelmiş, çocuksu bir sevinçle hemen giymiştim yeni elbisemi.

Sonra da eklemişti alaycı bir sesle, "otobüse o elbiseyle binmeyeceksin di mi?.. Oysa ben ne çok severdim uçuşan elbiseler giymeyi. Çok üzgündüm, arkadaşıma çiçek almayı unutmuştum.

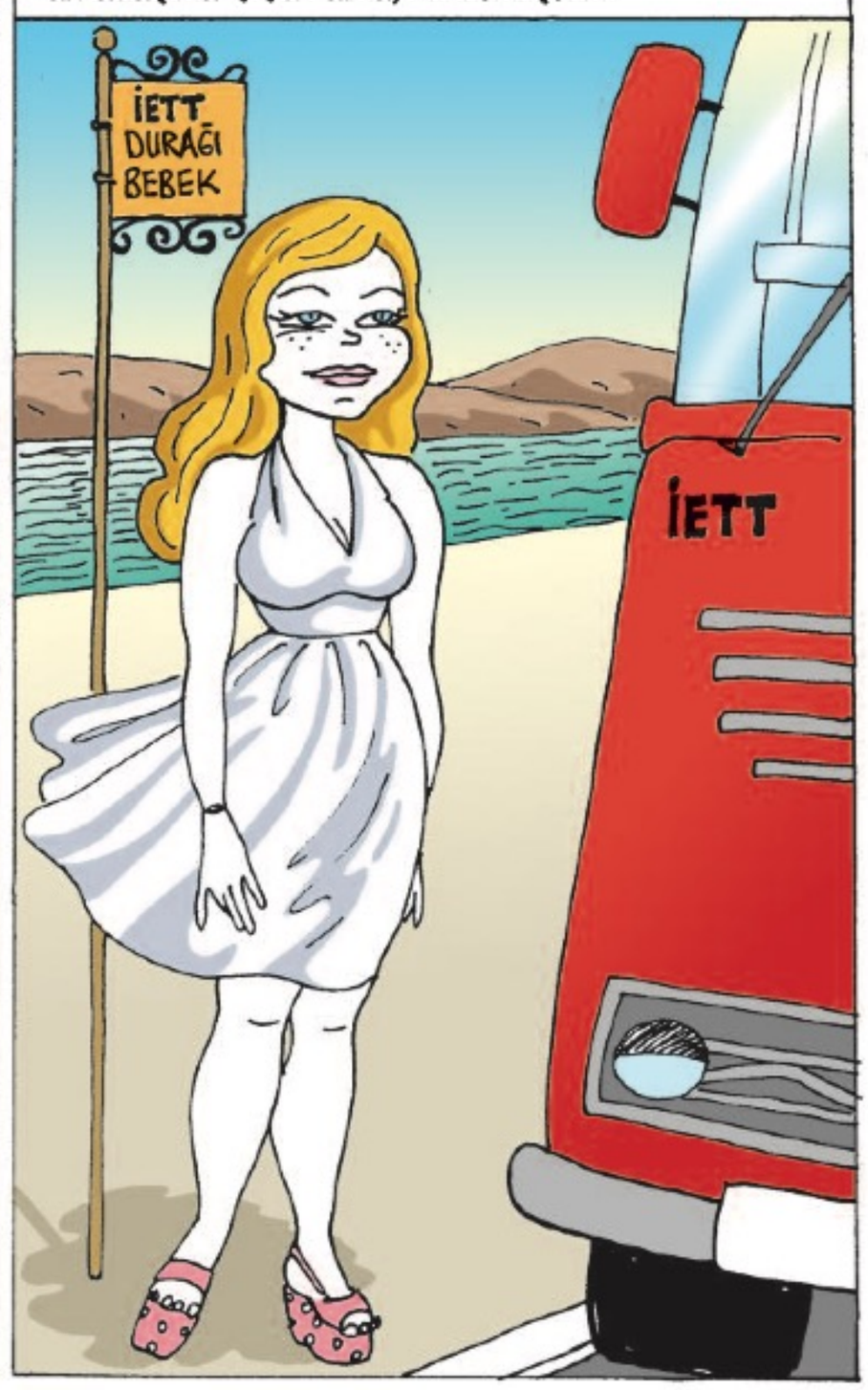

Elvida'nın çocukluğu
neşeyle hüzün
arasında gidip gelen
bir salıncakta
geçmişti...
Canı sıkıldığında
sallanır...

Ya da şekerli
ekmeğini yiyerek
köyün tozlu
yollarında
kaybolarak dolaşırdı.

CADDE
9 786056 603020
Hones